

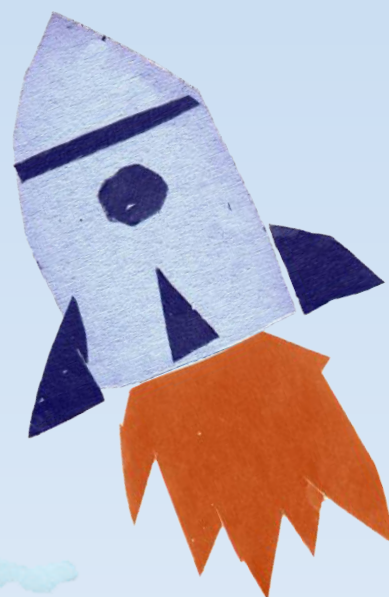
Մայիս-Հունիս 2023

N 9-10(1438-1439)

ԱՊԱԳԱ ԲԺԻՇԿ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՄԻԻԹԱՐ ՀԵՐԱՑՈՒ ԱՆՎԱՆ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

SIOP Asia 2023 համագումարով
հայասրանը ամրագրեց իր դիրքերը
բժշկագիտական Տիզապոլսի
փարքերներում

Այս համարում

SIOP Asia 2023

Ամրագրում՝ բժշկագիտական միջազգային քարտեզներում

4-11

COBRAIN® Ներդրողության շաբաթ

ՔՈԲՐԵՅՆ ծրագրի ամփոփիչ գիտաժողովը

12-16

Գիտություն

ԵՊԲՀ ARICE նախագիծը

17

Լոուրենս Ֆոլկները՝ ԵՊԲՀ պատվավոր դոկտոր

18

Ուոուքաբանության դպրոցի 5-րդ հանդիպումը

19

Համախմբված պայքար՝ արհավիրքի դեմ

20-21

Մասնակցություն՝ Cystic Fibrosis European Society 46-րդ համաժողովին

22

ARICE ծրագրի փորձագետները՝ եվրոպական համաժողովում

23

Քաղցկեղի ոլորտին վերաբերող միջազգային համաժողով

24-25

Կրթություն

Ադել Թադևոսյանի դասախոսությունը

26

Դասախոսություն՝ նվիրված ընտանեկան ու սեռական խնդիրներին

26

Ինտերակտիվության բարձրացման նոր գործիք՝ ԵՊԲՀ-ում

27

ԵՊԲՀ մասնագետներն Ուրուգվայում

28

ԱՀԿ սեմինար՝ Ֆրանսիայում

28

Մեկնարկը՝ հունիսից

29

Կլինիկական դեպքի նկարագրությունը՝ լավագույն հնգյակում

29

Դենիս Կրուտիկովի վարպետության դասը

30-31

Եոթրյա դասախոսությունների շարք

32-33

Համալսարանականների այցը Վիլնյուս

34

Էթիկական կոմիտեների 31-րդ վեհաժողովում

35

Կլինիկական

Ալերգիաների բուժման ամենատարածված սխալները երեխաների շրջանում

36

Ֆարինգիտ. մասնագետի անդրադարձը

36

Ալերգիկ ռինիտ. սեզոնային կամ շուրջտարյա խնդիրը՝ ախտորոշումից մինչև բուժում

37

Ռեմատոլոգիական հիվանդությունները պահանջում են վերահսկողություն և կենսակերպի փոփոխություն

37

Մեր մասնագետը՝ EuroMedLab-ում

38

Ակտիվ մասնակցություն միջազգային գիտաժողովներին

38

Բլից հարցազրույց

«Փոքր հասակում Խոր Վիրապ էին տարել. փախել եմ, որ անցնեմ սահմանը, թուրքերին ծեծեմ». Վիգեն Ասոյան

39

Իրադարձություն

Ճանապարհվեց ևս մեկ սերունդ

40-41

Բժշկի ուղի

Պրոֆեսոր Լալայանի մասնագիտական դեղատոմսը

42

Գիտելիքն ամենակարևորն է

43

Հոբելյան

Հրաչյա Բունիաթյանի հիշատակին

44-45

Սպորտ

Հորդոր ուսանողներին

46

Բազկամարտի Հայաստանի չեմպիոն ապագա բժիշկը

47

For International students Статьи для иноязычного читателя

Fixation in International Medical Maps

49-52

Lawrence Faulkner highly appreciates the potential of Armenian doctors

53

The final Conference of the COBRAIN Project

54-57

5th Armenian-German Oncology School (ArGOS)

58

ISBS 29th Annual International Conference

59

Certification of practical skills at YSMU will be conducted in OSCE format

60

WHO/IARC Workshop – as Part of the ARICE Project

61

Мастер-класс в ЕГМУ от ведущего специалиста Дениса Крутикова по реставрации передних зубов

62

Насыщенный рабочий визит в Вильнюс

63

ԱՊԱԳԱ ԲԺԻՇԿ

APAGA BZHISHK(FUTURE DOCTOR)

ԳԼԽԱՎՈՐ ԽՄԲԱԳԻՐ՝

ՍԵՂԱ ԽԱՉԱՏՈՒՐԻ ԹՈՐՈՍՅԱՆ

EDITOR SEDA KH. TOROSYAN

Անգլերեն նյութերի պատասխանատու՝

ԱՆՆԱ ԴԵՄՈՒՐՉՅԱՆ

Համակարգչային ձևավորող՝

ՎԱՐԴՈՆՀԻ ՄԵԼԻՔՍԵԹՅԱՆ

Գրական աշխատողներ՝

ԱԻԴԱ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ՄԱՅԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Լրատվական գործունեություն իրականացնող՝ «Երևանի Մխիթար Հերացու անվան պետական բժշկական համալսարան» հիմնադրամ:

Թերթը գրանցված է ՀՀ արդարադատության նախարարությունում: Գրանցման վկայական՝ N03Ա990254:

Տպագրվում է «Պրինտարն» ՍՊԸ տպագրատանը:

Հասցեն՝ Երևան 0025, Կորյունի փ. 2: Հեռ.՝ (010) 301 000 (Ներքին՝ 2-46, 2-47): E-mail: info@ysmu.am: Ծավալը՝ 60 էջ: Տպաքանակը՝ 300 օրինակ: Անվճար:

Նյութերի հեղինակներ՝ Տաթևիկ Գրիգորյան, Տաթևիկ Ղազարյան,
Արփինե Թովմասյան, Ինգա Մարտինյան
Լուսանկարները՝ Մարի Գալստյանի

ԱՄՐԱԳՐՈՒՄ ԲԺՇԿԱԳԻՏԱԿԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՐՏԵԶՆԵՐՈՒՄ

Մխիթար Հերացու անվան Երևանի պետական բժշկական համալսարանը հյուրընկալեց Մանկական ուռուցքաբանության միջազգային միության ասիական (SIOF) 15-րդ համաժողովը:

Մեկդարյա բուհի համար մեծ պատիվ էր իր հարկի ներքո համախմբել մանկական ուռուցքաբանության ոլորտի առաջատարներին աշխարհի տարբեր անկյուններից, այդ թվում՝ Միացյալ Նահանգներից, Չինաստանից, Ճապոնիայից, Սինգապուրից, Իրանից, Հնդկաստանից, Եգիպտոսից, Սիրիայից, Հորդանանից, Լիտվայից, Իտալիայից, Ավստրիայից, Ռուսաստանից, Բելառուսից, Կիպրոսից, Մերքիայից, Գերմանիայից, Միացյալ Թագավորությունից, Լեհաստանից, Նիդեռլանդներից, Չեխիայից, Կանադայից, Արգենտինայից:

Միջոցառմանը մասնակցեցին 150-ից ավելի մասնագետներ՝ աշխարհի շուրջ 60 երկրի առաջատար բժշկական կառույցներից և ուսումնական հաստատություններից:

«Մենք հավաքվել ենք, որպեսզի անցկացնենք Մանկական ուռուցքաբանության միջազգային միության ասիական (SIOF) 15-րդ համաժողովը, որն ամփոփելու է միջազգային հաջողություններն ամենաժամանակակից բժշկագիտական ոլորտում մանկական ուռուցքաբանության մեջ: Այս ոլորտը մշտապես ուշադրության ներքո է, և Հայաստանում գրանցվող հաջողություններն ակնառու են: Վարսիաբար կարող ենք ասել, որ որպես զարգացող երկիր՝ մենք փաստացի գերազանցել ենք աշխարհում գնահատվող ցուցանիշները՝ մասնավորապես ապրելիության 75 տոկոսը խոսում է այն մասին, որ իրականացված աշխատանքը և ձեռքբերումները թույլ են տալիս անգամ կիսվել այդ հաջողություններով», - ողջունելով բոլոր հյուրերին, մասնակիցներին, ուսանողներին՝ նշեց ԵՊԲՀ ռեկտոր Արմեն Մուրադյանը՝ հավելելով, որ համալսարանի կողմից որդեգրված միջազգային ուղղվածության աշխատանքները շատ խոստումնալից են:

Նա հույս հայտնեց, որ բոլոր մասնակիցների սպասումները կարողարացվեն և հնարավորություն կստեղծվի՝ ամփոփել կատարված աշխատանքի արդյունքները:

Ռեկտորը շնորհակալություն հայտնեց համաժողովի կազմակերպիչներին, մասնավորապես՝ պրոֆեսոր Գևորգ Թամամյանին, ում ջանքերով հաջողվեց մեր բուհում իրականացնել հորելյանական համաժողով՝ միավորելով տասնյակ երկրների առաջատար մասնագետներին:

«Նման ընդգրկուն և կարևոր միջոցառում առաջին անգամ է անցկացվում Հայաստանում: Ինձ համար մեծ պատիվ է ողջունել նրա մասնակիցներին: Ըն-

դամներ երկու օր առաջ եւ պարիվ ունեցա մեկնարկելու եւ մեկ կարևոր հանդիպում Հայաստանում, որը համախմբել էր քաղցկեղի մասնագետներին՝ հիմնականում Եվրոպայից եւ ԱՄՆ-ից: Այժմ մեկնարկում է Մանկական ուռուցքաբանության միջազգային միության ասիական 15-րդ համաժողովը, եւ հրաշալի է այն փաստը, որ այս շաբաթ Հայաստանը վերածվեց մանկական ուռուցքաբանական կենտրոններից մեկի», - ողջույնի խոսքում նշեց ՀՀ առողջապահության նախարար Անահիտ Ավանեսյանը՝ հավելելով, որ ավելորդ է ասել, որ քաղցկեղն աղետալի հիվանդություն է, որն անմասն չի թողնում նաև երեխաներին՝ աշխարհի ամենագեղեցիկ ու բարի արարածներին: Քաղցկեղով հիվանդ երեխաներն աներևակայելի ուժեղ են, չափազանց խիզախ, եւ մենք պետք է անենք ամեն ինչ, որպեսզի կարողանանք օգնել նրանց հաղթահարելու այս ծանր հիվանդությունը:

«Մանկական քաղցկեղի կանխարգելումը մեր առաջնահերթություններից է, եւ ընթացիկ ցուցանիշներն ապացուցում են դա: Անցյալ տարի մեր երկրում կրկնապատկվեց մանկական քաղցկեղի պետական ֆինանսավորումը: Բարեգործական հիմնադրամների հետ համագործակցության միջոցով մենք կարող ենք հոգալ Հայաստանում մանկական քաղցկեղով հիվանդների խնամքի հետ կապված ծախսերը: Հպարտությամբ կարող եմ ասել, որ Հայաստանում ոչ մի երեխա առանց բուժման չի մնում», - շեշտեց նախարարը:

«Հայաստանի մանուկներ հիմնադրամ» (COAF) հիմնադիր եւ խորհրդի ատենապետ, Աջնուս կորպորացիայի նախագահ եւ գլխավոր տնօրեն Գարո Արմենը եւ ողջունեց ներկաներին.

«Բարի գալուստ պատմական եւ գեղեցիկ Երևան քաղաք: Հայերն աշխարհի հնագույն քաղաքակրթությունների ու մշակույթների կրողներից են, նրանք համատեղում են ճկունությունը, նորարարությունը եւ համագործակցելու ունակությունը: Եվ սա շատ սահուն համադրություն է, ինչը կարևոր է SIOP-ի՝ երեխաների քաղցկեղի բուժման առաքելության տեսանկյունից»:

Ուռուցքաբանության ոլորտի այսօրվա ձեռքբերումների շարքում նա ընդգծեց այն հանգամանքը, որ մանկական լիմֆոմաների եւ լեյկեմիաների մոտ 90%-ը բուժվում են: «Դժբախտաբար, մենք չենք կարող նույնն ասել պիկո ուռուցքների մասին, որոնք շատ լուրջ մարտահրավեր են ոչ միայն մանկական, այլև մեծահասակների ուռուցքների դեպքում», - նշեց Գարո Արմենը:

«Մի քանի ամիս առաջ պրոֆեսոր Ռ. Յուլյանի անվան արյունաբանական կենտրոնում եւ հանդիպեցի 5 երեխայի, նրանցից մի քանիսը հազիվ էին կարողանում բացել աչքերը: Նայելով նրանց աչքերի մեջ՝ ես խոստացա, որ մենք մեզ հասանելի գործիքներով կանենք ամեն ինչ՝ խնդիրը հաղթահարելու համար: Շատ դժվար է նայել երեխայի աչքերի մեջ եւ ասել, որ մենք չենք կարող տրամադրել քեզ այն ամենը, ինչ անհրաժեշտ է քո հիվանդությունը բուժելու համար, քանի որ համակարգը թույլ չի տա մեզ դա անել: Ժամանակը մեր օգտին չէ, քանի որ այս հրաշք երեխաները մարում են մեր ձեռքերում», - ընդգծեց Գարո Արմենը:

«Նշանակալի օր է յուրաքանչյուր բժշկի եւ, մանավանդ, արյունաբանությամբ եւ ուռուցքաբանությամբ զբաղվող մարդու համար: Մեր մայր բուռի կամարների ներքո մեզ բախտ է վիճակվել հյուրընկալելու մեր բնագավառի ամենանշանավոր մասնագետներին: Մեր

SIOP Asia 2023

SIOP Asia 2023

կրթօջախը հերթական անգամ ականատես է լինում իր շրջանավարտների նվաճումներին և ձեռքբերումներին: Ես հպարտ եմ», - ասաց Ռ. Յոլյանի անվան արյունաբանական կենտրոնի տնօրեն Սամվել Դանիելյանը՝ շեշտելով, որ համաժողովը թույլ կտա առնչվել խոշորագույն համալսարանների և հիվանդանոցների փորձին:

«Որպես մանկաբույժ, առավել ևս՝ որպես մանկական վիրաբույժ, ամբողջ կյանքիս ընթացքում կրել եմ այդ բեռն ու անհանգստությունն այն երեխաների համար, որոնք ունեցել են և ունենում են չարորակ ուռուցքներ և հիվանդություններ: Չափազանց կարևոր է, որ նման միջոցառումն իրականացվում է Հայաստանում: Ուրախ եմ, որ մենք ևս մեկ կարևոր քայլ ենք անում էլ ավելի զարգացնելու այս դժվար բնագավառը, որովհետև մենք պետք է հասկանանք, որ ոչ թե երեխան մեր ապագան է, այլ՝ մեր առօրյան: Երեխաներն ունեն իրենց իրավունքներն ու չեն զիջում, եթե առավել չեն բոլոր մյուսների իրավունքներից», - ասաց մանկական վիրաբուժության ամբիոնի վարիչ, պրոֆեսոր Արա Բարլոյանը:

«Իմ և բազմաթիվ ուռուցքաբանների անունից շնորհակալություն եմ հայտնում միջոցառման կազմակերպիչներին՝ նման կարևորագույն միջոցառումը Հայաստանի Հանրապետությունում անցկացնելու համար: Ուրախությամբ եմ ուզում նշել, որ համաժողովի կարևոր թեմաներից՝ ճառագայթային թերապիայի մասին քննարկումներն անցկացվելու են ուռուցքաբանության ազգային կենտրոնում» - ասաց ուռուցքաբանության ազգային կենտրոնի տնօրեն Նարեկ Մանուկյանը: Մանկական ուռուցքաբանության միջազգային միության նախագահ Գիլյերմո Շանտադան նշեց. «Ես շատ ուրախ եմ, որ այստեղ եմ, ձեզ հետ: SIOP ASIA-ն աճում է, մենք ներկայացնում ենք աշխարհում միակ բժշկական կազմակերպությունը, որն ամբողջությամբ նվիրված է մանկական քաղցկեղին՝ ներգրավելով հետազոտություններին աջակցող բոլոր մայրցամաքները, ստեղծելով նոր գիտելիքներ և, ամենակարևորը, ընդլայնելով ցանցը»:

SIOP ASIA մայրցամաքային նախագահ Հիրոկի Հորին հայտնեց, որ կազմակերպության ենթասիական մայրցամաքային ճյուղի համար մեծ պատիվ է անցկացնել 15-րդ համաժողովը Երևանում: «Հուսով եմ, որ այս հանդիպումը կնպաստի Հայաստանում և տարածաշրջանի այլ երկրներում մանկական ուռուցքաբանության ոլորտի զարգացմանը», - ընդգծեց նա՝ շնորհակալություն հայտնելով հայ մասնագետներին՝ կազմակերպչական մեծ ջանքերի համար:

Հայաստանի մանկական քաղցկեղի և արյան հիվանդությունների կենտրոնի ղեկավար, ԵՊԲՀ ռեկտորի խորհրդական, մանկական ուռուցքաբանության և արյունաբանության ամբիոնի վարիչ, արյունաբանական կենտրոնի տնօրենի խորհրդական, Գերմանիայի Ուլմի համալսարանի մանկական ուռուցքաբանության դասախոս, ԱՄՆ կլինիկական ուռուցքաբանության միության IDEA աշխատանքային խմբի ղեկավար Գևորգ Թամամյանը շեշտեց, որ սա առանձնահատուկ օր է իր համար, քանի որ մեծ պատիվ է փոքր երկրի համար նման մեծ հանդիպում անցկացնելը:

«Կարծում եմ՝ Ասիայի համար մենք փոքր երկիր ենք, փոքր ենք, բայց հայ ենք: Հայաստանը մեր

տունն է, և ես կրկնակի հպարտ եմ ձեզ հյուրընկալելու Հայաստանի յուրաքանչյուր բժշկի տանը՝ մեր համալսարանում: Մանկական քաղցկեղը մեր ուշադրության կարիքն ունի. ամեն օր մենք առնչվում ենք ևս մեկ մարտահրավերի, և ես վստահ եմ, որ այս օրերի ընթացքում մենք կանենք ամեն ինչ, որպեսզի համագործակցենք, կիսվենք միմյանց հետ: Մենք ակնկալում ենք, որ առաջիկայում պատիվ կունենանք մեր երկրում հյուրընկալելու համաշխարհային SIOP-ը», - եզրափակեց համաժողովի կազմկոմիտեի նախագահ Գևորգ Թամանյանը:

Լրագրողների հետ զրույցում նա փաստեց, որ համաժողովի անցկացումը մեծ թիմի աշխատանքի արդյունք է: Համոզված է, որ այս քայլով Հայաստանն էլ ավելի կամրացնի իր դիրքերը բժշկագիտական միջազգային քարտեզների վրա:

Համաժողովի երկրորդ օրը համալսարանի կապույտ դահլիճում անցկացվող նիստի ընթացքում սրտի մանկական բժշկական կենտրոնի ճապոնացի մասնագետ Մարիկո Կակացուն ներկայացրեց մանկական քաղցկեղով հիվանդացության և բուժման մեթոդներն ու ցուցանիշները Կամբոջայում՝ 2018-2022 թվականների ընթացքում: Նրա զեկույցի համաձայն՝ 5 տարվա ընթացքում երկրում գրանցվել է մանկական քաղցկեղի 293 դեպք, որոնցից 15-ը՝ 2018 թվականին, 93-ը՝ 2022 թվականին: Դրական ելքով բուժումները կազմել են 140 դեպք:

Սիրիայի մայրաքաղաք Դամասկոսի ԲԱՄՄ մանկական ուռուցքաբանության բաժանմունքի ղեկավար Խալեդ Գանեմի զեկույցը «Մանկական քաղցկեղի իրավիճակը կոնֆլիկտի և ճգնաժամի ժամանակ» խորագրով էր: 2018 թվականին՝ սիրիական պատերազմի ավարտից հետո, նա ինտենսիվորեն ներգրավված է եղել իր երկրում մանկական քաղցկեղի բուժման հնարավորությունների զարգացման գործում: Նրա գործունեության արդյունքում բավականին բարելավվել է հիվանդների բուժումը և ապրելիությունը՝ վերջին 5 տարվա ընթացքում:

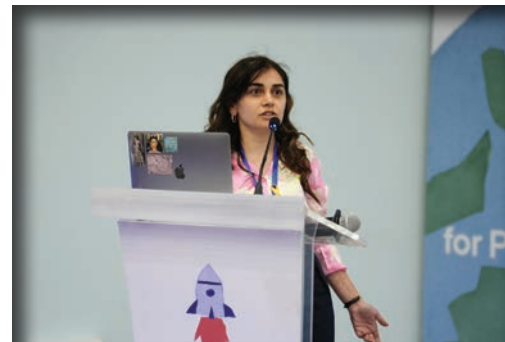
Ելույթի ներածական մասում սիրիացի մանկական ուռուցքաբանը նշեց, որ 18 միլիոն բնակչություն ունեցող երկրում էլեկտրականությունը հասանելի է ընդամենը 6 ժամ: Խալեդ Գանեմն անդրադարձավ Սիրիայում մանկական քաղցկեղի խնամքի ոլորտում մարդասիրական ճգնաժամի հետևանքով առաջացած դժվարություններին՝ ներկայացնելով նաև կարողությունների վերականգնման ուղղությամբ իրականացված ջանքերը:

Գերմանիայից ժամանած Ալեքսանդրա Մյուլլերը հանդես եկավ «Միջազգային մարդասիրական ջանքերը՝ պատերազմից տուժած մանկական քաղցկեղով հիվանդներին աջակցելու համար» վերտառությամբ զեկույցով, որի շրջանակում, մասնավորապես, անդրադարձավ Ուկրաինայի մարդասիրական ճգնաժամին և դրա հետևանքներին:

Ռ. Յոլյանի անվան արյունաբանական կենտրոնի մասնագետ Հենրիկ Գրիգորյանը ներկայացրեց Արցախում պատերազմի հետևանքով առաջացած դժվարությունները, որոնց մասնագետները ստիպված են եղել ու մինչ օրս ստիպված են բախվել:

SIOP ASIA 15-րդ համաժողովին տեսակապով Արցախից միացավ Արփինե Հովակիմյանը՝ ներկայացնելով «Կյանքը շրջափակման պայմաններում» զեկույցը: Մասնագետը հիշեցրեց, որ անցյալ տարվա դեկտեմբերի 12-ից Արցախը փաստացի շրջափակման մեջ է գտնվում: Նա անդրադարձավ չարորակ նորա-

SIOP Asia 2023

գոյացություններով բնակչության հիվանդացության և բուժման ցուցանիշներին, լիարժեք ախտորոշման և բուժման նպատակով՝ տեղափոխման դժվարություններին:

Մանկական ուռուցքաբանության միջազգային միության նախագահ Գիլյերմո Շանտադան հանդես եկավ «Ռեզոլյուցիայի կառավարման ընթացիկ մարտահրավերները» գեկույցով:

Կարմիր դահլիճում՝ Գերմանիայի, Կիպրոսի, Հայաստանի, Հնդկաստանի, Իրանի, ԱՄՆ-ի, Նիդեռլանդների, Ռուսաստանի, Միացյալ Թագավորության, Ճապոնիայի, Իսպանիայի մասնագետները հիերիդային ռեժիմով քննարկեցին մանկական ուռուցքների տեսակները, դրանց պաթոլոգիաներն ու ախտորոշումը, քաղցկեղի իմունաթերապիան, ինչպես նաև՝ բուժման մեթոդները:

ԵՊԲՀ 8-րդ լսարանում Չինաստանի, ԱՄՆ-ի, Հորդանանի, Ռուսաստանի, Իտալիայի, Սինգապուրի, Ֆրանսիայի, Հայաստանի, Հնդկաստանի, Ճապոնիայի ուռուցքաբաններն անդրադարձան ոլորտում բուժման նորարարական մոտեցումներին:

4-րդ լսարանում ԱՄՆ-ի, Միացյալ Թագավորության, Հայաստանի, Չինաստանի, Ռուսաստանի, Բելառուսի մասնագետները փոխանակվեցին մանկական ուռուցքաբանության ոլորտում ձեռք բերված փորձով, իսկ համալսարանի նոր դահլիճներից մեկում անցկացվեց հոգեբանության հարցերին նվիրված սիմպոզիում:

Համաժողովի եզրափակիչ նիստում հնչած՝ Հնդկաստանի Ադյարի քաղցկեղի ինստիտուտի ընդհանուր և մանկական ուռուցքաբանության բաժանմունքի ղեկավար, պրոֆեսոր Վենկատրաման Ռադհակրիշնանի բնորոշմամբ՝ համաժողովը հրաշալի փորձ էր, որն ուղեկցվեց լայնախոհ, գեղեցիկ կազմակերպված գեկույցներով:

«Միջոցառումը սովորելու հիանալի հնարավորություն ընձեռեց: Ընդհանուր առմամբ՝ Հայաստանը բժշկության մեջ շատ լավ ժառանգություն ունի. հայ բժիշկները համաշխարհային ճանաչում ունեն իրենց հետազոտությունների և կլինիկական խնամքի շնորհիվ: Եվ ես իսկապես ուրախ եմ նրանց հետ համատեղ աշխատելու համար: Պատմականորեն Հայաստանն ու Հնդկաստանը սերտ կապեր ունենին: Մեր ուսանողներն այսօր գալիս են այստեղ՝ բժշկական մասնագիտություն ստանալու: Մենք կարող ենք կատարել համատեղ հետազոտություններ, ձևավորել մուլտիդիսցիպլինար խմբեր», - նշեց հնդիկ մասնագետը:

Մանկական ուռուցքաբանության միջազգային միության (SIOPI) Ասիական մայրցամաքային խմբի նախագահ և Ճապոնիայի բարձրագույն բժշկության համալսարանի պրոֆեսոր Հիրոկի Հորին նկատեց, որ միջոցառման ընթացքում շատ գիտելիք ձեռք բերվեց մանկական ուռուցքաբանության մասին: «Լավ հնարավորություն ունեցանք քննարկելու, թե ինչպես պետք է համագործակցությունն իրականացվի Ասիայի ցածր և միջին եկամուտ ունեցող երկրներում՝ մանկական ուռուցքաբանության պրակտիկայի առաջխաղացման համար: Ներկայումս SIOPI-ը խրախուսում է ցածր և միջին եկամուտ ունեցող երկրներին, որոնք կարող են բարելավել մանկական ուռուցքաբանական բնագավառը: Ծրագիրը լիովին համապատասխանում էր SIOPI ASIA-ի գործունեության մեր հեռանկարին: Հուսանք, որ այս համաժողովը կարող է շրջադարձային լինել մանկական ուռուցքաբանության առաջխաղացման համար Հայաստանում և հարևան

երկրներում: Հուսով եմ, որ Հայաստանը կլինի առաջատարը տարածաշրջանում և կբարելավի իրավիճակը միջազգային գործընկերների աջակցությամբ», - ավելացրեց ճապոնացի պրոֆեսորը:

ԵՊԲՀ պատվավոր դոկտոր, մանկական քաղցկեղի և արյան խանգարումների ոլորտում մասնագիտացած հեղինակավոր մանկաբույժ, Cure2Children հիմնադրամի բժշկական խորհրդատվական խորհրդի համակարգող, մանկական արյունաբանության-ուռուցքաբանության և ցողունային բջիջների փոխպատվաստման մասնագետ Լուսինա Ֆոլկները շեշտեց «Հիմնական գործն այս ոլորտում անում են մարդիկ, ուստի ճիշտ մարդկանց գտնելը կարևոր քայլ է: Կարծում եմ, որ և այստեղ՝ Երևանում, հավաքված մասնագետները հենց այդ ճիշտ մարդիկ են: Համաժողովն անցկացվեց այն ժամանակաշրջանում, երբ Ասիայում համագործակցության մեծ պատրաստականություն կա, քանի որ շատ երկրներում մանկական ուռուցքաբանության ոլորտում նկատվում է առաջընթաց»:

Տոկիոյի երեխաների առողջության և զարգացման ազգային կենտրոնը և երեխաների քաղցկեղի կենտրոնը ներկայացնող Կիմիկացու Մաթսունոտոն ասաց, որ առաջին անգամ է մեր երկրում և շատ տպավորված է անցկացված միջոցառմամբ: Վերադառնալով հայրենիք՝ նա կշարունակի համագործակցությունը հայ գործընկերների հետ, որոնց թվում են մանկական քաղցկեղի և արյան հիվանդությունների կենտրոնի ղեկավար, մանկական ուռուցքաբանության և արյունաբանության ամբիոնի վարիչ Գևորգ Թամամյանը, ինչպես նաև՝ նույն կենտրոնի մանկական ուռուցքաբան Ռուզաննա Պալյանը:

Շվեդիայի Կարոլինսկա համալսարանական հիվանդանոցի մասնագետ, ԵՊԲՀ այցելու պրոֆեսոր Ջասել Տոպորսկին նշեց, որ առաջին անգամ Հայաստանում եղել է 6 տարի առաջ՝ 2017 թվականին: «Դեռ այն ժամանակ, հայ մասնագետները կատարում էին տրանսպլանտացիաներ, նրանք փոխել էին մանկական արյունաբանության ընդհանուր կազմակերպական կառուցվածքը՝ կենտրոնացնելով ամեն ինչ մեկ հարկի ներքո, ինչը շատ գովելի է: Տարեցտարի ձեր բժիշկները հարատևում են իրենց փորձը, իսկ նմանատիպ միջոցառումները վկայում են այն մասին, որ Հայաստանը ճանաչված է աշխարհի մասշտաբով, և մարդիկ արժևորում են այն, ինչ դուք անում եք», - եզրափակեց պրոֆեսորը:

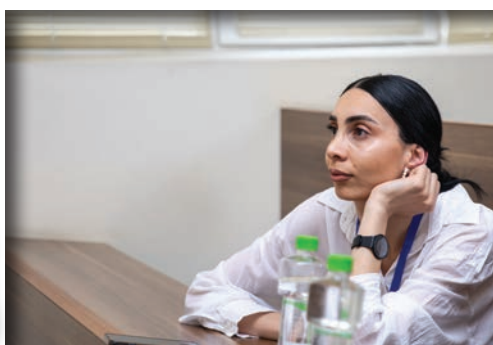
Համաժողովի 4 օրերին անցկացվող գրեթե բոլոր նիստերին հայ մասնագետներն ունեցան զեկույցներ, միջոցառումը նաև օնլայն հարթակում էր լայնորեն ներկայացվում:

Հայաստանում յուրաքանչյուր տարի գրանցվում է մանկական քաղցկեղի շուրջ 100 առաջնակի դեպք: Սա համաշխարհային միջին ցուցանիշ է: Այս երեխաներից 75-ն առողջանում է ամբողջապես, սա շատ մոտ է միջազգային լավագույն ցուցանիշներին: Ցավոք, մենք տարեկան կորցնում ենք 25 երեխայի, և սա զուտ թիվ է: Միջոցառման կարևոր ուղերձներից էր հասկանալը, որ քաղցկեղը, հատկապես՝ մանկական՝ դատավճիռ չէ:

Մասնակիցները հույս ունեն, որ Մանկական ուռուցքաբանության միջազգային միության և Երևանի Մխիթար Հերացու անվան պետական բժշկական համալսարանի միջև համագործակցությունը կլինի շարունակական, իսկ կազմակերպության 15-րդ համաժողովի անցկացումը մեր երկրի մայրաքաղաքում զգալի ներդրում կհղի:

SIOP Asia 2023

րում կլինի առողջացման ցուցանիշների աճի ապահովման գործում:

Նշենք, որ Մանկական ուռուցքաբանության միջազգային միությունը միակ մուլտիդիսցիպլինար կազմակերպությունն է աշխարհում, որն ամբողջությամբ նվիրված է մանկական և դեռահասների քաղցկեղի բոլոր ասպեկտների ուսումնասիրությանն ու բուժմանը, այդ ոլորտում գիտելիքների ավելացմանը: Ընկերությունն ունի ավելի քան 2600 անդամ ամբողջ աշխարհից՝ ներառյալ բժիշկներ, բուժքույրեր, առողջապահության ոլորտի այլ մասնագետներ, գիտնականներ և հետազոտողներ:

Քույրական գործի մասնագետները՝ համաժողովում

Քույրական գործի՝ բժշկական տարբեր կազմակերպությունների մասնագետների մասնակցությամբ ԵՊԲՀ «Հերացի» թիվ մեկ համալսարանական հիվանդանոցում մեկնարկեց SIOP ASIA 15-րդ համաժողովի շրջանակում անցկացվող հերթական քննարկումը:

Աշխարհագրական լայն ընդգրկմամբ քննարկումը Հայաստանից համակարգում էին մանկական քաղցկեղի և արյան հիվանդությունների կենտրոնի բուժքույրական կրթական ծրագրի ղեկավար Մարիա Ալեքսանդրովան և նույն կենտրոնի մանկական արյունաբանության բաժանմունքի բուժքույր, ուռուցքաբանության, արյունաբանության և պալիատիվ խնամքի բուժքույրերի հայկական խումբը՝ ներկայացնող Վերա Մխիթարյանը:

«Ցանկացած բուժման ժամանակ մենք շեշտը դնում ենք պացիենտի վրա, եթե մենք անում ենք պացիենտակենտրոն խնամք, բուժօգնություն և ուզում ենք լավացնել բուժօգնությունը, ապա անպայման պետք է բարձրացնենք նաև բուժքույրերի գիտելիքների մակարդակը», - նշեց Մարիա Ալեքսանդրովան:

Քննարկմանը մասնակցող բուժքույրերի մեծ մասը Ռ. Յոլյանի անվան արյունաբանական կենտրոնից էին: Արտերկրի խոսնակների շարքում նաև բուժքույրեր կային, որոնք մեծ պատրաստակամությամբ էին մասնակցում միջոցառմանը:

Լիբանանի Ամերիկյան հիվանդանոցի՝ հիվանդների ապահովության և ռիսկերի մենեջմենթի գծով փոխտնօրեն Հերա Արթինյանը ևս զեկուցողների թվում էր:

«Այս աշխատանքին անցնելուց առաջ նաև քույրական կրթություն ունեն, աշխատել են մանկաբուժական բաժանմունքի պատասխանատու: Ուրախությամբ են մասնակցում բուժքույրերի համար հրավիրված միջազգային միջոցառումներին», - հայերենով շեշտեց Լիբանանից ժամանած հայ մասնակիցը:

Նախքան օրակարգի ձևավորումը՝ հարցում էր անցկացվել, և քննարկվող թեմաներն ընտրվել էին ըստ մասնակիցների հետաքրքրության՝ հաշվի առնելով, որ մեծ մասն ուռուցքաբանության և արյունաբանության ոլորտում է մասնագիտական գործունեություն ծավալում:

Հեմոտրանսֆուզիաների՝ արյան փոխներարկումների հետ աշխատանքից, ներերակային կատետերի-զացումից մինչև բուժառույի և նրա ընտանիքի հետ մոտեցման առանձնահատկություններ, հաղորդակցման հմտությունները քննարկման առանցքում էին:

Վրաստանից, Պակիստանից, Մինգապուրից, Կանադայից, Հնդկաստանից, Պաղեստինից բուժաշխատողների մասնակցությամբ քննարկման ամփոփումը կայացավ համալսարանական հիվանդանոցում:

աշխատաժողովով, մույաժների վրա ցուցադրվեցին տեխնիկական հմտություններ, բուժական գործողություններ:

Ուռուցքաբանության ոլորտի կին առաջնորդ

SIOP ASIA 2023 15-րդ համաժողովի շրջանակում «Մանկական ուռուցքաբանության ոլորտի կին առաջնորդները» մրցանակն այս տարի շնորհվել է Հայաստանի մանկական քաղցկեղի և արյան հիվանդությունների կենտրոնի մանկական ուռուցքաբանության բաժանմունքի վարիչ, ԵՊԲՀ մանկական ուռուցքաբանության և արյունաբանության ամբիոնի դասախոս Լիլիթ Սարգսյանին և Կամբոջայի Japan Heart մանկական բժշկական կենտրոնի մանկաբուժության տնօրեն Մարիկո Կակագուին:

Համանուն խորագրով հանդիպմանը պատվաբեր այս մրցանակին արժանացած մասնագետները ներկայացրին իրենց պատմությունը, ոլորտում կատարած աշխատանքը:

Մարիկո Կակագուն ճապոնացի է, որն արդեն հինգ տարի աշխատում է Կամբոջայում:

«Այս մրցանակի նպատակն այն էր, որ նույնիսկ այնպիսի ծանր մասնագիտության մեջ, ինչպիսին մանկական ուռուցքաբանությունն է, կան կանայք, որոնք կարողացել են համատեղել ընտանիքը, աշխատանքը և հաջողություններ են արձանագրել: Եվ սա պետք է մոտիվացնի այն կանանց, որոնք այս ամենին թերահավատորեն են մոտենում», - պատմեց Լիլիթ Սարգսյանը, ում խոսքով՝ Մանկական ուռուցքաբանության միջազգային միության կողմից անցկացվող միջոցառումը հնարավորություն տվեց ընդհանրացնել, քննարկել ոլորտի հիմնահարցերը, ամրապնդել կապերը և պատվով ներկայացնել մեր երկիրը աշխարհի տարբեր անկյուններից ժամանած բժիշկ-գիտնականներին:

SIOP Asia 2023

ՔՈՒՐԵՅՆ ԾՐԱԳՐԻ ԱՄՓՈՓԻՉ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎԸ

«Ներդրողիտության շաբաթ» միջոցառման շրջանակում մեկնարկեց «ԵՄ ՀՈՐԻՋՈՆ-2020» թվինսինգ գործողության «Քրոնիկ ներդրողները» հիվանդությունների տրանսլյացիոն հետազոտությունների կենտրոն Հայաստանում. ներդրողիտություն՝ հանուն ուղեղի առողջ ծերացման ՔՈՒՐԵՅՆ ծրագրի ամփոփիչ գիտաժողովը:

ՔՈՒՐԵՅՆ-ը «ԵՄ ՀՈՐԻՋՈՆ-2020» առաջին ծրագիրն է Հայաստանում՝ ԵՊԲՀ համակարգմամբ: Ծրագրի հիմնական խնդիրն է ուղեղի հետազոտությունների խթանման միջոցով զարգացնել համալսարանի հետազոտական և նորարարական կարողությունները՝ շեշտը դնելով ուղեղի հիվանդությունների բուժման բջջային և դեղորայքային նյարդապաշտան մեխանիզմների վրա:

Մեզ համար այսօր հերթական տուն է, որովհետև ամփոփում ենք աշխարհին գիտականորեն ավելի հասկանալի դառնալու մեր ծրագրերից մեկը: Այս ծրագիրը կարծես թե շատ երիտասարդ է, բայց ունի իր պատմական, ակադեմիական ակունքները: Ծրագիրը պահանջված է Հայաստանում, այն թույլ տվեց իրականացնել աշխարհի համար հասկանալի թվայնացած գիտության ձևաչափը ոչ միայն բժշկական համալսարանում, այլև՝ բժշկական համալսարանի ուսանողների, շրջանավարտների համար: Մեզ համար խիստ կարևոր է, որպեսզի եվրոպական առաջատար երկրներում պարզ և տեսանելի լինի, թե ինչով է զբաղվում բժշկական համալսարանը», - նշեց ԵՊԲՀ ռեկտոր Արմեն Մուրադյանը՝ հավելելով, որ բժշկական համալսարանն ամփոփում է արդեն երեքուկես տարվա ՔՈՒՐԵՅՆ ծրագիրը, որն իրականացվել է եվրոպական առաջատար մասնագետների և համալսարանների հետ:

«Բժշկական համալսարանը արձանագրում է իր նույնականացումը-սինքրոնիզացիան եվրոպական առաջատար բուհերի հետ, և այսօրվա ամփոփումը դեռևս մեկնարկն է այն նոր ծրագրի, որն այսօր հնչեցրինք, մասնավորապես՝ TEAMING ծրագիրը, իսկ TWINNING-ով կրկնեցինք այն կենտրոնների կառուցվածքը և կրթական մակարդակը, որով աշխատում են եվրոպական երկրները և արձանագրեցինք, որ մեր գիտական հոգվածները, որոնք բնութագրում են բուհի գիտական առաջընթացը, հաղթահարեցին մեր առջև դրված թիրախը՝ տարեկան 100 հոգված ազդեցության գործոն ունեցող գիտական հանդեսներում: Մենք հնչեցրինք այն հավակնության մասին, որ կդառնանք հավասարազոր գործընկեր այդ համալսարաններին», - նշեց Ա. Մուրադյանը՝ կարևորելով, որ ԵՊԲՀ ՔՈՒՐԵՅՆ կենտրոնում ապագա բժիշկները, ուսանողությունը հնարավորություն ունեն տեսնելու ժամանակակից գիտությունը, կատարելու ուղեղի հետազոտություններ՝ արդիական խնդիրների ուղղությամբ, ավելացնելով, որ ՔՈՒՐԵՅՆ կենտրոնն այսօր առաջատար է գիտական ներուժով, և կենտրոնի գործունեությամբ ու այլ ծրագրերով բժշկական համալսարանը վերադարձնում է ներդրողիտության բնագավառում իր առաջատար դիրքը, որն ունեցել է տարածաշրջանում, տասնյակ տարիներ՝ Խորհրդային Միությունում:

Ռեկտորը՝ որպես առանձնակի հաջողություն, մատնանշեց այն հանգամանքը, որ ծրագրի ակունքներում կանգնած են անվանի գիտնականներ, ինչպես նաև՝ ԵՊԲՀ շրջանավարտներ, որոնք կարողացան նպաստել մայր բուհի հետագա գիտական առաջընթացին:

«Բուհը երկար ճանապարհ է անցել այս կարճ ժամանակահատվածում»:

Ներդրողիտության շաբաթ

կահատվածում և նշանակալի, դրական արդյունքներ է գրանցել: Ծրագիրը, թույլ տվեք ասել, հաջողված է և հաջողված է մի քանի առումներով: Մենք, փաստորեն, կարողացել ենք համատեղ ջանքերով բուհում ձևավորել որակյալ կրթություն ստանալու միանգամայն նոր միջավայր, բայց սա ոչ միայն կրթություն է, այլև կրթությունը հետազոտությանը և գիտությանը փոխկապակցելու միջավայր: Շատ արդյունքներ ցույց են տալիս, որ ստեղծված պայմանները նաև գիտությունը զարգացնելու ճանապարհ են բացել մի շարք կարևոր ուղղություններով, ինչպիսիք ուղեղի հետազոտություններն են», - ասաց ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարար Ժաննա Անդրեասյանը՝ իր ղեկավարած գերատեսչության անունից շնորհավորելով համալսարանին և վստահություն հայտնելով, որ այս ծրագիրը նաև մեկ այլ առումով է կարևոր՝ բուհի միջազգայնացման և նրա վարկանիշի բարձրացման, որովհետև միջազգային գործընկերների շրջանակը, որը զարգացել և խորացել է ծրագրի շնորհիվ, առաջ է տանելու բուհին միջազգայնացման ճանապարհով, ինչպես նաև երկրի զարգացման համար բացվելու են նոր հնարավորություններ:

«Կարևոր պահ է. կարծես փոքր երեխա ենք մեծացրել: «ԵՄ ՀՈՐԻԶՈՆ-2020 ԹՎԻՆԻՆԳ» գործողության ՔՈՐԲԵՅՆ ծրագրի մեկնարկին բոլորս շատ հուզված էինք, իսկ այժմ արդեն Եվրամիության, Գերմանիայի և Շվեդիայի համագործակցությունը Երևանի պետական բժշկական համալսարանի հետ գիտական ներուժի վերամիավորման լավ օրինակ է», - շեշտեց Հայաստանում Եվրոպական Միության պատվիրակության ղեկավար Անդրեա Վիկտորինը:

Գիտական աշխատանքները և կրթությունն, ըստ նրա, պետք է միասնական լինեն: «Սա բավականին տպավորիչ հաղթանակ է. մարդիկ շատ ոգևորված են այս կենտրոնով: Միասնական ջանքերի շնորհիվ կարողացանք երկարաժամկետ վերապատրաստումների ծրագիր իրականացնել: Քովիդից առաջ սա այն եզակի նախագծերից էր, որին մենք հասցրինք մասնակցել և ներգրավվել նմանատիպ մեծածավալ աշխատանքներում: Շնորհավորում եմ բոլորիս, քանի որ Հայաստանն, իսկապես, ունի գիտական ուսումնասիրությունների միջազգային կենտրոն դառնալու ներուժ», - ընդգծեց ԵՄ պատվիրակության ղեկավարը:

Հայաստանում Գերմանիայի արտակարգ և լիազոր դեսպան Վիկտոր Ռիխտերի գնահատմամբ՝ մեծ պատիվ էր մասնակցել գիտաժողովին:

«Մեզ համար շատ կարևոր և տպավորիչ ծրագիր է: Կարծում եմ, որ այս նախագիծն, ընդհանուր առմամբ, փաստում է, որ գիտությունն ու ուսումնասիրությունը Հայաստանի Հանրապետության կառավարության ուշադրության կենտրոնում են: Ուրախ ենք համագործակցել ձեզ հետ: Թյուրինգենի և Բոխումի համալսարանների հետ համագործակցությունը շարունակական է լինելու: Հայաստանը և Գերմանիան համագործակցության մեծ ներուժ ունեն: Կարիք ունենք իրավական հիմքերի, որոնք հող կնախապատրաստեն ավելի լայն համագործակցության համար», - հավելեց դիվանագետը:

Հայաստանում Շվեդիայի արտակարգ և լիազոր դեսպան Պատրիկ Սվենսոնը նույնպես պատիվ համարեց ներկա գտնվել բժշկական համալսարանում կայացած այս կարևոր միջոցառմանը: Նախագծի շրջանակում արձանագրված ձեռքբերումները, նրա խոսքով, նշանակալի նվաճումներ են:

«Լուրդի համալսարանը և Երևանի պետական բժշկական համալսարանը դարձան համագործակցող կողմեր գիտական ուսումնասիրությունների, հատկապես՝ ուղե-

դի տարատեսակ հիվանդությունների բացահայտման ոլորտում: Ուրախ կլինենք հավելյալ և ավելի խորքային համագործակցության՝ նաև Ստոկհոլմի Կարոլին համալսարանի հետ: Համոզված եմ, որ կբացահայտենք համագործակցության նոր հարթակներ՝ հասնելով լավագույն արդյունքների: Մեր մասնակցությունն այս ծրագրին՝ ՀՀ կառավարությանը մեր աջակցության ապացույցն է», - ասաց դեսպանը:

ԵՊԲՀ ՔՈՐԲԵՅՆ ծրագրի և ուղեղի հիմնարար հետազոտությունների գիտակրթական կենտրոնի միջազգային խորհրդատվական մարմնի անդամ, ZENEREI հետազոտական կենտրոնի տնօրեն, նյարդագիտության պրոֆեսոր Ալան Կալուեֆը գոհունակություն հայտնեց նախագծի հաջող ընթացքից. «Ուրախ եմ տեսնել նախագծի պտուղները: Ուղեղն ամենաբարդ համակարգային կառուցվածքն ունի: Հայաստանը պատմականորեն ունեցել է շատ ուժեղ նեյրոգիտություն, որն էլ փոխանցել է աշխարհի մյուս գիտնականներին: Մեծ ուրախություն է տեսնել շատ երիտասարդ գիտնականների՝ այս լաբորատորիայում: Չեմ սիրում «փակում» բառը, կարծում եմ՝ այս միջոցառումն ընդամենը վերափոխումն է մեկ այլ փուլի»:

ԵՊԲՀ գիտության գծով պրոռեկտոր, ՔՈՐԲԵՅՆ կենտրոնի գլխավոր գիտաշխատող և ծրագրի ղեկավար Կոնստանտին Ենկոյանը հակիրճ ներկայացրեց ՔՈՐԲԵՅՆ ծրագրի և ուղեղի հիմնարար հետազոտությունների գիտակրթական կենտրոնի հետազոտական արդյունքները՝ մասնավորապես շեշտադրելով հետազոտողների նոր սերնդի և կարիերայի հնարավորությունների ընդլայնման հեռանկարները:

Մերտորեն համագործակցելով Թյուրինգենի (EKUT, Գերմանիա), Բոխումի (RUB, Գերմանիա) և Լունդի (ULUND, Շվեդիա) համալսարանների հետ, ինչպես նաև՝ միավորելով մի շարք այլ դրամաշնորհային ծրագրերի, այդ թվում՝ Համաշխարհային բանկի կողմից ֆինանսավորվող, ՀՀ ԿԳՄՄՆ «Կրթական ծրագրերի կենտրոն» ԾԻԳ-ի կողմից իրականացվող «Կրթության բարելավում» վարկային ծրագրով՝ «Ուղեղի հիմնարար հետազոտությունների գիտակրթական կենտրոն» դրամաշնորհային ծրագրի ընձեռած հնարավորությունները՝ ՔՈՐԲԵՅՆ ծրագիրը նպաստել է նեյրոգիտության հետազոտությունների նոր կենտրոնի հիմնադրմանը: Կենտրոնը նշված 2 խոշոր դրամաշնորհային ծրագրերի անվանակիրն է՝ ՔՈՐԲԵՅՆ ուղեղի հիմնարար հետազոտությունների գիտակրթական կենտրոն: Նոր ենթակառուցվածքի գործարկման նպատակով գործընկեր համալսարանների փորձի հիման վրա մշակվել և հաստատվել են նորաստեղծ կենտրոնի գործունեությունը կարգավորող կանոնակարգային փաստաթղթեր, ուղեցույցներ, աշխատակարգեր և այլն:

Հիշեցնենք, որ ԵՄ մրցույթին ներկայացված «Քրոնիկ նեյրոդեգեներատիվ հիվանդությունների տրանսլյացիոն հետազոտությունների կենտրոն Հայաստանում. նեյրոգիտություն՝ հանուն ուղեղի առողջ ծերացման» «COBRRAIN» վերնագրով նախագիծը միջազգային փորձագետների կողմից ստացել է հնարավոր առավելագույն միավորի 96.6%-ը:

Նախագիծը հիմք է հանդիսացել Հայաստանում «Ուղեղ» նախաձեռնության թողարկման և ուղեղի հետազոտության գերազանցության կենտրոնի համապատասխան աշխատակազմի ու ենթակառուցվածքի ձևավորման համար: Նշենք, որ Երևանի պետական բժշկական համալսարանի գիտական առաջնահերթություններում ուրույն տեղ է զբաղեցնում նեյրոգիտությունը, որն այժմ աշխարհում առանձնակի թափով է զարգանում ուղեղի համաշխարհային նախաձեռնության համատեքստում: Մեր համալսարանի հեռահար հետազոտական նպատակների շարքում նույնպես առանձնանում է ուղեղի հետազոտությունների գերա-

Նեյրոգիտության շաբաթ

զանցության կենտրոնի հիմնադրումը, որը միավաճ է լինելու ուղեղի քրոնիկ հիվանդությունների կանխարգելման և մարդու ողջ կյանքի ընթացքում ուղեղի առողջ կենսագործունեության ապահովմանը: Ուղեղի հետազոտությունների ոլորտում ազգային մրցունակություն ապահովելու և գերազանցության հասնելու նախաձեռնության համար մշակվել է ընդգրկուն ծրագիր, որի իրականացման համար COBRAIN-ը վճռորոշ մեկնարկ է հանդիսացել: Ծրագրի արդյունքում համալսարանում խթանվել է գիտական համագործակցության դաշտը, ստեղծվել են նոր կոնսորցիումներ, որոնց ջանքերի շնորհիվ ԵՊԲՀ-ն շարունակում է ընդլայնել իր մասնակցությունը ԵՄ Հորիզոն ԵԿՐՈՂԱՅԻ բաց մրցույթներին՝ ուղեղի հետազոտության գերազանցության կենտրոնի ստեղծմանն ընդառաջ:

«Նեյրոգիտության շաբաթ» միջոցառումների շարքը շարունակվեց Հ. Բունիաթյանի հիշատակին նվիրված «Նյարդային համակարգի կենսաքիմիա» գիտաժողովով: Համատեղ ծրագրերի խթանման նպատակով նույն օրը կայացավ “Networking Neurotalks” զեկուցումների շաբթ, որի ընթացքում նեյրոգիտության ոլորտում հետազոտություններ իրականացնող գիտական խմբերը կամ անհատները ներկայացրին իրենց աշխատանքները և հանդես եկան համագործակցության առաջարկներով:

Հաջորդ օրը մեկնարկեց 29-րդ ISBS միջազգային տարեկան գիտաժողովը, որն իր աշխատանքները շարունակեց Լ.Ա. Օրբելու անվան ֆիզիոլոգիայի ինստիտուտում՝ «Հոգեֆիզիոլոգիա» թեմայով սիմպոզիումի շրջանակներում:

Նեյրոգիտության շաբաթվա միջոցառումներին զուգահեռ ԵՊԲՀ ուսանողական գիտական ընկերությունը կազմակերպել էր «Ուղեղի գեղեցկությունը» խորագիրը կրող ցուցահանդես, որի նպատակն էր ներկայացնել արվեստի ու նեյրոգիտության կապի մասին երիտասարդ հետազոտողների և ուսանողների պատկերացումները:

Գիտաժողովի բացման արարողությունից հետո ԵՊԲՀ ռեկտորի, արտերկրի հյուրերի, դիվանագիտական կառույցների ներկայացուցիչների ուղեկցությամբ ԿԳՄՍ նախարար Ժաննա Անդրեասյանը շրջայց կատարեց կենտրոնում՝ ծանոթանալով կենտրոնի գործունեությանը, իրականացվող աշխատանքներին:

ISBS 29-ՐԴ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԱՄԵՆԱՄՅԱ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ

«Նեյրոգիտության շաբաթ» միջոցառման շրջանակում մեկնարկեց Սթրեսի և վարքագծի միջազգային միության (International Stress and Behavior Society - ISBS)՝ «Սթրես և վարքագիծ» նյարդաբանության և կենսաբանական հոգեբանության 29-րդ միջազգային ամենամյա համաժողովը:

Համաժողովի մասնակիցներին ողջունեց ISBS նախագահ, ԵՊՀ «ԲՈՐԲԵՅՆ» ծրագրի և ուղեղի հիմնարար հետազոտությունների գիտակրթական կենտրոնի միջազգային խորհրդատվական մարմնի անդամ, ZENEREI հետազոտական կենտրոնի տնօրեն, նյարդագիտության պրոֆեսոր Ալան Կալունեֆը:

ԵՊՀ գիտության գծով պրոռեկտոր Կոնստանտին Եսկոյանը գոհունակությամբ փաստեց, որ Հայաստանի, Ռուսաստանի և Չինաստանի մասնագետների համատեղմամբ ձևավորվել է նեյրոգիտության խոշոր համայնք: «Շատ կուզենայի, որպեսզի գիտնականներին համախմբելու այս ավանդույթը շարունակական լիներ: Անհրաժեշտ է մի վայր, որտեղ մենք հեշտությամբ կկարողանանք քննարկել գիտությունը: Ուրախ եմ, որ այսօր այդ վայրը Երևանի բժշկական համալսարանն է: Այստեղ՝ Երևանում, մենք կարող ենք դառնալ գիտնականներին համախմբող կամուրջ», - նշեց պրոռեկտորը՝ համաժողովին մաղթելով արդյունավետ աշխատանք:

Չինաստանի Jiaxing համալսարանական քոլեջի և Մոսկվայի բիոօրգանական քիմիայի ինստիտուտի հետազոտող Ալեքսեյ Մեմյանովը ներկայացրեց «Կալցիումը և մետաբոլիկ ակտիվությունը կորտիկալ աստրոցիտներում մկների տեղաշարժի ժամանակ» գեկույցը: Ելույթի ընթացքում մասնագետը ներկայացրեց կենսաբժշկության ոլորտում կիրառվող նորարարական մեթոդները և կատարված փորձարկումները, իսկ ավարտին պատասխանեց ներկաներին հետաքրքրող հարցերին:

Նիդեռլանդների Մասստրիխտի համալսարանի հետազոտող Տատյանա Ստրեկալովան մկների օրինակով անդրադարձավ «Էմոցիոնալ կամ հոգեբանական սթրես» հասկացությանը՝ շեշտելով, որ հենց դա է հանդիսանում դեպրեսիայի հիմնական պատճառը: Նա ներկայացրեց էմոցիոնալ սթրեսի ուղործայնային մոդելը, որի հիման վրա ի հայտ են գալիս նորմալից դուրս վարքագծային փոփոխությունները:

Երբ ISBS համաժողովի խոսնակների պատվիրակությունը հյուրընկալվեց ԵՊՀ ռեկտոր Արմեն Մուրադյանի մոտ, հանդիպման ընթացքում քննարկվեցին միջհամալսարանական համագործակցության խորացման հեռանկարները, մասնավորապես՝ ուսանողների և ասպիրանտների փոխանակման ծրագրերը:

Երկօրյա գիտաժողովում Հայաստանի, Ռուսաստանի և Չինաստանի առաջատար համալսարանների մասնագետները քննարկեցին թեմային վերաբերող տարբեր խնդիրներ: Հաջորդ օրը գիտաժողովի աշխատանքները շարունակվեցին Լ. Օրբելու անվան ֆիզիոլոգիայի ինստիտուտում: Այստեղ Հայաստանի, Ռուսաստանի, Միացյալ Թագավորության, Բուլղարիայի, Ավստրալիայի, Ճապոնիայի և Լիտվայի անվանի գիտնականներն անդրադարձան մի շարք թեմաների՝ նվիրված սթրեսին, տագնապին, հիշողությանը, նեյրոդեգեներատիվ հիվանդություններին, նեյրոքիմիային և այլն:

Հայ մասնագետները ներկայացրին «Ուսանողների ակադեմիական հույզերի գնահատման ճանաչողական առանձնահատկությունները COVID-19-ի համատեքստում», իսկ Ն. Բուրդենկոյի անվան պետական բժշկական համալսարանի մասնագետ Վերա Մեմիլետովան անդրադարձավ մարմնի վրա ազդող նեյրոֆիզիոլոգիական մեխանիզմներին:

Հայաստանում սթրեսաբանության հիմնադիր, անվանի հոգեբույժ, պրոֆեսոր Ադել Թադևոսյանը ներկայացրեց «Մահվան անհայտ ազդանշանները. Աղաջանյանի էֆեկտը. հիշողությունն է ղեկավարում մեզ. ամեն նորը լավ մոռացված է» վերտառությամբ գեկույցը:

Միջոցառման ընթացքում կայացավ ISBS նախագահ Ալան Կալունեֆի «Երեք ձկների հեքիաթը. ինչպես գրել հանրաճանաչ գիտական գիրք երեխաների համար գերբաձկան նեյրոգիտության մասին» գրքի շնորհանդեսը:

ԵՊԲՀ ARICE ՆԱԽԱԳԻԾԸ

ԵՊԲՀ պատվավոր դոկտոր, բժշկական գեներալային ամբիոնի պրոֆեսոր, ԵՄ ARICE ծրագրի, ԱՀԿ փորձագետ, Լոս Անջելեսի Cedars-Sinai բժշկական կենտրոնի մասնագետ, Ավստրիայի Գրացի բժշկական համալսարանի միջազգային բիրտանկի հիմնադիր և գլխավոր տնօրեն Կարինե Սարգսյանը ներկայացրել է ARICE նախագիծը կենսաբանական և բնապահպանական շտեմարանների միջազգային միության (ISBER)՝ ԱՄՆ Սիեթլ քաղաքում կայացած ամենամյա հանդիպմանը:

ISBER-ը (International Society for Biological and Environmental Repositories) բիրտանկային գործակալություն է, որը հնարավորություններ է ստեղծում մասնագիտական ցանցի, կրթության և նորարարությունների համար: ISBER-ը հարթակ է ապահովում առաջացող մարտահրավերների նկատմամբ մոտեցումները ներդաշնակեցնելու, ինչպես նաև նոր լուծումներ ստեղծելու գաղափարներ խթանելու համար:

«Ծագող աստղեր. բիրտանկերի հաջորդ սերունդ» նիստի շրջանակում պրոֆեսոր Կ. Սարգսյանը տպավորիչ ելույթ ունեցավ «Ինչպես նախապատրաստել հաջող ծրագրի հայտ՝ կայուն ֆինանսավորման ապահովման համար» թեմայով՝ ընդգծելով բժշկական համալսարանի մասնագետների մասնակցությամբ իրականացվող ARICE նախագծի առաքելությունը, հիմնական նպատակները և գրանցված արդյունքները:

Հիշեցնենք, որ 2020 թվականին Երևանի Մխիթար Հերացու անվան պետական բժշկական համալսարանը հաղթել էր Եվրամիության ՀՈՐԻ-ԶՈՆ-2020 (Horizon-2020) թվինինգ (Twining) «Քաղցկեղի հետազոտությունների ենթակառուցվածքի ստեղծումը Հայաստանի համար» («Armenian Research Infrastructure on Cancer Research – ARICE») ծրագրում: Ծրագիրը նվիրված է ծայրահեղ արդիական առողջապահական խնդիրներից մեկին՝ քաղցկեղի հետազոտություններին: Նախագծի շնորհիվ Հայաստանում առաջին անգամ կստեղծվի եվրոպական չափանիշներին համապատասխան բիրտանկ:

ԵՊԲՀ-ն՝ որպես համակարգող, Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության Քաղցկեղի հետազոտության միջազգային գործակալության (International Agency for Research on Cancer) մասնակցությամբ ծրագիրը կիրականացնի Ավստրիայի Գրացի բժշկական համալսարանի և Չեխիայի Չարլի (Կառլովի) համալսարանի հետ գործընկերությամբ՝ տարածելով իր կարողությունները ինստիտուցիոնալ, ազգային և տարածաշրջանային մակարդակներում:

ԼՈՌԻՆՍ ՖՈԼԿՆԵՐԸ ԵՊԲՀ ՊԱՏՎԱՎՈՐ ԴՈԿՏՈՐ

Մանկական քաղցկեղի և արյան խանգարումների ոլորտում մասնագիտացած հեղինակավոր մանկաբույժ Լորինս Ֆոլկները համալրեց Երևանի Մխիթար Հերացու անվան պետական բժշկական համալսարանի պատվավոր դոկտորների շարքը:

Գիտության գծով պրոֆեսոր Կոնստանտին Եսկոյանը հիշեցրեց, որ 2021 թվականի հուլիսին Հայաստանում կատարվեց առաջին արագին փոխպատվաստումը՝ նշելով. «Նիգերիայից և Կամերունից 4 երեխա մեր բժիշկների օգնությամբ և աշխարհահռչակ պրոֆեսոր Ֆոլկների մենթորությամբ բարեհաջող կարողացան փրկվել: Հաշվի առնելով պրոֆեսորի մեծ ավանդը ոչ միայն Հայաստանում, այլև ամբողջ աշխարհում մոտ 1000 երեխայի փոխպատվաստմամբ ապրելու հնարավորություն տալու գործում՝ Երևանի պետական բժշկական համալսարանը նուրբացրեց կոմիտեում քննարկելու արդյունքում և գիտական խորհրդի որոշմամբ առաջարկում է Ձեզ դառնալ համալսարանի պատվավոր դոկտոր»:

Լորինս Ֆոլկները, երախտագիտություն հայտնելով, նշեց. «Պետք է անկեղծորեն ասեմ, որ իրականում շատ մեծ բան չեմ անում: Ինձ շատ հաճելի է աշխատել Հայաստանում իմ ընկերների և գործընկերների հետ: Հպարտ և շնորհակալ եմ յուրաքանչյուրիդ՝ այս մեծ պատվին արժանանալու և այս փորձառության համար»:

Cure2Children հիմնադրամի բժշկական խորհրդատվական խորհրդի համակարգող, մանկական արյունաբանության-ուռուցքաբանության և ցողունային բջիջների փոխպատվաստման առաջատար մասնագետ Լորինս Ֆոլկները եվրոպական 2 երկրի՝ Իտալիայի և Մեծ Բրիտանիայի քաղաքացի է: Նա մանկական ուռուցքաբանության միջազգային ընկերության, Ամերիկյան արյունաբանական ընկերության և կլինիկական ուռուցքաբանության ամերիկյան ընկերության անդամ է:

Անվանի մանկաբույժը մեր երկրում առաջին անգամ իրականացված ոսկրածուծի արագին փոխպատվաստման անմիջական մասնակիցն է: Փոխպատվաստումն իրականացվել է պրոֆ. Ռ. Յոլյանի անվան արյունաբանական կենտրոնում:

ՈՒՌՈՑՔԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ ԴՊՐՈՑԻ 5-ԲԴ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ

Բժշկական համալսարանում տեղի ունեցավ հայ-գերմանական ուսուցչաբանության դպրոցի (ARGOS) 5-րդ հանդիպումը: Գիտաժողովին բացման խոսքով հանդես եկավ ԵՊՀ-ՀՀ օսկյոլոգիայի ամբիոնի դասախոս, «Միքայելյան» համալսարանական հիվանդանոցի օսկյոլոգիայի կլինիկայի ղեկավար Լիլիթ Հարությունյանը՝ նշելով, որ այդ միջոցառման ընթացքում քննարկվելու են օսկյոլոգիայի տարբեր ասպեկտներ, ինչպիսիք են՝ վիրաբուժական, գինեկոլոգիական, մաշկաբանական քաղցկեղը, ինչպես նաև՝ քաղցկեղին առնչվող կազմակերպչական խնդիրներ:

Ողջույնի խոսք հղեց նաև ԵՊՀ-ՀՀ գիտության գծով պրոռեկտոր Կոնստանտին Եսկոյանը՝ գոհունակություն հայտնելով, որ արդեն առկա է քննարկումների, փորձի փոխանակման և շարունակական գործակցության հնարավորություն:

Պրոռեկտորը հորդորեց, որ հյուրերը վայելեն ոչ միայն կլինիկական քննարկումները և ելույթները, այլև մեր արևոտ մայրաքաղաքը:

Հաջորդիվ ելույթ ունեցավ գերմանացի մասնագետ Էվա Վարդելմանը՝ լյարդի և ենթաստամոքսային գեղձի պաթոլոգիական խնդիրների վերաբերյալ զեկույցով: Ավելի ընդհանրական քննարկվեցին քաղցկեղի դեպքերը՝ համեմատություն անցկացնելով Գերմանիայում և ՀՀ-ում առկա դեպքերի միջև:

Զեկույցով հանդես եկավ Մայքլ Քվանթենը՝ «Բժշկական օսկյոլոգիա» թեմայով, որին հաջորդեց Էկին Դեմիրի «Վիրահատական օսկյոլոգիա» թեմայով օկլայն ներկայացում-քննարկումը:

Կոնֆերանսի երկրորդ օրվա քննարկումները նվիրված էին օսկյոլոգիայում որակի կառավարմանը: Գերմանացի հետազոտող Յորգ Հայերը ներկայացրեց «Որակի կառավարումն օսկյոլոգիայում», ԵՊՀ-ՀՀ օսկյոլոգիայի ամբիոնի դասախոս Դավիթ Զոհրաբյանը և Լիլիթ Հարությունյանը ներկայացրին «Քաղցկեղի որակի կառավարումը ՀՀ-ում», Գեղանուշ Ստեփանյանը՝ «Բուժքույրական խնամքը՝ Հայաստանում», Զուլիա Դինքելը՝ «Մասնագիտական օսկյոլոգիական բուժքույրական գործ», Սերաստիան Շեֆերը՝ «Քաղցկեղը գինեկոլոգիայում», Էվա Վարդելմանը՝ «Մեզենխիմային գոյացությունները գինեկոլոգիայում» թեմաներով զեկույցները:

Օրն ամփոփվեց քննարկումներով, հայ համալսարանական մասնագետների կողմից կլինիկական դեպքերի ներկայացմամբ, որին հաջորդեց փակման արարողությունը:

Հիշեցնենք, որ Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության Մյունսթերի համալսարանական կլինիկայի պրոֆեսորների հետ համագործակցությունը մեկնարկել է դեռևս 2015 թվականին և հաջողությամբ շարունակվում է մինչև օրս: Այն չի դադարել անգամ կորոնավիրուսային համավարակի պայմաններում: Ավելին՝ այդ շրջանում անցկացվել է երկու գիտաժողով:

ՀԱՄԱԽՄԲՎԱԾ ՊԱՅՔԱՐ ԱՐՀԱՎԻՐՔԻ ԴԵՄ

«Թմրանյութերի օգտագործումը՝ որպես բնակչության տարբեր տարիքային խմբերի առողջապահական և սոցիալախնայական բարեկեցության հիմնախնդիր» թեմայով համաժողովը ԵՊԲՀ-ում մեկ հարկի տակ էր համախմբել առաջատար մասնագետների՝ հոգեբույժների, հոգեբանների, թմրաբանների և այլոց:

«Թմրամիջոցներ օգտագործողների թիվը ոչ միայն շարացել, այլև բավականին երիտասարդացել է: Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների բուռն զարգացման պայմաններում համացանցը դարձել է ամենադյուրին, հասանելի հարվածը՝ թմրամիջոցներ գնելու կամ վաճառելու համար: Ցավոք՝ ծողակն են ընկնում հիմնականում դեռահասներն ու երիտասարդները: Վերջին տարիներին գրեթե վերացել են նախկինում ավանդական բուսական ծագում ունեցող թմրանյութերը, և դրանց փոխարինել են տարբեր բաղադրություն ունեցող սինթետիկ թմրամիջոցներ, որոնք տասնյակ անգամ ավելի վնասակար ազդեցություն են թողնում մարդու առողջության վրա: Առաջին իսկ կիրառման փորձից հետո մարդը դառնում է թմրամոլության, կախվածության զոհ», -ասաց ԵՊԲՀ հոգեբուժության ամբիոնի վարիչ Կարինե Թաթարյանը՝ հավելելով՝ ցավոք, թմրամոլներից շատ քչերն են դիմում մասնագիտական օգնության: Պաշտոնական վիճակագրությունն այս առումով «ժլատ է»:

գրանցվածների թիվը չի արտացոլում այն պատկերը, որը ոչ միայն Հայաստանում է, այլև ամբողջ աշխարհում:

«Այսօր մարդ բուռնում հավաքվել են թմրանյութերի ապօրինի, ոչ բժշկական ցուցումներով օգտագործման և դրա հետ փոխկապակցված՝ առողջապահական, սոցիալական խնդիրները վերլուծելու նպատակով: Հայաստանն անմասն չէ աշխարհի զարգացումներից, և ի պարիվ իրավապահների՝ պետք է նշենք, որ բացահայտվում են բազմաթիվ հանցագործություններ, բայց դրանց բացահայտման պարճառները ոչ միայն իրավապահ մարմինների, այլև առողջապահական և սոցիալական խնդիրներ են ստացաշուն», - մանրամասնեց ԵՊԲՀ ռեկտոր Արմեն Մուրադյանը՝ տեղեկացնելով, որ թյուր է այն կարծիքը, թե թմրամիջոցների օգտագործումը վերաբերում է միայն տղամարդկանց. այն նաև կանանց շրջանում է տարածված: Օրինակ՝ վերջերս լայն քննարկված «կրիստալ» թմրամիջոցի օգտագործումը գրեթե 50 տոկոս դեպքերում կանանց շրջանում է տարածված:

«Այսպիսի վրանգ, որ այսօր ձևավորվել է այս դաշտում, կարծես թե վերջին տասնամյակներում չի եղել աշխարհում, և պարճառն այսօր հայտնի է՝ անպատասխանատու կոմունիկացիոն հնարավորություններ: Մենք պետք է ազնիվ խոսենք երիտասարդների հետ, ներկայացնենք իրական վրանգները, ինչով է ավարտվելու այս ամենը և դրան հետևող մարդկային ողբերգությունը, ընդամենը ողբերգությունը, հասարակության կործանումը: Աշխարհում վերջին տարիների ընթացքում 20 տոկոսով աճել է նրանց թիվը, ովքեր թեկուզ մեկ անգամ փորձել են այդ գաղթակողությունը: Հասարակությունը, հիմնականում դեռահասները, շարունակում են վրանգի առջև են կանգնած, ծայրահեղ մտածողի է մեր հասարակության համար այն, ինչը կարող է տեղի ունենալ, եթե չկարողանանք գնահատականներ տալ և գերծ պահել մեր երիտասարդներին նման փորձանքից», -առավել մանրամասն իր մտածողությունը հայտնեց բուռի ղեկավարը:

Ջեկուցողները համակարծիք էին՝ թմրամիջոցները կործանում են մարդու կյանքը բոլոր հնարավոր ճանապարհներով, և վատթարագույնը հոգեկան և ֆիզիկական առողջության տրամաբանական և անխուսափելի ավարտ է թմրամիջոցների կիրառման պարագայում: Բժշկական հոգեբանության ամբիոնի դասախոս Նունե Վարդանյանը «Պատանեկան հոգեկան առողջություն» խորագրով զեկույցի շրջանակում ներկայացրեց պատանեկան տարիքին բնորոշ առանձնահատկությունները՝ դրանց թվում առանձնացնելով եսակենտրոն կաշկանդվածությունը, երևակայական հանդիսատեսի ֆենոմենը, անհատական միֆը, երեխայի ֆանտազիան, տարիքային սեգրեգացիան, ֆինանսական կախվածությունը, սահմանափակ հնարավորությունները, թելադրված դերերը, արտաքին աշխարհի իրադարձությունների նկատմամբ առավել խոցելիությունը, զանգվածային լրատվամիջոցների և սոցիալական կայքերի հսկայական ազդեցությունը:

Անդրադառնալով հոգեկան առողջությանը մասնագետը հայտնեց, որ Հայաստանում հոգեկան առողջության խնդիրներն ունի պատասխանների 10-20%-ը: «Դեպրեսիան հանդիսանում է ամենատարածված խնդիրներից մեկը, որպես մահվան պարճառ: Հոգեկան խնդիրների զգալի մասը սկսում է դրսևորվել պատանեկան տարիքում», - ընդգծեց Նունե Վարդանյանը՝ հավելելով, որ հոգեկան առողջության խնդիրների տարածումն աճում է ողջ աշխարհում: ԵՊԲՀ դասախոսը մանրամասնորեն ներկայացրեց հոգեկան առողջության խնդիրների հիմնական ախտանիշները, դրանց առաջացման պատճառները և կանխարգելման արդյունավետ միջոցները:

«Հայաստանում մոտ 15 հազար մարդ զբաղվում է թմրամիջոցների առցանց

վաճառքով, դրանք տեղեկատվական տարրեր պիտի լինեն, և միայն «Տեղեկատվում» այսօր, ըստ ուսրիկանության հաշվարկների, 1200-ից ավելի ալիք կա, և ամեն թույլ մուրալորապես 600 մարդ փնտրում է թմրամիջոց, ինչը սարասաիկի մեծ թիվ է մեր երկրի համար», - նշեց «Թմրանյութերի և կախալության հարցերը պատանեկության տարիքում» զեկույցը ներկայացնող բժշկական հոգեբանության ամբիոնի դասախոս Նաիրա Ագաոյանը: Նրա խոսքով՝ թմրամիջոցները տարածվում են հենց երիտասարդների միջոցով, այսինքն՝ եթե անգամ նա չի օգտագործում թմրամիջոց, ապա միջոցող է հանդիսանում թմրամոլի և վաճառողի միջև: Խոսելով դեռահասների մասին՝ Ագաոյանը շեշտեց, որ նրանց շրջանում թմրամոլությունը «համաճարակային» է:

Թմրամիջոցներ օգտագործելու պատճառները նույնն են բոլորի դեպքում՝ կենսաբանական, հոգեբանական և սոցիալական: Հոգեբուժության ամբիոնի դասախոս Սյուզաննա Բարսեղյանն անդրադարձավ մեթամֆետամինի և ալֆա-ՊՎՊ սինթետիկ թմրանյութի օգտագործումից առաջացող հոգեկան խանգարումներին՝ խոսելով տարածվածության, կանխարգելման միջոցառումների մասին:

«Վերանայ շրջանում, ինչպես ամբողջ աշխարհում, այնպես էլ Հայաստանում, լայն տարածում են գտել այս երկու տեսակի թմրանյութերը՝ առաջին հերթին, դրանց բարձր հասանելիության և ավելի մաքուր լինելու պատճառով: Մեթամֆետամինը կախվածություն առաջացնելու խիստ բարձր հակում ունեցող թմրանյութ է, որը բերում է ինչպես հոգեկան, այնպես էլ մարմնական բավականին ծանր և հաճախ անդադունալի հետևանքների: Այս նյութի երկարատև օգտագործման պայմաններում առաջանում է դեպրեսիա, հոսանքաբանություն, սա էլ պարճառ է դառնում հնարավոր ինքնասպանությունների, կարող է բերել նյարդաբանական և կոգնիտիվ մի շարք խանգարումների: Ալֆա-ՊՎՊ-ն ևս ծանր հետևանքներ կարող է առաջացնել: 2016-ից սկսած՝ ԱՄՆ-ը խիստ մտահոգված էր այս թմրանյութի համար, և այն անվանեցին նյութ, որը մարդկանց վերածում է «գոմբիներին», ինչու՝ ընդլայնեց հենց «գոմբիներ» տերմինը, քանի որ դրա օգտագործումը բերում է մկանային տոնուսի բարձրացմանը, և մարդիկ երկար ժամանակ կարող են միևնույն դիրքում մնալ ժամեր շարունակ: Այն բերում է ախորժակի կորուկ իջեցման և քաշի կորստի», - շեշտեց մասնագետը:

Համաձայն հոգեբուժության ամբիոնի դասախոս Արամ Մամիկոնյանի՝ «Հոգեակտիվ նյութերը՝ որպես սոցիոլոգիկ վարքի ռիսկի գործոններ» զեկույցի՝ և՛ սոցիոլոգիկ վարքը, և՛ հոգեակտիվ նյութերի օգտագործմամբ պայմանավորված խանգարումները (ՀԳԽ) բազմագործոն երևույթներ են, որոնք ներառում են հոգեբանական, սոցիալական, կենսաբանական, մշակութային և շրջակա միջավայրի ազդող գործոններ: «ԱՀԿ 2015 թվականի տվյալներով՝ ամեն տարի աշխարհում շուրջ 900 հազար մարդ մահանում է սոցիոլոգիկ», - նշեց Արամ Մամիկոնյանը: Համալսարանական մասնագետը ներկայացրեց Հայաստանում ինքնասպանությունից մահացության ցուցանիշները, ինչպես նաև ՀԳԽ ունեցողների մոտ ինքնասպանության բարձր ռիսկի գործոնները: Հոգեբուժության ամբիոնի դոցենտ Մարգարիտ Թադևոսյանը խոսեց վերջին ժամանակներում մեծ տարածում գտած և, ցավոք սրտի, արդեն բժշկասոցիալական լուրջ խնդիր հանդիսացող սինթետիկ կանաբինոիդների և դրանց հետևանքով առաջացած հոգեկան և վարքային խանգարումների մասին՝ ներկայացնելով մի շարք փաստեր և թվեր:

Հոգեբուժության ամբիոնի դասախոս Հայկ Խոջայանը խոսեց հայուցինոգեն նյութերի սուր և քրոնիկ ազդեցության մասին, բժշկական հոգեբանության ամբիոնի դոցենտ Գայանե Ղազարյանը «Գիտակցության փոփոխված վիճակները: Դատաբանական փորձաքննություն» թեմանով զեկույցով հանդես եկավ: «Իրական աշխարհ, իրական մարդիկ» հասարակական կազմակերպության փորձագետ Սարգիս Ավետիսյանն անդրադարձավ Հայաստանում թմրամիջոց գործածող անձանց համար առկա առողջապահական ծառայություններին և դրանց հասանելիության խոչընդոտներին, իսկ «Փինք» իրավապաշտպան ՀԿ-ի իրավաբան Վաղինակ Տեր-Հովհաննիսյանը՝ օփիոիդային ցավազրկողների հասանելիությանը: «Նորածինների արքստինենցիայի համախտանիշի» և «Առավել տարածված թմրանյութները, և դրանց ազդեցությունը մարդու օրգանիզմի վրա» զեկույցներով հանդես եկան նաև ԵՊԲՀ ուսանողներ Գոհար Բադալյանը և Սոնա Մարգարյանը: Միջոցառումը համաձայնագրված էր հանրային առողջության և առողջապահության կազմակերպման ամբիոնի ավագ դասախոս, կլինիկական աշխատանքների կազմակերպման վարչության պետ Դավիթ Մելիք-Նուբարյանը, որը, համակարգելով «Հերացի» վերլուծական կենտրոնի աշխատանքը՝ նշեց, որ վերջինս պարբերաբար հանրային առողջապահական տարբեր թեմաների շուրջ բուհական տանիքի ներքո մասնագետների լայն ընդգրկմամբ համաժողովներ, բաց քննարկումներ է նախաձեռնում:

Հազեցած օրակարգով համաժողովի նպատակն էր բարձրաձայնել առաջացող խնդիրների մասին և քննարկել դրանց լուծման ուղիները: Առանձնակի կարևորվեց նաև զանգվածային լրատվամիջոցների դերը՝ վրա հասնող արհավիրքի՝ թմրամիջոցների դեմ պայքարի գործում:

ՄԱՄՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

CYSTIC FIBROSIS EUROPEAN SOCIETY

46-ՐԴ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԻՆ

Վիեննայում կայացած Եվրոպայի Մուկովիդոզի միության (Cystic Fibrosis European Society) 46-րդ համաժողովի շրջանակում անցկացվեցին նաև Մուկովիդոզի Եվրոպայի միության պացիենտների ռեգիստրի (Cystic Fibrosis European Society Patient Registry) աշխատանքային հանդիպումներ և դասընթացներ:

Կոնֆերանսին և պացիենտների ռեգիստրի աշխատանքներին մասնակցում էր նաև ԵՊԲՀ «Մուրացան» համալսարանական հիվանդանոցային համալիրի մուկովիդոզի կենտրոնը, որը 2017 թվականից հանդիսանում է Մուկովիդոզի Եվրոպական միության պացիենտների ռեգիստրի անդամ:

Մասնկարծության թիվ 1 ամբիոնի դասախոս, մանկաբուժության թիվ 1 կլինիկայի մանկաբույժ Սաթենիկ Հարությունյանի խոսքով՝ Հայաստանում մինչև 2005 թվականը մուկովիդոզ հիվանդություն գրեթե չէր ախտորոշվում, հիվանդության մասին գիտելիքները սուղ էին և սահմանափակվում էին մանկաբուժության դասագրքերում՝ մեկ պարբերությամբ:

2005-ի հունիսին ՀՀ Առողջապահության նախարարի 543-Ա հրամանով ԵՊԲՀ համալսարանական հիվանդանոցի բազայում

ստեղծվեց մուկովիդոզի դիսպանսեր կենտրոն՝ հանրապետության ողջ մանկական բնակչության սպասարկման գործառնություն:

Մուկովիդոզի կենտրոնի բացումը նամակներով ողջունեցին ՌԴ մուկովիդոզի կենտրոնի ղեկավար պրոֆեսոր Ն.Ի. Կապրանովը, Մուկովիդոզի համաշխարհային ֆոնդը (CF Worldwide), Մուկովիդոզով պացիենտների եվրոպական միությունը (CF Europe):

Նշված կազմակերպությունները զգալիորեն աջակցեցին նաև մուկովիդոզի կենտրոնի հետագա կայացմանը. ոլորտի հայտնի մասնագետների մասնակցությամբ մեր երկրում կազմակերպվեցին միջազգային կոնֆերանսներ, կենտրոնին և պացիենտներին նվիրաբերվեցին բուժական սարքավորումներ, թանկարժեք դեղորայք:

«Կենտրոնը որդեգրեց մասնագիտական աճի, բժշկական հանրության պարբերաբար տեղեկատվության և պացիենտների կյանքի տևողության ու որակի շարունակական բարելավման քաղաքականություն, հնարավորինս ինտեգրվեցին բուժման միջազգային ուղեցույցները: Կենտրոնի աշխատանքների բարելավումն արժեքավորվեց Եվրոպայի Մուկովիդոզի միության պացիենտների ռեգիստրին անդամակցելով, որի աջակցությունը կենտրոնին թույլ է տալիս ավելի ինտեգրվել հիվանդության վարման միջազգային ուղեցույցներին և փորձին», -մանրամասնում է Սաթենիկ Հարությունյանը:

Կենտրոնի աշխատանքներին և պացիենտներին աջակցելու նպատակով ստեղծվեց նաև պացիենտների ասոցիացիա:

Այսօր կենտրոնն ունի գրանցված հաջողություններ: Դրանցից ամենակարևորը Հայաստանում մուկովիդոզով պացիենտների կյանքի որակի բարելավումն է: Կենտրոնն ունի նաև էական խնդիրներ, որոնք լուծելու համար միավորված են ԵՊԲՀ, «Մուրացան» համալսարանական հիվանդանոցային համալիրի, ՀՀ ԱՆ և Պացիենտների ասոցիացիայի ջանքերը:

Երբ դիմել կամ ուղեգրել մուկովիդոզի կենտրոն:

Կրկնվող ծանր շնչառական հիվանդություններ՝ կրկնվող թոքաբորբ, կաչուն, թաց հագով ուղեկցվող աղմկոտ շնչառություն, երկարատև թաց հագ, բուժմանը վատ ենթարկվող ասթմա, կրծքավանդակի համակարգչային տոմոգրաֆիկ հետազոտությունով հայտնաբերված բրոնխաէկտազներ, քաշի անբավարարություն, քաշի վատ ավելացում՝ զուգակցվող երկարատև լուծով, անմարս, յուղոտ կղանք, կայուն փորափքանք՝ քաշի անբավարարությունով, ուղիղ աղիքի արտանկում՝ աղիքային վարակի բացակայության դեպքում, փսխման դրվագներ՝ ուղեկցվող ախորժակի բացակայությամբ, ջրազրկումով, դրանց դեպքում հիվանդանոցային բուժումներ, որոնց ժամանակ հայտնաբերվել է էլեկտրոլիտային խանգարումներ՝ հիպոնատրիեմիա, հիպոկալիեմիա, քթի պոլիպներ, բուժմանը չենթարկվող քրոնիկ սինուսիտներ, կրկնվող սուր պանկրեատիտներ:

ARICE ԾՐԱԳՐԻ ՓՈՐՁԱԳԵՏՆԵՐԸ՝ ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎՈՒՄ

Համալսարանական մասնագետները ԵՊԲՀ «Քաղցկեղի հետազոտությունների ենթակառուցվածքի ստեղծումը Հայաստանի համար» (Armenian Research Infrastructure on Cancer Research-ARICE) ծրագրի շրջանակում մասնակցեցին Միացյալ Թագավորության Գլազգո քաղաքում կայացած՝ մարդու գենետիկայի եվրոպական ընկերակցության (European Society of Human Genetics -ESHG) 56-րդ ամենամյա համաժողովին:

Բժշկական գենետիկայի ամբիոնի վարիչ, բժշկական գենետիկայի և առողջության առաջնային պահպանման կենտրոնի տնօրեն Թամարա Սարգսյանը, բժշկական գենետիկայի ամբիոնի դոցենտ Դավիթ Բաբիկյանը, նույն ամբիոնի դասախոսներ Նաթելլա Կոստանյանը և Արտյոմ Գասպարյանը միջոցառման ընթացքում միջազգային անվանի փորձագետների հետ քննարկեցին ոլորտի բազմաթիվ արդի և կարևոր հարցեր՝ գենետիկական մոլեկուլյար նոր նվաճումների, քաղցկեղի գենետիկայի, վերարտադրողական գենետիկայի, մորֆոլոգիայի, ժառանգական, սրտային, նեյրոգենետիկայի, քաղցկեղի գենոմիկայի, նախաքաղցկեղային մոլեկուլյար հայտնաբերումների, ժառանգական հազվադեպ հանդիպող հիվանդությունների բուժման, զարգացման անոմալիաների, տեսողական գենետիկայի, նախածննդային (պրենատալ) ախտորոշման, ժամանակակից մոլեկուլյար տեխնոլոգիաների կիրառման շնորհիվ հիվանդության ախտորոշման, կարդիովասկուլյար և նյարդամկանային հիվանդությունների մասին:

Նշենք, որ բժշկական գենետիկայի ամբիոնի դասախոս Նատալյա Մինասյանն աշխատանքային այցի շրջանակում մասնակցեց Մանչեսթերի համալսարանի կարդիոգենետիկայի դասընթացին:

Հայ մասնագետները Եվրոպայի և ԱՄՆ-ի առաջատար գործընկերների հետ դիտարկեցին նաև համագործակցության ընդլայնման հեռանկարները՝ ի նպաստ բժշկական բուհի միջազգայնացման շարունակական գործընթացի:

2020 թվականին ԵՊԲՀ-ն հաղթել էր Եվրամիության ՀՈՐԻԶՈՆ-2020 (Horizon-2020) Թվինինգ (Twinning) «Քաղցկեղի հետազոտությունների ենթակառուցվածքի ստեղծումը Հայաստանի համար» (Armenian Research Infrastructure on Cancer Research - ARICE) ծրագրում:

Ծրագիրը նվիրված է ծայրահեղ արդիական առողջապահական խնդիրներից մեկին՝ քաղցկեղի հետազոտություններին:

ARICE ծրագրի արդյունքում ԵՊԲՀ-ն կդառնա առաջատարը Հայաստանում՝ քաղցկեղի գենետիկ հետազոտման ոլորտում, և մեր երկրում առաջին անգամ կստեղծվի եվրոպական չափանիշներին համապատասխան բիոբանկ:

ԿԱՏԵՂԾՎԻ ՈՒՂԵՂԻ ՎԻԶՈՒԱԼԻԶԱՑԻԱՅԻ ԼԱԲՈՐԱՏՈՐԻԱ

Ուրախ ենք հայտնել, որ Երևանի պետական բժշկական համալսարանը նորարարությունների մրցակցային հիմնադրամի դրամաշնորհային մրցույթի հաղթողների ցանկում է:

Համաշխարհային բանկի հետ համագործակցությամբ իրականացվող «Կրթության բարելավման ծրագրի լրացուցիչ ֆինանսավորում» վարկային ծրագրի շրջանակում ԲՏ&Մ (STEM) ուղղությամբ դրամաշնորհների տրամադրման մրցույթում բարձր գնահատականի է արժանացել Երևանի Մխիթար Հեռացու անվան պետական բժշկական համալսարանի կողմից ներկայացված «Ուղեղի վիզուալիզացիայի լաբորատորիա» դրամաշնորհային ծրագրի հայտը:

Ծրագրի բյուջեն, որի իրականացման արդյունքում «ԲՈՐԲԵՆ» ուղեղի հիմնարար հետազոտությունների գիտակրթական կենտրոնում կստեղծվի ուղեղի վիզուալիզացիայի լաբորատորիա, կազմում է շուրջ 250 մլն ՀՀ դրամ:

Ծրագրի գործընկերն է ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Լ.Ա. Օրբելու անվան ֆիզիոլոգիայի ինստիտուտը, որի ընտրության համար հիմք է հանդիսացել երկու հաստատությունների արդյունավետ համագործակցության բազմամյա փորձը:

ՔԱՂՑԿԵՂԻ ՈԼՈՐՏԻՆ ՎԵՐԱԲԵՐՈՂ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎ

Երևանի Մխիթար Հերացու անվան պետական բժշկական համալսարանի «Քաղցկեղի հետազոտությունների ենթակառուցվածքի ստեղծումը Հայաստանի համար» (Armenian Research Infrastructure on Cancer Research - ARICE) ծրագրի շրջանակում մեկնարկեց «Քաղցկեղի հետազոտությունը և ընթացիկ մոլեկուլյար մեխանիզմների կիրառումը» խորագրով միջազգային համաժողովը:

ARICE ծրագիրը բժշկական բուհի երկրորդ Twinning ծրագիրն է, որի հիմնական նպատակներից մեկը քաղցկեղի ուսումնասիրման ոլորտում մոլեկուլյար ախտորոշման համար կարևոր ենթակառուցվածքների ստեղծումն է:

«Այսօր անցկացվող համաժողովը կարևոր է այն դիտակետից, որ գենետիկ դաշտում առաջնորդող դիրքեր ունեցող միջազգային հյուրերի և այս ծրագրի գործընկերների հետ համագործակցության շնորհիվ Հայաստանը ներկայացնող համալսարանական գենետիկական կինտեգրվի եվրոպական գենետիկ մեծ ընտանիքին, որպեսզի կարողանանք նույն հարթության մեջ խոսել և համագործակցել արտերկրի մասնագետների հետ», - բուհի ղեկավարության անունից ողջունելով ներկաներին՝ նշեց գիտության գծով պրոռեկտոր Կոնստանտին Ենկոյանը՝ կարևորելով նաև այն թեմաները, որոնցից են մոլեկուլյար ախտորոշման վրա հիմնված թարգմտաբան թերապիան, իմունաթերապիան, որոնք ընդգրկված են միջոցառման ծրագրում:

ԵՊԲՀ բժշկական գենետիկայի ամբիոնի վարիչ, բժշկական գենետիկայի և առողջության առաջնային պահպանման կենտրոնի տնօրեն Թամարա Սարգսյանը հանգամանակից ներկայացրեց «ՀՈՐԻՋՈՆ-2020-ARICE» նախագծի նպատակներն ու կարևորությունը:

«Քաղցկեղի հետազոտությունները, մոլեկուլյար նոր նվաճումները և համաժողովի շրջանակում ընդգրկված մյուս հարցերը կարևոր են ամբողջ աշխարհի, ինչպես նաև Հայաստանի համար՝ ժամանակին ախտորոշման, մոնիտորինգի, բուժառնությունների անձնակազմի և բուժման առումով: Արդեն տպագրված գիտական հոդվածներից հայտնի է, որ մեր երկրում կա լուրջ խնդիր, որն է՝ քաղցկեղի հետևանքով մահացության ցուցանիշները:

Հրավիրել ենք աշխարհի տարբեր երկրներից պրոֆեսիոնալ բժշկ-գիտնականների, որոնք զբաղվում են այս հարցերով», - ընդգծեց նա՝ հավելելով, որ ARICE ծրագրի շնորհիվ՝ բժշկական համալսարանը մեր երկրում դառնում է առաջատար քաղցկեղի հետազոտության ոլորտում:

Պրոֆեսոր Սարգսյանի փոխանցմամբ՝ մասնակիցներն աշխարհի լավագույն փորձագետներն են ԱՄՆ-ից, Իսրայելից, եվրոպական երկրներից, Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպությունից:

ԱՀԿ Քաղցկեղի հետազոտության միջազգային գործակալության (IARC) Լաբորատոր ծառայության և բիոբանկի խմբի ղեկավար Զիսիա Կոզլակիդիսը ներկայացրեց «Քաղցկեղի հետազոտությունը՝ միջազգային տեսանկյունից. IARC/ԱՀԿ վերջին նախաձեռնությունները» թեմայով զեկույցը:

ԱՄՆ Cedars-Sinai բժշկական կենտրոնի առաջատար օնկոլոգ, մեր հայրենակից Արսեն Օսիպովն անդրադարձավ քաղցկեղի բուժման ընթացքում թիրախային թերապիային և հարակից թեստերին՝ հատուկ շեշտադրում անելով

ճշգրտության, համապարփակության և այլ գործոնների վրա: Մասնագետի զեկույցի երկրորդ մասը նվիրված էր «Ճշգրիտ բժշկության ժողովրդավարացումը» թեմային: Արսեն Օսիպովը մասնագետների քննարկմանը ներկայացրեց նաև իմունոթերապիայի անհրաժեշտությունը քաղցկեղի բուժման ընթացքում՝ մասնավորապես ներկայացնելով ենթաստամոքսային գեղձի քաղցկեղը և դրա ախտորոշման արդյունավետ ուղիները:

Բժշկական գենետիկայի ամբիոնի դոցենտ Դավիթ Բաբիկյանը հանդես եկավ «Մոլեկուլյար գենետիկական ախտորոշման ներկա վիճակը Հայաստանում. նպատակներ՝ ապագայի համար» զեկույցով:

Հունաստանի Genotypos Science Labs կենտրոնի մասնագետ Պանտելիս Կոնստանտուլակիսը հանդես եկավ «Մոլեկուլյար օնկոլոգիայի հեռանկարները» խորագրով զեկույցով, իսկ Կիպրոսի Բիոբանկավորման գերազանցության կենտրոնի և Կենսաբժշկական հետազոտությունների համալսարանի մասնագետ Կոնստանտինոս Դելտալը ներկայացրեց թոքերի քաղցկեղի ախտորոշման և բուժման ժամանակակից մեթոդները:

Իսրայելի Բեյլինսոն հիվանդանոցի մասնագետ Նոյ Ագուլայը ներկայացրեց ժառանգական քաղցկեղը և այդ ոլորտում իր երկրի կուտակած փորձը:

Չեխիայի Չարոզի համալսարանի մասնագետ Լադիսլավ Պեզենն անդրադարձավ Չեխիայի ազգային օնկոլոգիական ռեգիստրի, ինչպես նաև՝ IARC/ԱՀԿ GLOBOCAN-քաղցկեղի գլոբալ հետազոտական կենտրոնի գործունեությանը:

Համաժողովի ավարտին ԵՊԲՀ պատվավոր դոկտոր, Գրացի բժշկական համալսարանի բիոբանկի հիմնադիր և տնօրեն, ԱՀԿ փորձագետ, ԱՄՆ Cedars-Sinai բժշկական կենտրոնի օնկոբիոբանկավորման գիտական տնօրեն Կարինե Սարգսյանը ներկայացրեց «Քաղցկեղի հետազոտության ամենաակնառու ակադեմիական բիոբանկը» զեկույցը:

Նշենք, որ 2020 թվականին ԵՊԲՀ-ն հաղթել էր Եվրամիության ՀՈՐԻԶՈՆ-2020 (Horizon-2020) Թվինինգ (Twinning) «Քաղցկեղի հետազոտությունների ենթակառուցվածքի ստեղծումը Հայաստանի համար» (Armenian Research Infrastructure on Cancer Research - ARICE) ծրագրում, որը նվիրված է արդի առողջապահական խնդիրներից մեկին՝ քաղցկեղի հետազոտություններին:

Պատասխանատուների գնահատմամբ՝ ARICE ծրագրի արդյունքում ԵՊԲՀ-ն կդառնա առաջատարը Հայաստանում՝ քաղցկեղի գենետիկ հետազոտման ոլորտում, և մեր երկրում առաջին անգամ կստեղծվի եվրոպական չափանիշներին համապատասխան բիոբանկ:

ԱՌԵԼ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆԻ ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆԸ

Կապույտ դահլիճում օրերս կայացավ անվանի հոգեբույժ, պրոֆեսոր Ադել Թադևոսյանի դասախոսությունը՝ ուսանողների, կլինիկական օր-դինատորների և բժիշկների համար:

Դասախոսության թեման էր՝ «Մահվան անհայտ ազդանշանները. Աղաջանյանի էֆեկտը. հիշողությունն է ղեկավարում մեզ. ամեն նորը լավ մոռացված հինն է»:

Պրոֆեսոր Ա. Թադևոսյանի դասախոսությունը հերթական անգամ հնարավորություն տվեց ունկնդիրներին բացահայտել մարդու էության գաղտնիքները:

Զեկուցման հիմնական թեզերն էին՝ աղապտացիա, սթրես, վարքագիծ, տեղեկատվություն, կենսաբանական կապ, էվոլյուցիա:

«Ես ձեզ հետ կիսվում եմ բազմաթիվ փորձերի արդյունքներով, որոնց նպատակն է եղել պարզել՝ ով ենք մենք, ինչ գործառույթ ունենք այս մոլորակի վրա», - նշեց զեկուցողը՝ ներկայացնելով մարդուն՝ աշխարհի գիտական պատկերում:

Անդրադառնալով մարդկային հիշողությանը՝ պրոֆեսորը շեշտեց, որ այն ոչ պահարան է և ոչ էլ գրադարան, ինչպես սխալմամբ կարծում են շատերը: «Մարդու հիշողության մեջ ներառված են իրականության բոլոր մասերը», - բացատրեց նա:

Ներկայացնելով Danio ձկների կամ զեբրաձկների (zebrafish) վարքի ուսումնասիրության արդյունքները՝ դասախոսողը շեշտեց, որ դրանք ապրում են միլիոնավոր տարիներ, չունեն գլխուղեղ, ողնուղեղ և ունեն ընդամենը 2 նեյրոն: «Մարդու հիմքը նյարդային համակարգն է», - ընդգծեց Ա. Թադևոսյանը:

Անվանի հոգեբույժը խոսեց նաև Աղաջանյանի էֆեկտի մասին՝ մանրամասնելով դրա հիմնական գործոններն ու առաջացման պայմանները, որոնց թվում են ազլումերացիան, անբավարար տեղեկատվությունը կամ դրա բացակայությունը, մահվան սթրեսը, վախը, տագնապը, «ամբոխի» հոգեբանությունը:

Միջոցառմանը ներկա էին դասախոսներ տարբեր ամբիոններից, հոգեբանության և հոգեբուժության բնագավառի ներկայացուցիչներ:

Բացման խոսքով հանդես եկավ ԵՊԲՀ սեքստպաթոլոգիայի ամբիոնի վարիչ, դոցենտ Վրեժ Շահրամանյանը:

ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ՝ ՆՎԻՐՎԱԾ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՈՒ ՍԵՌԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻՆ

Ընտանիքի միջազգային օրը՝ մայիսի 15-ին, «Առողջ ընտանիք» թեմայով ԵՊԲՀ սեքստպաթոլոգիայի ամբիոնի վարիչ, սեքստպաթոլոգիայի կլինիկայի ղեկավար, դոցենտ Վրեժ Շահրամանյանի հանդիպում-դասախոսությունը նվիրված էր ընտանեկան ու սեռական խնդիրներին:

«Այսօրվա մեր հանդիպումը տարբերվում է բովանդակությամբ, որովհետև մենք ոչ թե խոսելու ենք միայն սեռական խնդիրներից, այլև տվյալ ոլորտում սեքստպաթոլոգի ղեկավարության մասին: Սեռական առողջությունն այն ոլորտն է, որը պահանջում է հատուկ մոտեցում», - նշեց Վ. Շահրամանյանը:

Նրա խոսքով՝ սեռական առողջությունը ընդհանուր առողջության մի մասն է. «Առանց առողջ սեռական կյանքի ընտանիքը չի կարող լինել ներդաշնակ: Առողջ ընտանիքի հիմնասյուներից մեկը սեռական գրագիտությունն է: Ապագա բժիշկը, անկախ իր նեղ մասնագիտությունից, պետք է ունենա որոշակի գիտելիքներ սեքստոլոգիայի մասին»:

Սեքստպաթոլոգիայի կլինիկայի ղեկավարը խոսեց նաև ամուսնությունների և ամուսնալուծությունների պատճառների, վիճակագրության մասին՝ կարևորելով սեռական դաստիարակության դերը ընտանիքի ամրության հարցում:

Դասախոսության ընթացքում նա անդրադարձավ նաև այլ թեմաների, որոնք առնչվում են սեքստպաթոլոգի հետաքրքիր ու հեռանկարային մասնագիտությանը:

Մթնոլորտն ինտերակտիվ էր՝ հարցերով ու մասնագիտական պատասխաններով հագեցած:

ԻՆՏԵՐԱԿՏԻՎՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐՁՐԱՑՄԱՆ ՆՈՐ ԳՈՐԾԻՔ ԵՊԲՀ-ՈՒՄ

Բժշկական համալսարանում մարտից կիրառվում է ուսումնական գործընթացի ինտերակտիվության բարձրացման նոր գործիք՝ Mentimeter, որի կիրառման համար բուիք գնել է համապատասխան 50 արտոնագիր:

«Մենտիմետրը» ծրագիր է, որը հնարավորություն է տալիս դասախոսությունների, գործնական աշխատանքների, սեմինարների ժամանակ ապահովել առավել շատ ինտերակտիվություն, առավել լայն շփում լսարանի հետ՝ հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ ուսանողներն ունեն բջջային հեռախոսներ և միանալով առցանց՝ պատասխանում են դասախոսի կողմից տրված հարցին: Սա լսարանի հետ հետադարձ կապի ապահովման լավ ու առաջադեմ տեխնոլոգիա է», - նշում է ավստաֆիզիոլոգիայի ամբիոնի վարիչի պաշտոնակատար Արտեմ Գրիգորյանը:

Նրա փոխանցմամբ՝ «Մենտիմետրը» մոտ չորս տարի կիրառվել է, բայց՝ անհատական մակարդակում, մի քանի դասախոսի սեփական նախաձեռնությամբ ու միջոցներով՝ հիմնականում գաստրոէնտերոլոգիայի, մաշկաբանության ոլորտներում, ինչպես նաև՝ «Հետազոտության հիմունքներ» առարկայի շրջանակում, իսկ այս ուսումնական տարում որոշում կայացվեց գնել ծրագրի լիցենզավորված տարբերակները՝ առավել լայն շրջանակի համար: Ի դեպ՝ գործիքը արդեն կիրառած դասախոսները գոհ էին ստացված արդյունքից:

«Նախկինում, եթե լսարանում դասավանդողի կողմից հարց էր հնչում, ապա պատասխանում էր մի քանի ուսանող, այժմ այս ծրագրի շնորհիվ հարցադրմանը արձագանքում են բոլորը: Ապագա բժիշկներին հետաքրքրում է նաև վերջնարդյունքը, երբ էկրանին հայտնվում են հարցին ճիշտ պատասխանողների անունները (կամ՝ կեղծանունները): Ամբողջական պատկերը տոկոսային հարաբերությամբ լինում է բոլորի աչքի առաջ:», - ասում է Ա. Գրիգորյանը, ով տարիներ շարունակ ներգրավված լինելով բուի կրթության որակի գնահատման և բարելավման գործընթացներում՝ տեխնիկական այս նորարարության ներդրումը ինտերակտիվության ապահովմանն ուղղված կարևոր քայլ է համարում:

«Մենտիմետրը» շվեդական ընկերություն է, որի գրասենյակը տեղակայված է Ստոկհոլմում: Ընկերությունը ծրագրավորում է և սպասարկում նույնանուն հավելված, որն օգտագործվում է ռեալ ժամանակում հետադարձ կապ ստեղծող պրեզենտացիաներ:

Ընկերության «Հաջողության մենեջերի» կողմից և նրա հետ համատեղ՝ համակարգվում է ծրագրում ներգրավված բուիական մասնակիցների գործողությունները:

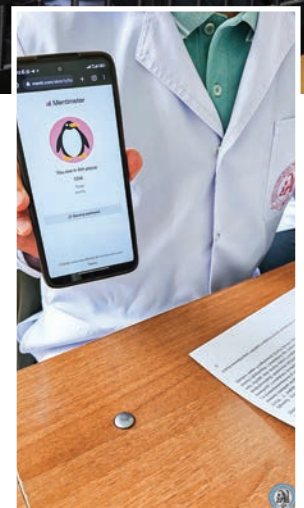
«Մենտիմետրը» կիրառվելու է տարբեր կուրսերում՝ գործնական պարապմունքների, սեմինարների ընթացքում:

Օրերս Արտեմ Գրիգորյանը գործընկերներին՝ ամբիոնների ղեկավարներին ու դասախոսներին է ներկայացրել նորարարական այս ծրագրի կառավարման մանրամասները: Այս պահին արդեն 35 դասախոս ակտիվ անդամակցում է ծրագրին:

Նշենք, որ նախքան ներդրումը՝ 2022 թվականի նոյեմբերին հարցմանը մասնակցող համալսարանականների 58.9 տոկոսը պատասխանել էր, որ տեղյակ չէ ինտերակտիվ այս գործիքի մասին, իսկ 88 տոկոսը նշել է, որ կցանկանար օգտագործել այն:

Քննարկմանը անդրադարձ է կատարվել նաև գործիքի համագործակցային լայն հնարավորություններին:

Նախատեսվում է ձևավորվել խումբ՝ «Սպլին ակումբ» անվամբ, որի գործունեության, ինչպես նաև «Մենտիմետրին» վերաբերող նյութերի, մեթոդաբանական հնարքների, անհրաժեշտ ուղեցույցների մասին կտեղադրվի ԵՊԲՀ պաշտոնական կայքի «Դասախոսներին» դարանում:

ԵՊԲՀ ՄԱՄՆԱԳԵՏՆԵՐՆ ՈւՐՈւԳՎԱՅՈՒՄ

Հայաստանում՝ Երևանի Մխիթար Հերացու անվան պետական բժշկական համալսարանում, կանցկացվի Նյարդաբանության համաշխարհային ֆեդերացիայի՝ Հարավկովկասյան տարածաշրջանի համար նախատեսված նյարդահամաճարակաբանության հերթական սեմինարը:

Հանրային առողջության և առողջապահության ամբիոնի վարիչ Արտաշես Թադևոսյանը և ամբիոնի ասիստենտ, ասպիրանտ Աննա Մնացականյանը Ուրուգվայի Մալդոնադո քաղաքում մասնակցել են Նյարդաբանության համաշխարհային ֆեդերացիայի շրջանակում անցկացված նյարդահամաճարակաբանության Լատինաամերիկյան երկրորդ դասընթացին:

Արտաշես Թադևոսյանի խոսքով՝ մոտ կես տարի առաջ հայտնի նյարդաբան, Նյարդաբանության համաշխարհային ֆեդերացիայի նյարդահամաճարակաբանության բաժնի ղեկավար, Ուրուգվայում հայտնի և հարգված մասնագետ Կառլոս Կեցոյանը եկել էր Հայաստան՝ բարեգործական առաքելությամբ:

«Նա հաճախ է այցելում Հայաստան: Վերջին այցի ընթացքում ծանոթացանք: Մեր ամբիոնի ասիստենտ Աննա Մնացականյանը սկսել էր նոր հետազոտական աշխատանք՝ «Միջավայրի

գործոնների, մասնավորապես՝ ծանր մետաղների ազդեցությունն Ալցհեյմերի, Պարկինսոնի հիվանդությունների վրա» թեմայով: Կառլոս Կեցոյանի հետ զրուցեցինք, քննարկեցինք հետազոտության դիզայնը: Նա տեղեկացրեց, որ Նյարդաբանության համաշխարհային ֆեդերացիայի նյարդահամաճարակաբանության սեկցիան պատրաստվում է առաջիկայում անցկացնել շատ հետաքրքիր սեմինար և հրավիրեց մեզ Ուրուգվայ: Սեմինարների շատ եմ մասնակցել, բայց այդպիսի ինտենսիվության և ինտերակտիվ քննարկումների առաջին անգամ էի ականատես լինում», - պատմեց համալսարանական մասնագետը:

Դասընթացին մասնակցում էր 23 ներկայացուցիչ լատինաամերիկյան երկրներից և 2 ներկայացուցիչ՝ Հայաստանից: Արտաշես Թադևոսյանի տեղեկացմամբ՝ դասախոսում էին աշխարհի առաջատար մասնագետները՝ Ֆրանսիայի, Իտալիայի, Միացյալ Նահանգների, Ուրուգվայի հեղինակավոր համալսարաններից (մասնավորապես՝ Ֆրանսիայի Լիոնի համալսարանի հետազոտական կենտրոնի ղեկավարը, Իտալիայի Բարի համալսարանի պրոֆեսորը, Mayo կլինիկայի հետազոտական կենտրոնի ղեկավարը):

«Ամենակարևորը՝ համաձայնության եկանք, որ հաջորդ նմանատիպ, արդեն մեր՝ Հարավկովկասյան տարածաշրջանի համար նախատեսված սեմինարը կանցկացվի Հայաստանում: Վրաստանի, Իրանի և Մոլդովայի մեր գործընկերներն արդեն իսկ հայտնել են իրենց պատրաստակամությունը՝ ժամանելու Երևան», - նշեց ամբիոնի վարիչը: Միջոցառումն, ըստ նրա, օգտակար կլինի և համաճարակաբանների, և նյարդաբանների համար:

«Ուրուգվայում շատ մեծ հայկական համայնք կա: Այցի շրջանակում մենք հանդիպեցինք նաև հայկական ռադիոկայանի տնօրենին, անցկացրինք հարցազրույց՝ Հայաստանի առողջապահական համակարգի, բժշկության վերաբերյալ», - հավելեց Արտաշես Թադևոսյանը:

ԱՀԿ ՍԵՄԻՆԱՐ ՖՐԱՆՍԻԱՅՈՒՄ

Բժշկական համալսարանի մասնագետներն աշխատանքային այցով Ֆրանսիայի Լիոն քաղաքում էին՝ մասնակցելու Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության Քաղցկեղի հետազոտության միջազգային գործակալության լաբորատոր ծառայության և բիոբանկի խմբի ղեկավար, ԵՊԲՀ ARICE ծրագրի փորձագետ Զիսիս Կոզլակիդիսի նախաձեռնած սեմինարին՝ որպես «Քաղցկեղի հետազոտությունների ենթակառուցվածքի ստեղծումը Հայաստանի համար» (ARICE) ԹՎԻՆԻՍԳ ծրագրի մի մաս:

Զիսիս Կոզլակիդիսը, լինելով ԱՀԿ առաջատար մասնագետ, պատասխանատու է աշխարհում կլինիկական նմուշների ամենամեծ և ամենատարբեր միջազգային հավաքածուներից մեկի համար, որը կենտրոնացած է գեն-միջավայր փոխազդեցությունների և հիվանդությունների վրա հիմնված հավաքածուների վրա:

Եռօրյա հանդիպմանը մասնակցում էին Երևանի Մխիթար Հերացու անվան պետական բժշկական համալսարանը (Հայաստան)՝ ի դեմս բժշկական գենետիկայի ամբիոնի վարիչ, բժշկական գենետիկայի և առողջության առաջնային պահ-

պանման կենտրոնի ղեկավար, կենսաբանական գիտությունների դոկտոր, ԵՄ ARICE ծրագրի առաջատար փորձագետ Թամարա Սարգսյանի, բժշկական գենետիկայի ամբիոնի դոցենտ, բժշկական գենետիկայի և առողջության առաջնային պահպանման կենտրոնի տնօրենի առաջին տեղակալ Դավիթ Բաբիկյանի, բժշկական գենետիկայի ամբիոնի ասիստենտ, բժշկական գենետիկայի լաբորատորիայի վարիչ Ալին Այվազյանի, Չարլզի համալսարանը (Չեխիա) և Գրացի բժշկական համալսարանը (Ավստրիա):

Սեմինարի օրակարգում էին սնուցման և նյութափոխանակության մասնաճյուղի ներկայացումը, այցելությունը պաթոլոգիական լաբորատորիա, ԱՀԿ ուռուցքների դասակարգման շարքի ներկայացումը, այցելությունը Լեոն Բերարդի քաղցկեղի հիվանդանոց, ինչպես նաև՝ բիոբանկավորման մասին գեկոյցներ:

Հիշեցնենք, որ 2020 թվականին Երևանի Մխիթար Հերացու անվան պետական բժշկական համալսարանը հաղթել էր «Քաղցկեղի հետազոտությունների ենթակառուցվածքի ստեղծումը Հայաստանի համար» («Armenian Research Infrastructure on Cancer Research - ARICE») ԵՄ ԹՎԻՆԻՍԳ ծրագրում:

ARICE ծրագրի նպատակն է էապես բարձրացնել ԵՊԲՀ գիտական և տեխնոլոգիական կարողությունները՝ կենտրոնանալով կլինիկական գենետիկական հետազոտությունների ենթակառուցվածքների զարգացման և, մասնավորապես, կենսաբանական նյութերի և տվյալների հավաքագրման, կառավարման և օգտագործման վրա:

ARICE ծրագրի արդյունավետ իրականացման շնորհիվ ԵՊԲՀ-ն կդառնա առաջատարը՝ Հայաստանում քաղցկեղի գենետիկ հետազոտման ոլորտում:

ՄԵԿՆԱՐԿԸ ՀՈՒՆԻՄԻՑ

Վիրաբուժական մասնագիտություններով գործնական հմտությունները կատարելագործելուն ուղղված ԵՊԲՀ «Թամազյան վիրաբուժության դպրոցի» աշխատանքների մեկնարկային հանդիպումն անցկացվեց «Միքայելյան» համալսարանական հիվանդանոցում:

Ծրագրի համակարգող, «Միքայելյան» վիրաբուժության ինստիտուտի ընդհանուր և լապարասկոպիկ վիրաբուժության բաժանմունքի վարիչ Արմեն Հարությունյանը և ԵՊԲՀ կարիերայի կենտրոնի ղեկավար Խաչատուր Մարգարյանը մասնակիցների հետ քննարկեցին մեկնարկող ծրագրի մանրամասները:

Այսպիսով՝ վիրաբուժությամբ հետաքրքրված 32 սովորող, որոնք «Լանցետ» միջազգային ուսանողական ծրագրի շրջանավարտներ են, վիրաբուժական դպրոցում սովորելու առաջնահերթություն ունեն:

«Ուսանողները բաժանված են խմբերի, ու այս պահին յուրաքանչյուր խումբ գնալու է հստակ բաժանմունք, այնուհետև ոռտացիոն կարգով ծանոթանալու է համալսարանական հիվանդանոցի աշխատանքներին, իսկ ավարտական՝ 6-րդ կուրսում սովորողի հետ կկնքվի համապատասխան պայմանագիր, որի շնորհիվ ապագա մասնագետները գործուն քայլերով ընտրած բժշկագիտական ուղղությանը կմոտենան», -ասաց Խաչատուր Մարգարյանը:

«Թամազյան վիրաբուժության դպրոցը» «Միքայելյան» հիվանդանոցի նախկին ղեկավար, անվանի բժիշկ-գիտնական Համլետ Թամազյանի անունն է կրում:

1990-ականներին հենց պրոֆեսոր Թամազյանն էր նման նախաձեռնություն կյանքի կոչել վիրաբուժության ինստիտուտում: Նրա ղեկավարման տարիներին վիրաբուժական այս խոշոր դարբնոցում գործնական գիտելիքներ ձեռք բերողները՝ իր աշակերտները, գրանցել են բազում հաջողություններ:

Վիրաբույժներ թրծելու համալսարանական կարևոր այս նախաձեռնության սկիզբը ազդարարվեց 2022 թվականին՝ լուսահոգի Համլետ Թամազյանի 75-ամյա հոբելյանի շրջանակում:

ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԴԵՊՔԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ՝ ԼԱՎԱԳՈՒՅՆ ՀՆԳՅԱԿՈՒՄ

Ջալցրուրգում օրեր առաջ աշխատանքն ամփոփել է Open Medical Institute-ի կողմից կազմակերպվող Weill Cornell ինֆեկցիոն հիվանդությունների սեմինարին, որին հաջողությամբ մասնակցել և մեր երկիրն է ներկայացրել համաճարակաբան, համաճարակաբանության ամբիոնի ասիստենտ, ինֆեկցիոն հիվանդությունների ամբիոնի առաջին տարվա կլինիկական օրդինատոր Կուլիա Օհանյան:

Նրա՝ «Hemorrhagic varicella» («Հեմոռագիկ ջրծաղիկ») թեմայով կլինիկական դեպքի նկարագրությունը 34 մասնակիցներից լավագույնն հնգյակում է հայտնվել:

Կլինիկական դեպքի կամ ինչպես ընդունված է ասել, բժշկագիտական հավաքներում «քեյսի» նկարագրությունը կլինիկական օրդինատորը պրակտիկ գործունեությունից է առանձնացրել:

Որպես երիտասարդ հետազոտող՝ Կուլիա Օհանյան մեծ ցանկություն է, որպեսզի առաջիկայում մեր երկրում ևս ջրծաղիկի դեմ պատվաստումը պլանային դառնա՝ հնարավորինս նպաստելով այս հիվանդության ծանր ընթացքի, բարդությունների կանխարգելմանը:

Կուլիան ազգությամբ հայ է, 2012 թվականից բարձրագույն կրթություն ստանալու նպատակով Միքիայից տեղափոխվել է Հայաստան, ինչպես բժշկական կրթությունը, այնպես էլ ինտերնատուրան, կլինիկական օրդինատուրան և այժմ՝ երկրորդ կլինիկական օրդինատուրան բժշկական բուհում է անցնում՝ նպատակ ունենալով դառնալ լավ մասնագետ և իր ներդրումն ունենալ վարակիչ հիվանդությունների դեմ արդյունավետ պայքարի գործում:

ԴԵՆԻՍ ԿՐՈՒՏԻԿՈՎԻ ՎԱՐՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԴԱՍԸ

Դիմային/ֆրոնտալ ատամների գեղարվեստական վերականգնման միջազգային դասախոս, ստոմատոլոգ-թերապևտ, ստոմատոլոգ-օրթոպեդ Դենիս Կրուտիկովը Երևանում էր: Նրա հնգօրյա այցի դասախոսությունների շարքին ԵՊԲՀ ստոմատոլոգիական կրթության գերազանցության կենտրոնում հաջորդել է վարպետության եռօրյա դասընթացների ծրագիրը, որը կրում էր «Ֆրոնտալ ատամների վերականգնման հանրագիտարան» խորագիրը: Անվանի մասնագետի վարպետության դասերը ԵՊԲՀ-ում կազմակերպվել էին Pallada կրթական ընկերության հետ:

Մասնական ստոմատոլոգիայի և օրթոդոնտիայի ամբիոնի դասախոս, թիվ 2 ստոմատոլոգիական պոլիկլինիկայի բժիշկ Տաթևիկ Բարսեղյանը՝ վերոնշյալ ընկերության համահիմնադիրը, նշեց. «Դասախոսը էսթետիկ ստոմատոլոգիայի շատ բարձր մակարդակի մասնագետ է: Երկու օր սեմինարային օրեր ենք ունեցել, իսկ այստեղ՝ կենտրոնում, գործնական աշխատանքի օրեր են՝ ինֆորմացիայով և վարպետությամբ հագեցած»:

Ստոմատոլոգիական կրթության գերազանցության կենտրոնը, Դենիս Կրուտիկովի գնահատմամբ, վեր է ամեն տեսակ գովեստի խոսքերից, որովհետև այս 7 տարում, ինչ նա ամբողջ աշխարհով մեկ անցկացնում է պրակտիկ դասեր՝ նման հագեցվածության դեռևս չի հանդիպել:

«Այստեղ բժիշկների ձեռքի տակ առկա է ամեն ինչ, բոլոր անհրաժեշտ գործիքները, որոնք առավելագույնս մոտեցված են աշխատանքային առօրյային, սիմուլյատորներն իդեալական են: Նախանձում եմ ձեր ուսանողներին», - տպավորությամբ կիսվեց արտերկրից ժամանած մասնագետը՝ ավելացնելով, որ կան բժիշկներ, որոնք իր դասերին գալիս են սովորելու, կան բժիշկներ, որոնք գալիս են շփվելու, մի մասը հավաստագրի հետևից կամ պարզապես երևալու նպատակով:

«2019 թվականից գործում է վերականգնող ստոմատոլոգների միջազգային ակումբ՝ «Վստահություն» անվանմամբ, և նրանում ներառվում են մասնագետներ, որոնց ես ինքս կվստահեի իմ ատամները, դա վարպետության բարձր մակարդակ է: Չորս տարում 16 մասնակից է ներգրավվել, և երեկ կարևոր իրադարձություն տեղի ունեցավ. այս ցանկում ավելացավ նաև Հայաստանը: Մասնակից բժիշկներից մեկն ընդգծվեց այս ցանկում՝ դառնալով 17-րդն իր հրաշալի աշխատանքի համար», - տեղեկացրեց Դենիս Կրուտիկովը:

Ապագա ստոմատոլոգներին խոսքն ուղղելով՝ 27-ամյա փորձա-

ռություն ունեցող մասնագետը շեշտեց, որ առաջնային է մասնագիտությունը սիրելը, անընդհատ նորը սովորելու ձգտումը, անընդհատ «փորձելու» ցանկությունը:

«Երբ մասնագիտական որոնումների մեջ ես՝ առաջանում եմ բազմաթիվ հարցեր, կամ ինքդ ես այդ հարցերի պատասխանները ստանում, կամ գնում ես սովորելու՝ որպեսզի կոլեգաներդ քեզ օգնեն: Լավ մասնագետ դառնալու երկրորդ կարևոր գործոնն աշխատասիրությունն է: Մեր մասնագիտությունը երկու բաղադրիչ ունի՝ մեկը գիտելիքն է, մյուսը՝ կարողությունը: Կարող ես լինել լավ տեսաբան, բայց վատ պրակտիկ մասնագետ, և՛ հակառակը: Պետք է այս երկու գործոնը համատեղել», - պարզաբանեց հրավիրված դասախոսը՝ հավելելով, որ ինչպես սպորտում, այնպես էլ բոլոր ոլորտներում շարունակական կատարելագործումն է հաջողության բանալին:

Մեկ անգամ դասընթացին մասնակցելը չի կարող մարդուն դարձնել լավ բժիշկ, նա ևս իր ներկայացրած սկզբունքով է առաջնորդվում՝ յուրաքանչյուր դասընթացին սովորեցնելով և սովորելով, չկանգնելով նույն մակարդակում:

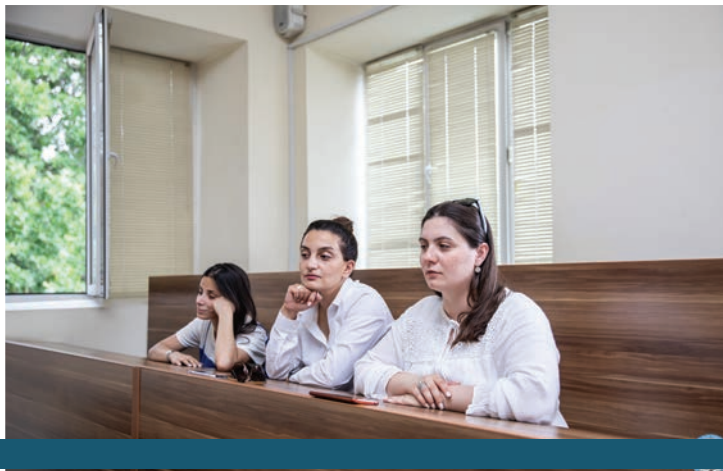
Անդրադառնալով ստոմատոլոգիային՝ նա ընդգծեց. հիմնական խնդիրը, որ տեսնում է ժամանակակից բժիշկ-ստոմատոլոգների շրջանում այն է, որ նրանք այնքան էլ լավ չեն պատկերացնում, թե ինչի հետ գործ ունեն:

«Շատերի համար ժամանակակից բժշկությունն ավելի շատ կապված է գովազդի, PR-ի, գումարի հետ, սակայն իրականում այն առողջությանն է առնչվում, մի բանի, որը ոչ մի գումարով չես կարող գնել: Պետք է հասկանալ, որ եթե ընտրել ենք մի աշխատանք, որը կապ ունի մարդու առողջության հետ, ապա դա հսկայական պատասխանատվություն է, և չիմանալը կամ չկարողանալը բժշկության մեջ համարժեք է հանցագործության: Մտածեք, որ վաղը դուք կարող եք հայտնվել մի բժշկի մոտ, որը ձեզ պես կարող է չիմանալ կամ չկարողանալ, և դա մեծ վնաս կհասցնի ձեր առողջությանը, այնպես որ՝ սկսեք ձեզնից և վերաբերվեք մարդկանց առողջությանը, բժշկությանը որպես սրբություն և կոտեսնեք արդյունքը», - եզրափակեց Դենիս Կրուտիկովը:

Ստոմատոլոգիական և դեղագիտական մասնագիտական կրթության բաժնի ղեկավար Գագիկ Խաչատրյանի փոխանցմամբ՝ վարպետության հավաստագրված դասերին երեք օրվա ընթացքում մասնակցել է 60 բժիշկ-ստոմատոլոգ՝ ինչպես Հայաստանից, այնպես էլ արտերկրից: Յուրաքանչյուր օր՝ 20-ական մասնակից, որոնք հնարավորություն են ունեցել գործնականում հարստացնել գիտելիքները, փոխանակվել փորձով:

ԵՌՕՐՅԱ ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՇԱՐՔ

Ավարտվեց ԵՊՀ «Հերացի» թիվ 1 հիվանդանոցային համալիրի ավագ և միջին բուժաշխատողների համար մեկնարկած «Պացիենտ-բուժաշխատող. հաղորդակցման հիմունքները» թեմայով եռօրյա կրեդիտավորված անվճար դասընթացը:

Առաջին օրը կայացած հանդիպումը նվիրված էր «Բուժաշխատողների էթիկայի կանոնները և էթիկայի հանձնաժողովի գործունեությունը կարգավորող ՀՀ օրենսդրությունը» թեմային:

Ռեկտորի խորհրդական, Եվրոպայի խորհրդի փորձագետ Իզաբել Աբգարյանն ինտերակտիվ քննարկման ձևաչափով ներկայացրեց բժշկական էթիկայի կանոնները՝ ըստ Կառավարության որոշման, և էթիկայի հանձնաժողովի գործունեության կարգը:

«Էթիկան, ընդհանրապես, մարդու վարքագիծը որոշող նորմերի և պահանջների ամբողջությունն է, որոնք կարգավորում են մարդկային շփման այս կամ այն ոլորտը: Որքան հին է բժշկությունը (բժշկության վերաբերյալ հիշատակումներ հանդիպում են «Իլիականում» և «Ոդիսականում»), այնքան հին են բժշկական էթիկայի կանոնները: Բժշկական էթիկան գիտակարգ է, որն ուսումնասիրում է բժշկի մասնագիտական գործունեության վարքաբանությունը՝ խղճի և բարոյականության արժեհամակարգի համատեքստում, ինչպես նաև՝ խղճի և բարոյականության նորմերի ամբողջություն, որոնք անդրադառնում են մասնագիտական պարտքին, պատվին ու արժանապատվությանը», - ընդգծեց Իզաբել Աբգարյանը:

Մասնագետն անդրադարձավ ՀՀ կառավարության որոշման համաձայն բուժաշխատողի մասնագիտական էթիկայի ընդհանուր կանոններին, բուժաշխատող-պացիենտ, բուժաշխատող-բուժաշխատող, բուժաշխատող-երրորդ անձ հարաբերություններում, հանրային առողջության պահպանման ոլորտում բուժաշխատողի մասնագիտական էթիկայի կանոններին, շահերի բախմանը:

«Բժշկի՝ ապացուցողական բժշկության սկզբունքների վրա չհիմնված գործողությանը անձին հասցված վնասն առաջացնում է քրեական պատասխանատվություն: Ուստի անհրաժեշտ է շատ ուշադիր լինել, ամբողջ գործունեությունը կարգավորել ապացուցողական բժշկության, կլինիկական ուղեցույցների, գործելակարգերի և այլ ընդունված փաստաթղթերի հիման վրա: Պետք է հստակ գործել այս խնդիրների տիրույթում չհայտնվելու համար», - եզրափակեց բանախոսը:

«Պացիենտ-բուժաշխատող. հաղորդակցման հիմունքները» թեմայով եռօրյա կրեդիտավորված անվճար դասընթացի վերջին օրը «Հերացի»

համալսարանական հիվան-

դանոցի ավագ և միջին բուժաշխատողների համար դասախոսում էր կլինիկական աշխատանքների կազմակերպման վարչության պետ, հանրային առողջության և առողջապահության կազմակերպման ամբիոնի ավագ դասախոս Դավիթ Մելիք-Նուրբայանը:

«Հաղորդակցման հիմունքները բժշկական օգնություն և սպասարկում մատուցելիս» զեկույցի շրջանակում դասընթացների նախաձեռնողն անդրադարձավ հաղորդակցման առանձնահատկություններին և կարևորությանը:

«Վիճակագրությունը մեջբերելով՝ պետք է նշեմ, որ հիվանդների գրեթե 50 տոկոսը չգիտի իր ճշգրիտ ավտոբոլումը», - նկատեց նա՝ ընդգծելով այն գաղափարը, որ հաճախ բուժառուների՝ իրենց հիվանդության մանրամասներին չտիրապետելը հենց բժշկի հետ ճիշտ հաղորդակցման պակասից է գալիս:

Դասախոսության առանցքը հաղորդակցումն էր, որի նպատակն, ըստ դասախոսի, հետևյալն է՝ ձևավորել դրական միջանձնյա հարաբերություններ, նպաստել տեղեկատվության փոխանակմանը, ներգրավել պացիենտներին որոշումների ընդունման գործընթացում:

«Ողջամիտ հեռավորությունը և փոխադարձ հարգանքը կարող են ձևավորել միջանձնյա դրական հարաբերություններ՝ չառաջացնելով հաղորդակցման խնդիրներ», - մանրամասնեց Դավիթ Մելիք-Նուրբայանը:

Տեղեկատվության ձևակերպումը, արդյունավետ հաղորդակցումը, հաղորդակցման գնահատումը զեկույցի մաս էին:

Անդրադարձ կատարվեց նաև բուժաշխատողների արտաքին կոչիկ տեսքին, հատկապես՝ երիտասարդ բժիշկների շրջանում խոսքին, վարքագծին հետևելով:

Եզրափակելով եռօրյա դասախոսությունների շարքը՝ արձանագրվեց, որ առանց հաղորդակցման մարդիկ չեն կարող կայացնել իրենց առողջական վիճակին համահունչ որոշումներ՝ խնդրից առաջ, դրա ընթացքում և հետո:

Հաղորդակցումը պետք է համակարգված լինի պացիենտի հետ շփվող բոլոր բուժաշխատողների հետ, անհատը պետք է ստանա միասնական տեղեկատվություն իր վիճակի մասին:

Զեկուցումը հազեցած էր հանրային առողջության մասնագետի պրակտիկայից բերվող մեջբերումներով ու հետաքրքիր պատմություններով:

Առաջիկայում հավաստագրված անվճար այս դասընթացները շարունակական կլինեն նաև «Մուրացան» համալսարանական հիվանդանոցի բուժաշխատողների համար:

ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԱԿԱՆՆԵՐԻ ԱՅՑԸ ՎԻԼՆՅՈՒՄ

ԵՊԲՀ պատվիրակությունը «Էրագ-մուս+» ծրագրի SAFEMED+ նախագծի շրջանակում հյուրընկալվել էր Լիտվայում՝ Վիլնյուսի համալսարանում:

Համալսարանական թիմը՝ միջազգային համագործակցության բաժնի պետ, SAFEMED+ նախագծի համակարգող Աննա Ղազարյանը, կարիերայի կենտրոնի ղեկավար Խաչատուր Մարգարյանը, ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկայի ամբիոնի դասախոս Անի Ռափյանը և վիրաբուժության թիվ 4 ամբիոնի դասախոս Արամ Միրիջանյանը հրավիրված էին Վիլնյուսի համալսարանի բժշկական ֆակուլտետի կողմից՝ որպես ծրագրի գործըն-

կեր բուհի ներկայացուցիչներ:

Նախագծի հանդիպման ժամանակ քննարկվել են OSCE (Objective Structural Clinical Exams - Օբյեկտիվ կառուցվածքային կլինիկական քննության) ձևաչափով համակարգչային անցկացման հնարավորությունները, մեթոդները՝ Moodle էլեկտրոնային ուսուցման հարթակով, ինչպես նաև՝ SAFEMED+ նախագծի OSCE սցենարների ձեռնարկի վերջնական խմբագրման աշխատանքները:

Հայ մասնագետներին օտարերկրացի գործընկերները ներկայացրել են հարթակը կիրառելու մանրամասները, ծանոթացրել հեռավար քննությունների համար սցենարներ պատրաստելու առանձնահատկություններին:

«Մեր բուհի կողմից ներկայացված էր երկու կլինիկական դեպք-սցենար, որոնք նույնպես հաստատվեցին, և մինչև հոկտեմբեր լույս կտեսնի OSCE սցենարներով մշակված ձեռնարկ, որի ստեղծմանը մասնակցել է նաև համալսարանը», - մանրամասնում է Անի Ռափյանը, ով նաև SAFEMED+ ծրագրի՝ ԵՊԲՀ-ի կողմից ծրագրային բարելավման հանձնաժողովի ներկայացուցիչն է:

Անդրադարձ է կատարվել նաև հենց այս շրջանում ընթացող և ԵՊԲՀ-ում առաջին անգամ մեկնարկած պետական ավարտական քննության գործնական հմտությունների ատեստավորմանը՝ SAFEMED+ նախագծի շրջանակում ծրագրային փոփոխություններին, այլ ընթացիկ հարցերի:

Այցի շրջանակում կարևորվել են նաև OSCE քննությունների՝ հաղորդակցման հմտությունների բարելավմանը վերաբերող փոփոխությունները:

ԷԹԻՎԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՆԵՐԻ 31-ՐԴ ՎԵՀԱԺՈՂՈՎՈՄ

Բժշկական համալսարանի դոցենտ, փիլիսոփայական գիտությունների դոկտոր, UNESCO-ի բիոէթիկայի ամբիոնի հայաստանյան մասնաճյուղի վարիչ Սուսաննա Դավթյանը Եվրոպական հանձնաժողովի պաշտոնական հրավերով մասնակցեց Ստոկհոլմում կայացած Ազգային Էթիկական կոմիտեների 31-րդ վեհաժողովին (NEC Forum):

Միջոցառմանը Հայաստանից մասնակցում էին ևս 3 մասնագետներ:

Երևանի Մխիթար Հերացու անվան պետական բժշկական համալսարանի, ինչպես նաև UNESCO-ի բիոէթիկայի ամբիոնի անունից ողջունելով մասնակիցներին՝ Սուսաննա Դավթյանն ընդգծեց նման վեհաժողովների, նախագծերի կարևորությունը և վստահություն հայտնեց, որ կարվի հնարավորը վեհաժողովի առաջարկները, ծրագրերը, նկատառումներն ու գաղափարները մեր երկրում իրականացնելու համար:

Վեհաժողովը բացառիկ հնարավորություն էր բժշկագիտության, նորագույն տեխնոլոգիաների և էթիկայի ոլորտներում տեղեկատվության և փորձի փոխանակման համար, ինչպես նաև լավ հարթակ էր Շվեդիայի բժշկական էթիկայի ազգային կոմիտեի հետ արդյունավետ համագործակցությունը զարգացնելու համար:

«Ազգային Էթիկական կոմիտեների 31-րդ վեհաժողովը նաև կոչ էր, կոչ՝ համատեղ մտածելու, փնտրելու և պատասխանելու այն հարցին, թե ինչպես անել, որ աշխարհը, մարդը, մենք բոլորս դառնանք ավելի մարդկային, ազատամիտ, ստեղծագործող, լավատես, հույսով, հավատով ու սիրով լի:»

Դրան կարելի է հասնել նաև Ռոման Ռոլանի նշած ճանապարհով. «...Եթե նայես աշխարհին առանց գունազարդումների և եթե ոչ միայն սիրես ազգդ և աշխարհը, այլև, որ առավել կարևոր է, սիրես ամբողջ սրտով և ձգտես ավելի լավը դարձնել այն»:

Այսօր առկա են բազում մարտահրավերներ. փոխվում է կլիման՝ նոր էթիկական հարցեր, խնդիրներ առաջացնելով, ծագում են նոր բանոր պատերազմներ՝ նույնպես պահանջելով էթիկական նոր հարցադրումներ ու լուծումներ, ստեղծվում ու տարածվում են անօրինակ համաճարակներ, տեխնիկան, տեխնոլոգիաները զարգանում են աննախադեպ արժեքաց արագությամբ և առաջ են քաշում էթիկական նոր հարցեր, որոնց պատասխանը պետք է փորձել տալ համատեղ ուժերով: Օրինակ՝ արհեստական ինտելեկտը, քսենոտրանսպլանտացիան (տարբեր տեսակի կենսաբանական էակների միջև օրգանների, հյուսվածքների պատվաստումը, ինչպես, օրինակ, կենդանուց՝ մարդուն և այլն)», - նշեց Սուսաննա Դավթյանը:

Ակտիվ մասնակցությունը միջազգային կառույցների միջոցառումներին մեծապես նպաստում է բժշկական բուհի միջազգայնացման գործընթացին:

Վեհաժողովի մասնակիցները նաև հրավիրվել էին Նոբելյան մրցանակի թանգարան (Nobel Prize Museum), որտեղ պաշտոնական ճաշի ընթացքում Սուսաննա Դավթյանն ավարտեց իր խոսքը դաշնամուրային կատարմամբ՝ արժանանալով երկարատև ծափահարությունների:

Ալերգիաների բուժման ամենատարածված սխալները երեխաների շրջանում

Ալերգոլոգ, ԵՊԲՀ կլինիկական ալերգոլոգիայի և իմունոլոգիայի ամբիոնի դասախոս Նունե Հովհաննիսյանը ալերգիաներին վերաբերող հաճախ տրվող հարցերն է ներկայացնում:

Անհիմն դիետաներ. որոշակի սննդամթերքների բացառումը երեխայի ռացիոնից՝ հիմնվելով միայն հետազոտությունների արդյունքների վրա կամ պարզապես համարելով դրանք դասական ալերգեններ:

Այսինքն՝ չի գնահատվում տվյալ սննդամթերքի կապը օգտագործման և ախտանիշների առաջացման հետ:

Բացի այդ՝ անհիմն սննդակարգերը ոչ միայն ազդում են երեխայի և ծնողների կյանքի որակի վրա, գրկում նրանց անհրաժեշտ սննդանյութերից և ձևավորում վախ սննդի նկատմամբ, այլև ինքնին կարող են հանգեցնել տուերաստության կորստի և ալերգիայի զարգացման:

Բրոնխիալ ասթմայի գերախտորոշում. սուր շնչառական վարակների ֆոնին զարգացող բրոնխոօքստրոսկոպիկ համախտանիշով կրկնվող բրոնխիտների էպիզոդները:

Եթե երեխան չի ունենում շնչառական որևէ զանգատ այդ էպիզոդների միջև, ասթմայի ախտորոշումը դառնում է խիստ կասկածելի:

Բրոնխիալ ասթմայի թերախտորոշում. այս դեպքում տեղի է ունենում վերը

նկարագրվածի ճիշտ հակառակը, բաց է թողնվում ասթմայի ախտանիշների զարգացումը (հազ, դիստանտ խզգոցներ, շնչահեղձություն, սեղմող զգացողություն կրծքավանդակում ֆիզիկական վարժությունների ընթացքում, սառը օդ կամ սուր հոտեր ներշնչելիս և կամ ալերգենների առկայություն պարագայում), ինչը պահանջում է ամբողջական և կանոնավոր թերապիա, այլ ոչ բուժում՝ «ըստ պահանջի»:

Պետք է հիշել, որ «չբուժված» ասթման կարող է հանգեցնել բրոնխների կառուցվածքային վերակազմավորման:

Դեղերի անկանոն օգտագործումը բրոնխիկ հիվանդությունների ընթացքում. օրինակ՝ սեզոնային ալերգիկ ռինիտի ախտանշանները կարող են անհանգստացնել ծաղկման ողջ շրջանում, սակայն երեխաներն իրենց ծնողների հորդորով համառորեն դիմանան և դեղորայք ընդունեն միայն այն ժամանակ, երբ վիճակը դառնա անտանելի՝ պատճառաբանելով «կախվածություն» ձեռք բերելու վախը:

Իրականում հակաալերգիկ դեղամիջոցների մեծ մասը հազվադեպ է կախվածություն առաջացնում, իսկ բուժման բացակայությունը կարող է վատթարացնել երեխայի վիճակը, և նույնիսկ մեծացնել դեղորայքի կիրառման անհրաժեշտությունը:

ASIT-ն ալերգիկ ռինիտի և ասթմայի հիվանդությունը փոփոխող միակ բուժումն է:

Այն կարող է պաշտպանել ասթմայի զարգացումից, առկա ասթմայի վատթարացումից և ալերգիայի նոր տեսակների ավելացումից:

Ուստի որքան շուտ սկսվի այս բուժումը, այնքան ավելի արդյունավետ կլինի:

Ֆարինգիտ. մասնագետի անդրադարձը

Ֆարինգիտը, որը կենցաղում անվանում են կոկորդի ցավ, տարածված վարակ է, որով տարին մեկ անգամ հիվանդանում է մարդկանց մեծ մասը:

Մանկական դիմաձուռտային վիրաբուժության և ԼՕՌԻ կլինիկայի ԼՕՌԻ ծառայության ղեկավար Տաթևիկ Խաչիկյանը նշում է կոկորդի լորձաթաղանթի բորբոքման պատճառները:

Նրա խոսքով՝ կոկորդի ցավի առաջացման բոլոր պատճառները կարելի է բաժանել վարակային և ոչ վարակային խմբերի:

Ֆարինգիտի վարակային պատճառներից են՝

Վիրուսները

Մեծահասակների 50-95%-ի և երեխաների 70%-ի կոկորդի հիվանդությունները պայմանավորված են շնչառական վիրուսներով, դրանցից են ադենովիրուսները, գրիպի և մանկական հասակում հերպեսի վիրուսները:

Բակտերիաները

Վիրուսային վարակի ֆոնին, որպես կանոն միանում է նաև բակտերիալ վարակը:

Մսկերը

Հնարավոր է կոկորդում սնկային գոյացությունների առաջացում:

Ոչ վարակային պատճառների թվին կարելի է դասել՝ լորձաթաղանթի մեխանիկական, քիմիական կամ ջերմային գրգռվածությունները՝ չափազանց սառը կամ տաք օդը, աղ-տոտված օդը, սառը ուտելիքն ու խմիչքները, ծխախոտը, գաստրոէզոֆագեալ ռեֆլյուքսը, չոր կամ չափազանց խոնավ օդը:

Ուշադրություն՝

բերանով սառը օդը շնչելը, մարմնի գերտաքացած վիճակում սառը խմիչքների օգտագործումը, ջերմաստիճանների տատանումը (սառը և տաք օդ):

Այս ամենը մեծացնում է վարակի զարգացման հավանականությունը:

Ֆարինգիտի տեսակները

Տարբերում են սուր և քրոնիկ ֆարինգիտներ:

Սուր ֆարինգիտը սովորաբար ուղղորդվում է վառ արտահայտված ախտանշաններով՝ ուժեղ ցավ կլման ժամանակ, ձայնի խզվածություն, լորձի արտադրում, կոկորդի սուր ցավեր:

Քրոնիկ ֆարինգիտի դեպքում հիվանդության ախտանշանները՝ կոկորդի չորություն կամ քերվելու զգացողություն, դիտվում է չոր, տանջալից հազ:

Մրացման դեպքում քրոնիկ ֆարինգիտի ախտանշանները նմանվում են սուր տարատեսակի ախտանշաններին:

Ալերգիկ ռինիտ. սեզոնային կամ շուրջտարյա խնդիրը՝ ախտորոշումից մինչև բուժում

Ալերգիկ ռինիտը քթի լորձաթաղանթի ալերգիկ բորբոքում է, որն արտահայտվում է քթի փակվածությամբ, քորով, փոշոցներով և այլն: Այն ամենատարածված ալերգիկ հիվանդություններից է:

2022 թվականի տվյալներով աշխարհի մեծահասակների 10-30%-ի և երեխաների 40% -ի մոտ առկա է այս հիվանդությունը:

Ալերգոլոգիայի և իմունոլոգիայի կլինիկայի բժիշկ Արմեն Գրիգորյանը նշում է, որ ալերգիկ ռինիտի առաջացման պատճառները միջավայրում գտնվող շնչառական ալերգեններն են՝ ծառերի, խոտաբույսերի, մոլախոտերի ծաղկափոշին, տան փոշու տզի, տնային կենդանիների ալերգենները, բորբոսասնկերը, այլ գործոնները:

Այս հիվանդությունն ունեցող մարդու քթի լորձաթաղանթում տեղի են ունենում հատուկ փոփոխություններ՝ նշված ալերգեններից մեկի կամ մի քանիսի նկատմամբ, և առաջանում է ալերգիկ բորբոքում, որի ախտանիշներն էլ խաթարում են ռինիտով հիվանդի առօրյան:

Ալերգիկ ռինիտի ամենատարածված ախտանիշներն են՝ քթառնարանային, փռնոց, քթի փակվածություն, քոր քթում, երբեմն՝ կոկորդում քերոցի զգացում:

Հաճախ ալերգիկ ռինիտն ուղեկցվում է ալերգիկ կոնյունկտիվիտով՝ աչքի շաղկապենու բորբոքմամբ, որի դեպքում

ախտանիշներին ավելանում են՝ արցունքառությունը, աչքերի քորն ու կարմրությունը:

Առանձնացնում են ալերգիկ ռինիտի երկու տեսակ՝ սեզոնային և շուրջտարյա:

Ալերգոլոգի փոխանցմամբ՝ սեզոնային ալերգիկ ռինիտն առանձնանում է նրանով, որ ախտանիշներն ակտիվորեն դրսևորվում են միայն տարվա որևէ սեզոնին:

Հիվանդության սեզոնայնությունը պայմանավորված է ծաղկափոշու այն տեսակով, որի նկատմամբ այն առաջանում է:

Ծառերի ծաղկափոշու նկատմամբ գերզգայուն անհատների մոտ ախտանիշները կարտահայտվեն վաղ գարնանից մինչև ամռան սկիզբ՝ ծառերի ծաղկման շրջանում:

Խոտաբույսերի ծաղկափոշու նկատմամբ գերզգայնության դեպքում ախտանիշներն արտահայտվում են առավելագույն ամռան ամիսներին, իսկ մոլախոտերի ծաղկափոշու նկատմամբ գերզգայնության դեպքում հիվանդությունը սրվում է վերջիններիս ծաղկման շրջանում, այն է՝ ամռան վերջից մինչև վաղ աշուն:

Ի տարբերություն սեզոնային ալերգիկ ռինիտի՝ շուրջտարյա ալերգիկ ռինիտն արտահայտվում է ամբողջ տարվա ընթացքում:

Այս դեպքում մեղավոր ալերգեններ կարող են համարվել տան փոշու տզի,

տնային կենդանիների ալերգենները, բորբոսասնկերը և այլն:

Չնայած տիպիկ ախտանիշներին՝ ալերգիկ ռինիտն ունի արդյունավետ բուժում: Հիվանդության բուժմամբ զբաղվում է ալերգոլոգը: Բուժման նպատակով կարող են օգտագործվել հակահիստամինային դեղեր, ինչպես նաև՝ տեղային ստերոիդային ցողացիքներ՝ անմիջապես քթի լորձաթաղանթում բորբոքումը նվազեցնելու նպատակով:

Հիվանդության կանխարգելման ապացուցված եղանակներ չկան:

Որոշակիորեն օգտակար կարող է լինել սեզոնի ընթացքում քանոտ եղանակին տանից դուրս չգալը, դիմակ կրելը, ինչպես նաև՝ եղանակի տեսությամբ ծաղկափոշու մակարդակի հայտնումը:

Ռևմատոլոգիական հիվանդությունները պահանջում են վերահսկողություն և կենսակերպի փոփոխություն

Ռևմատոլոգիական խնդիրները բավականին մեծ խումբ կազմող հիվանդություններ են, որոնք ուղեկցվում են հենաշարժական ապարատի և շարակցական հյուսվածքի ախտահարումներով:

Ռևմատոլոգին պետք է դիմել, երբ պացիենտն ունի համակարգային ախտահարման արդյունքում հենաշարժական համակարգի հետ կապված որևէ խնդիր՝ հոդացավեր, մկանային ցավեր, ջլերի, կապանների ախտահարում, դրան զուգահեռ՝ ներքին օրգանների ախտահարում, մաշկի ցանավորում, քաշի անկում, ախորժակի նվազում, մազաթափություն և այլն:

«Արմենպրեսի» «Հարց բժշկին» նախագծի հերթական հաղորդման շրջանակում այս մասին խոսեց ԵՊԲՀ ներքին հիվանդությունների (ռևմատոլոգիա) ամբիոնի դասախոս, ռևմատոլոգ Լիլիթ Սևոյանը՝ նշելով, որ ռևմատոլոգիական հիվանդությունների ռիսկի գործոնները բազմաթիվ են՝ սթրես, ժառանգական նախատրամադրվածություն, ծխելը, որոշ դեղորայքային ազդեցություններ, ինֆեկցիոն գործոնի հորմոնային ֆոնի փոփոխությունը, խրոնիկ բորբոքման օջախները, սառնեցումը և այլն:

Անդրադառնալով ռևմատոլոգիական ամենատարածված խնդիրներից մեկին՝ հոդաբորբին՝ մասնագետը նշեց, որ դա հոդի բորբոքումն է, բայց իրականում միշտ չէ, որ հոդացավերի պատճառը հոդաբորբն է լինում, բայց ավելի հաճախ մենք

ունենում ենք հոդերի բորբոքման պատճառով առաջացած ցավեր, որոնք կարող են լինել ջլակապանային ապարատի խնդիրների, աճառների մաշվածության հետ կապված և բուն հոդերի բորբոքման հետևանքով առաջացած ցավեր:

«Շատ հաճախ ցավի բնույթը մեզ օգնում է հասկանալ՝ արդյո՞ք դա հոդացավ է, թե մեկ այլ խնդիր՝ այսինքն դա առավել ցավ է, երեկոյան ցավ է, ֆիզիկական ակտիվությունը նպաստում է ցավի առաջացմանը, թե հակառակը և, իհարկե, լաբորատոր գործիքային ստուգումները», - ասում է բժիշկը:

Տարածված կարծիքին, որ եղանակային փոփոխությունները շատ մեծ ազդեցություն ունեն այն մարդկանց վրա, ովքեր ունեն հոդերի հետ կապված խնդիրներ, մասնագետը նշում է, որ գիտական հետազոտություններ և ապացույցներ չկան այդ մասին, բայց կա կարծիք, որ եթե արդեն առկա է հիվանդությունը, եղանակային փոփոխությունները նույնպես կարող են ազդեցություն ունենալ:

Մեր մասնագետը՝ EuroMedLab-ում

Վերջերս Իտալիայում կայացել է կլինիկական քիմիայի և լաբորատոր բժշկության ոլորտում ամենամեծ իրադարձությունը՝ EuroMedLab-ը, որին պատվիրակի կարգավիճակով մասնակցել է նաև «Միքայելյան» համալսարանական հիվանդանոցի լաբորատորիայի վարիչ, բ.գ.թ. դոցենտ, ԵՊՀ կլինիկական լաբորատոր ավստորոշման ամբիոնի վարիչ Զատա Գևորգյանը:

Տարվա ընթացքում մեկ անգամ ամբողջ աշխարհի լաբորատոր բժիշկ-գիտնականները հանդիպում են՝ ոլորտում առկա իրավիճակը, նորամուծությունները, զարգացման ուղղությունները քննարկելու նպատակով, այս անգամ հանդիպման վայրը Հռոմն էր:

Միջոցառման շրջանակներում նաև ցուցահանդես է անցկացվել, որտեղ լավագույն ընկերությունները ներկայացրել են իրենց սարքավորումները:

Զատա Գևորգյանը նշում է, որ այս կոնֆերանսին մասնակցությունը կարևոր է ոչ միայն ոլորտի նորություններին տեղյակ լինելու, այլև տեղում նոր սարքավորումներին, առաջարկներին ծանոթանալու համար:

Միջոցառումը եզրափակվել է գալա-ընթրիքով՝ տարբեր երկրներից լաբորատոր ոլորտի առաջատար մասնագետների մասնակցությամբ:

Ակտիվ մասնակցություն միջազգային գիտաժողովներին

Հնդկաստանի Մումբայ քաղաքի Meril ակադեմիայում կազմակերպված Global Surgeons Summit-ին օրեր առաջ Հայաստանից մասնակցել է «Միքայելյան» համալսարանական հիվանդանոցի բժիշկ-վիրաբույժ Հակոբ Շմավոնյանը:

Միջազգային համաժողովը նվիրված էր վիրաբուժության ոլորտում արդիական դարձած մի շարք միջամտությունների, մասնավորապես՝ բարիատրիկ վիրահատություններ, ճողվածքների լապարասկոպիկ և հաստ աղու քաղցկեղի լապարասկոպիկ վիրահատություններ: Կոնֆերանսին մասնակցում էին վիրաբույժներ աշխարհի տարբեր երկրներից:

Հակոբ Շմավոնյանը նշում է, որ լապարասկոպիկ և բարիատրիկ վիրահատությունների մասին կոնֆերանսին ներկայացված մոտեցումները հաջողությամբ կիրառվում են նաև համալսարանական հիվանդանոցում: Միջոցառումը նա հատկապես կարևորեց՝ փորձի փոխանակման և գիտելիքների ընդլայնման տեսակետից:

«ՓՈՔՐ ՀԱՍԱԿՈՒՄ ԽՈՐ ՎԻՐԱՊ ԷԻՆ ՏԱՐԵԼ. ՓԱԽԵԼ ԵՄ, ՈՐ ԱՆՑՆԵՄ ՄԱՀՄԱՆԸ, ԹՈՒՐՔԵՐԻՆ ԾԵԾԵՄ». ՎԻԳԵՆ ԱՍՈՅԱՆ

«Բլից հարցազրույցներ» շարքի շրջանակում կարճ հարցույթա-
րասխանների միջոցով շարունակում ենք բացահայտել սիրված
բժիշկներին, դասախոսներին, աշխատակիցներին՝ մարդկային
յրեսանկյունից, աշխատանքից դուրս, առօրյա կյանքում:

Այսօրվա գրուցակիցս «Միքայելյան» համալսարանական հի-
վանդանոցի ինֆեկցիոն կլինիկայի ղեկավար, ԵՊԲՀ ինֆեկցիոն
հիվանդությունների ամբիոնի վարիչ Վիգեն Ասոյանն է:

խորտված պարարտարելով են սահ-
մանափակվում:

- Ամեն ինչ էլ սիրում եմ, խոհարարական հմտությունները բացակայում են:

- Ձեզ հնարավոր է տեսնել գինու-
ցած, ինչքան կարող եք խմել և ինչ
կարող եք անել շատ խմած ժամա-
նակ:

- Շատ հազվադեպ, խմած ժամա-
նակ ավելի բարի եմ դառնում:

- Հաջողության հասնելու ձեր բա-
նաձևը:

- Շրջապատս է:

- Ժամանցային ակումբներ գնալ,
խաղաղություններ կարարել ... Էլ
ինչ եք արել ...

- Խաղաղություններ երբեք չեմ կա-
տարել, բայց ամեն տեղ էլ գնացել
եմ ...

- Ինչ է թարցնում Վիգեն Արակի-
չը:

- Ոչինչ: Գաղտնիքներ չունեմ:

- Ինչը կարող է ձեզ հունից հանել
և ամենազայրացած պահին ինչի՞
եք ընդունակ:

- Փորձում եմ ավելի հավասա-
րակշռված լինել:

- Նախորդ գրուցակիցս՝ Գագիկ
Հակոբյանը, Ձեզ հարցնում է՝ ին-
չու՞ համաձայնեցիք այս հարցազ-
րույցը փայ:

- Ուսուցիչներիցս օրինակ եմ
վերցրել:

- Ձեր հարցը շարքի հաջորդ մաս-
նակին:

- Ինչո՞ւ ընտրեց բժշկի մասնագի-
տությունը:

- Պարոն Ասոյան, ինչպիսի՞ ման-
կություն եք ունեցել, թե՞ խիստ
բժշկական, «սրերիդ» միջավայ-
րում եք մեծացել:

- Չէ, շատ նորմալ մանկություն եմ
ունեցել, ցոզոլ ուտելով եմ մեծացել:

- Պարանեկան կոիֆներ, շապի-
կը պարտված տուն գալ, հարևանի
աղջկան հավանել, թաքուն ծխել ...
ո՞րն է եղել:

- Բոլորն էլ եղել են:

- Բակային կոիֆներ, խաղեր ...

- Այո, եղել են, և՛ ծեծում էինք, և՛
ծեծվում:

- Դպրոց ծնող կանչել ... ման-
կության աններելի սխալ, որի հա-
մար հայրական ապրակ եք սրա-
ցել:

- Դպրոց ծնող կանչել՝ չեմ հիշում,
իսկ հայրական ապրակ ստացել եմ
մանկապարտեզի տարիքում ծխելու
համար:

- Ինչ թույլատրված չի եղել Արա
Ասոյանի որդուն ...

- Խաբել, սուտասանի համբավ
չպետք է ունենալ:

- Ինչ փակ դռներ է բացել Արա
Ասոյանը Ձեզ համար:

- Բոլոր հնարավոր դռները:

- Ձեր մասին՝ ամենամանրագույն
սուրբ:

- Որ դրական անձնավորություն
եմ (ծիծաղում է-խմբ):

- Իսկ ամենադաժան ճշմարտո-
ւյունը:

- Դժվարանում եմ ասել ... բա-
րությունս երբեմն ինձ շատ է խան-
գարում:

- Զանձ փրորած կա՞ք:

- Եթե ճանճը չի խանգարել ինձ,
վնաս չի տվել՝ չեմ տրորի:

- Թույլություններ, բնավորության
բացասական հարկանիշներ ...

- Բարությունը ... Չեմ կարող ասել,
երևի ուրիշներին է պետք հարցնել:

Սուտը չեմ կարող ներել. գուցե դա
ոմանց համար բացասական հատ-
կանիշ է:

- Ինչը կարող է Ձեզ սրիպել ա-
րասվել ... ֆիլմ, գիրք ...

- Միայն՝ հարազատի կորուստը:

- Ամենամեծ հիասթափությունը:

- Չեմ ունեցել:

- Երբ եք հուսահարվում:

- Երբեք:

- Ամենախենթ քայլը, որ արել եք:

- Երեխա ժամանակ Խոր Վիրապ
էին տարել, 11 տարեկան էի, փախել
եմ, վազել Թուրքիայի սահմանի
կողմը, որ անցնեմ սահմանը, թուր-
քերին ծեծեմ, սահմանապահները
հագիլ եմ հետ բերել:

- Զիրականացված երազանք:

- Կուզենայի բժիշկ դառնալ (ծի-
ծաղում է-խմբ):

- Երեք անփոխարինելի իր:

- Ժամացույցս, ակնոցս, բանալիս:

- Ինչի՞ համար եք գոջում:

- Ոչ մի բանի համար չեմ գոջում:

- Ումի՞ց կցանկանայիք ներողու-
յուն խնդրել:

- Աստծուց:

- Շարերը Ձեր մասին միայն
դրականն են խոսում, ինչո՞ւ:

- Այ, դա է իմ ամենամեծ թերու-
յունը:

- Կնոջ Ձեր իղեարը:

- Ինձ շրջապատող կանայք կնոջ
իմ իղեարի մեջ են:

- Միտ խոսարավանությունը ինչ-
պե՞ս եք արել:

- Պարզ, հասարակ ...

- Եթե ոչ բժիշկ, ապա ...

- Ֆուտբոլիստ կցանկանայի դառ-
նալ, բայց լավ չէի խաղում:

- Ինքներդ Ձեզնից գո՞հ եք և դժ-
գոհելու ինչ առիթներ եք ունենում:

- Ընդհանուր առմամբ գոհ եմ:

- Միտի ուրեար, խոհարարա-
կան ձեր հմտությունները միայն

ՃԱՆԱՊԱՐՀՎԵՑ ԵՎՍ ՄԵԿ ՍԵՐՈՒՆԻ

Բժշկական բուհի բակում՝ բաց երկնքի տակ, տեղի ունեցավ ԵՊԲՀ «Հերացի» ավագ դպրոցի ավարտական միջոցառումը: Բժշկական համալսարանի լեփ-լեցուն բակը 183 շրջանավարտի ճանապարհեց դեպի մեծ կյանք: Հիշարժան օրվա տոնական սկիզբն ազդարարեց «Հերացի» ավագ դպրոցի տնօրեն Նարինե Սարգսյանը:

«Եվս մեկ ուսումնական տարի ավարտվեց: Իմ շատ սիրելի շրջանավարտներ, դուք նոր կյանք եք մտնում, ուզում եմ, որ այն լինի արժանապատիվ: Շրջանավարտների շարքում ունենք միջազգային օլիմպիադաների մասնակիցներ, մեդալակիրներ: Փառք ու պատիվ բոլոր այն աշակերտներին, ովքեր վստահաբար նոր կյանք պետք է մտնեն ստացած գիտելիքներով, կրթությամբ և այն արժեքային համակարգով, որը պատիվ կրերի իրենց ընտանիքներին և մեր հայրենիքին: Իմ խորին շնորհակալությունն եմ հայտնում մեր մանկավարժական կոլեկտիվին, որը ոչ մի ջանք չի խնայում, որպեսզի ժպիտով, հարգալից, աշակերտակենտրոն մոտեցմամբ կրթություն մատուցի՝ պատիվ բերելով ավագ դպրոցին», -նշեց ավագ դպրոցի տնօրենը՝ շնորհակալություն հայտնելով բժշկական համալսարանին՝ շարունակական աջակցության համար:

Շնորհավորելով շրջանավարտներին՝ ԵՊԲՀ ռեկտոր Արմեն Մուրադյանը նորանոր ձեռքբերումներ մաղթեց:

«Մեզ համար այսօր ևս հիշարժան օր է: Հերացիականների մեկ սերունդ ևս, հանրակրթական փուլն ավարտելով, թևակոխում է մեծ կյանք: Կարող ենք արձանագրել, որ 21-րդ դարում մարդն առանց կրթության, անշուշտ, կարող է լինել կենսաբանորեն երջանիկ, բայց նա չի կարող երջանկացնել ոչ իր ընտանիքին, ոչ իր ժողովրդին՝ եթե չունենա կրթական բարձր ցուցանիշ: Այս հնարավորությունը, որն ընձեռել են ձեր ուսուցիչները՝ ամենամեծ հարստություններից է: Երջանկության գրավականն է՝ կրթություն ստանալ հայրենիքում: Կրթության այս փուլն ավարտելով՝ ձեզնից յուրաքանչյուրի առջև կա հնարավորություն շարունակել կրթությունը ակադեմիական կրթական համակարգում: Այն խստությունը, որը ինչ-որ չափով ձեզ լարվածության էր բերում այս փուլում, երկրորդ փուլում ավելի է բարձրանալու: Ես ուզում եմ, որ դուք այդ խստությանը վերաբերվեք որպես ձեր հնարավորությունների բազմապատկիչ, այդ խստությունը համեմված է գթասրտությամբ, ծնողական հոգատարությամբ», -ասաց բուհի ղեկավարը՝ ընդգծելով, որ վերջին զանգը ապագայում նորանոր հաջողություններ կերտելու մեկնակետ է:

Տոնական միջոցառմանը ներկա էր նաև կրթության փորձագետ, հասարակական-քաղաքական գործիչ Անահիտ Բախշյանը, որը, շնորհավորելով շրջանավարտներին, իր բարեմաղթանքները հղեց. «Որպես լավատես մարդ նայում եմ ձեզ և ասում՝ կեցցե՛ «Հերացի» ավագ դպրոցը, որ ձեր պայծառ, անուշ աչքերն այսպես լուսավոր փայլում են»:

Այնուհետև ելույթով հանդես եկան և շնորհավորական խոսքեր հնչեցրին նաև «Հերացի» ավագ դպրոցի փոխտնօրեններ Գայանե Աթոյանն ու Անահիտ Զոհրաբյանը, ինչպես նաև՝ դպրոցի ավագ ուսուցիչները:

Ջերմ խոսքերից հետո շրջանավարտների պարային ֆլեշ-մոբով և միասնության շուրջպարով ամփոփվեց տոնական ու գեղեցիկ միջոցառումը, որը մշտապես հիշելու առիթներ է պարգևելու հերացիականներին:

Իրադարձություն

ՊՐՈՖԵՍՈՐ ԼԱԼԱՅԱՆԻ ՄԱՄՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴԵՂԱՏՈՄՍԸ

ԵՊՀ վիրաբուժական սրտմատողագիայի և դիմաձուրային վիրաբուժության ամբիոնի պրոֆեսոր, բժշկական գիտությունների դոկտոր, «Սրտմատողագիա 21-րդ դար» առցիացիայի նախագահ, միջազգային տարբեր առցիացիաների և ակադեմիաների անդամ Կարեն Լալայանի մասնագիտական դեղատոմսն է՝ լավ բժիշկ դառնալու միակ նախապայմանը մասնագիտությունը սիրելն է և աշխատանքին նվիրվելը:

Խոստովանում է, որ բժիշկ դառնալու որոշումը կայացրել է 10 տարեկանում:

«Մայրս ատամնաբույժ էր, նա ինձ պարբերաբար տանում էր ատամնաբուժական կաբինետ: Այլ ուղղությամբ չէի էլ մտածում: Բաքվում բժշկական բուհն ավարտելուց հետո մեկնել եմ Ղազախստանի Կարագանդա քաղաք: Սկսեցի աշխատել որպես ընդհանուր վիրաբույժ: Մնացի 8 տարի: Այնուհետև վերապատրաստման ծրագրեր եմ անցել Մանկու Պետերբուրգում, Օդեսայում, Ալմաթիում, Նովոսիբիրսկում: Մոսկվայում հենակա սովորել եմ ասպիրանտուրայում, Մոսկվայի ատամնաբուժական գիտահետազոտական ինստիտուտում՝ աշխատել երկու տարի», - նշում է անվանի բժիշկը:

Հայաստանում բժիշկների վերապատրաստման և կատարելագործման ինստիտուտի բացումից հետո նույն ինստիտուտի հիմնադիր ղեկավար Սուրեն Ավդալբեկյանի առաջարկով Կարեն Լալայանը սկսում է աշխատել այնտեղ:

«Ստոմատոլոգիական ամբիոնում աշխատելու համար անհրաժեշտ էին ռուսերենի իմացությամբ մասնագետներ, մարդիկ գալիս էին ՌԴ-ից, սիրում էին Հայաստանը, գալիս էին այստեղ՝ մասնակցելու վերապատրաստման դասընթացների: Եկա Հայաստան: 1974 թվականին Նոր Նորքում բացվեց ատամնաբուժական հանրապետական կենտրոն: Այնտեղ սկսեցի աշխատել որպես վիրաբույժ և ասիստենտ՝ բժիշկների վերապատրաստման ինստիտուտի ամբիոնում, այդտեղ էլ սկսեցի զբաղվել գիտությամբ», - անցած ճանապարհի մասին է պատմում պրոֆեսորը, որը հաճույքով է խոսում արյունահոսությունը դադարեցնող իր ստեղծած դեղամիջոցի մասին, որը հետագայում լայն կիրառություն է ստացել ոչ միայն Հայաստանում,

այլև դրա սահմաններից դուրս:

«Դրա հիման վրա Մոսկվայում պաշտպանեցի թեկնածուական թեզ: Յոթ տարի անց Հայաստանում պաշտպանեցի դոկտորական ատենախոսությունը: Արդեն 40 տարի աշխատում եմ «Վան» ատամնաբուժական կենտրոնում, շատ սիրված կոլեկտիվում», - նշում է Կ. Լալայանը:

Ունենալով տարեկան մոտ 280 ստոմատոլոգ պատրաստելու փորձ՝ պրոֆեսորը ոգևորությամբ է խոսում իր ուսանողների մասին: Երիտասարդ սերունդն, ըստ նրա, շատ լավն է, խելացի, ընդունակ, առանց որևէ բարդության:

Ըստ Կարեն Լալայանի՝ տեխնոլոգիական հնարավորությունները օգտագործելով՝ ապագա բժիշկները կարողանում են յուրացնել ոլորտի նորությունները:

«Իմ խորհուրդն ուսանողներին այն է, որ լավ մարդ դառնան, հիվանդին վերաբերվեն որպես հարազատի», - նշում է Կ. Լալայանն ու հավելում, որ մեր երկիրն ունի ուժեղ, պրոֆեսիոնալ մասնագետներ:

Նրանց գործունեությունը նպաստել է ստոմատոլոգիական տուրիզմի զարգացմանը:

Ոլորտի լաբորատորիաների տեխնիկական հագեցվածությունն ու ոլորտում լավ մասնագետների ներգրավվածությունը, պրոֆեսոր Լալայանի գնահատմամբ, մեծացրել են բուժման արդյունավետությունը:

Ապա անկեղծանում է՝ եթե կրկին մասնագիտություն ընտրելու առջև կանգնած լիներ՝ կրկին կընտրեր ստոմատոլոգիան:

«Իմ քաղաքականությունը ստոմատոլոգիան է», - եզրափակում է համալսարանականը:

ԳԻՏԵԼԻՔՆ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՎՈՐՆ Է

Դեղագիտական ֆակուլտետի քիմիայի ամբիոնի դոցենտ Թամարա Կարապետյանն արդեն 52 տարի է, ինչ իր աշխատանքային գործունեությունն է ծավալում բժշկական բուհում: Մեզ հետ զրուցելու ընթացքում նա սիրով ու ջերմությամբ է հիշում ինչպես ուսանողական տարիները, այնպես էլ՝ աշխատանքային յուրաքանչյուր տարին:

1969 թվականին ավարտելով ընդհանուր բժշկության ֆակուլտետը՝ Թամարա Կարապետյանն աշխատանքի է անցնում քիմիայի ամբիոնում՝ որպես ասիստենտ:

1971-1977թթ. քիմիայի ամբիոնում աշխատում է որպես կրտսեր գիտաշխատող, իսկ 1977-1984 թթ.՝ ԵՊԲՀ դեղագիտական քիմիայի ամբիոնի ասիստենտ: 1984-2007 թթ. նույն ամբիոնի դոցենտ է եղել, 2007-2012թթ.՝ ԵՊԲՀ անալիտիկ և ֆիզիկական կոլոիդային քիմիայի ամբիոնի վարիչ, 2012 թվականից մինչ օրս ԵՊԲՀ դեղագիտական ֆակուլտետի քիմիայի ամբիոնի դոցենտ է:

Անցել է մասնագիտական մի շարք վերապատրաստումներ, որակի բարձրացման դասընթացներ՝ տարբեր երկրներում և հաստատություններում:

«Կյանքիս մեծ մասն այստեղ եմ անցկացրել, դպրոցն ավարտելուց հետո սովորել եմ ընդհանուր բժշկության ֆակուլտետում, որից հետո սկսել եմ աշխատել: Միշտ սիրել եմ բժշկական ոլորտը, երբևէ այլ մասնագիտության մեջ չեմ կարողացել պատկերացնել ինձ», - անկեղծանում է ԵՊԲՀ դոցենտը:

Որպես երկարամյա դասախոս՝ խոսելով դասախոս-ուսանող հարաբերությունների մասին, նշում է, որ յուրաքանչյուր սերունդ ունի տարբեր մոտեցումներ և ընկալումներ թե՛ կյանքի, թե՛ գիտելիքների առնչությամբ:

Կապը նախկին ուսանողների հետ նա երբեք չի կորցնում, արդեն կայացած մասնագետները հաճախ են հիշում իրենց դասախոսին՝ հաճախ հրավիրելով տարբեր առիթների, միջոցառումների:

«Ունեինք ինտելեկտուալ ակումբ, որտեղ կազմակերպում էինք հանդիպումներ, յուրաքանչյուր ամիսը մեկ անգամ ուսանողները հավաքվում էին, տարբեր թեմաներ քննարկում. գրականություն, փիլիսոփայություն, հոգեբանություն, երաժշտություն, մրցույթներ էինք կազմակերպում», - նշում է նա:

Այժմ էլ աշխատում է խորհուրդներով լինել ուսանողների կողքին՝ միշտ հիշեցնելով, որ գիտելիքն ամենակարևորն է, ինչ մարդը կարող է ձեռք բերել այս կյանքում:

«Դասապրոցեալը հետաքրքիր դարձնելու համար հիմա էլ եմ փորձում ինտելեկտուալ զրույցներ վարել՝ բժշկությունից զատ այլ թեմաների շուրջ ևս հետաքրքրություն առաջացնելով ապագա դեղագետների մոտ: Ինձ ցավ է պատճառում, երբ տեսնում եմ, որ ուսանողն ունի նեղ աշխարհայացք: Անչափ կարևոր է դպրոցում ստացած գիտելիքը: Դպրոցի հիմքը ինչքան ամուր լինի, այնքան հեշտ կլինի բժշկական համալսարանում ուսանելը»:

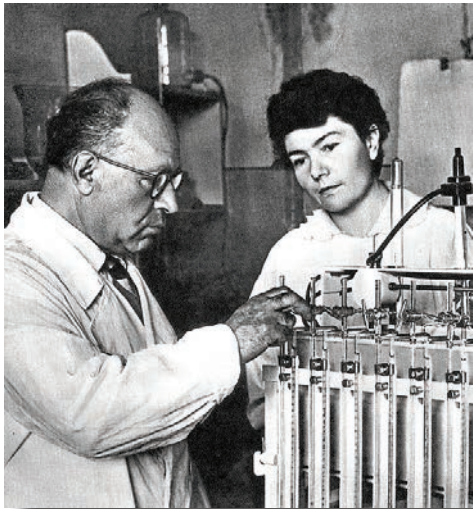
Թամարա Կարապետյանի համոզմամբ՝ բժիշկը, դեղագետը պետք է լինի մտածող, ունենա զարգացած տրամաբանություն, կարողանա ճիշտ վերլուծել և ելքեր գտնել ցանկացած իրավիճակում, և ամենակարևորը, երբեք անտարբեր չլինի գիտելիքի հանդեպ:

Դեղագիտական ֆակուլտետի քիմիայի ամբիոնի դոցենտը, ընդգծելով մասնագիտության կարևորությունը, շեշտում է, որ ֆիզիկական կոլոիդային քիմիան համարվում է բոլոր գիտությունների հիմքերից մեկը, այն տալիս է դեղերի պատրաստման, օրգանիզմի վրա դրանց ներգործության մասին լայնածավալ տեսական գիտելիքներ, որոնք հետագա մասնագիտական գործունեության ընթացքում մեծ դեր են ունենում:

Խոսելով գիտական գործունեության մասին՝ նա նշում է, որ տարբեր տարիների ընթացքում բազմաթիվ գիտական աշխատանքներ է կատարել, պաշտպանել է կենսաբանական գիտությունների թեկնածուական թեզ, դասագրքեր է գրել, կազմել է գործնական պարապմունքների և թեստերի գրականություն՝ երեք լեզվով: Երկարամյա մասնագետը պարզ-և-ստորվել է մի շարք շնորհակալագրերով և մեդալներով:

ՀՐԱՉՅԱ ԲՈՒՆԻԱԹՅԱՆԻ ՀԻՇԱՏԱԿԻՆ

ԵՊԲՀ

«Հորիզոն-2020»

ԲՈՒՆԻԱԹՅԱՆ ծրագրի ամփոփիչ միջոցառումների շրջանակում կայացավ ակադեմիկոս Հրաչյա Բունիաթյանի հիշատակին նվիրված «Նյարդային համակարգի կենսաքիմիա» գիտաժողովը:

«Բժշկական համալսարանի համար ավանդույթները կարևոր են, բուհը չի մոռանում իր մեծերին», - նշեց ԵՊԲՀ գիտության գծով պրոռեկտոր, «ԲՈՒՆԻԱԹՅԱՆ» կենտրոնի գլխավոր գիտաշխատող Կոնստանտին Եսկոյանը:

Գիտաժողովի շրջանակում կարևորվեցին և ունեկդիրներին ներկայացվեցին ակադեմիկոս Բունիաթյանի դասախոսությունները՝ նյարդային համակարգի կենսաքիմիայի վերաբերյալ:

Հայաստանում կենսաքիմիայի և նեյրոքիմիայի հիմնադրի անցած գիտական ուղին ներկայացրեց նրա դուստրը՝ Գայանե Բունիաթյանը, ով ավելի քան 30 տարի աշխատում է Տյուբինգենի համալսարանի բջջային/մոլեկուլային ֆարմակոլոգիայի լաբորատորիայում (կլինիկական ֆարմակոլոգիայի ամբիոն):

Գայանե Բունիաթյանը շնորհակալություն հայտնեց բուհի ղեկավարությանը, գիտական թիմին՝ այս գիտաժողովը կյանքի կոչելու համար:

«Խորհրդանշական է, որ կենսաքիմիայի հիմնադրին նվիրված միջոցառումն անցկացվում է մեր երկրում հիմնադրված նեյրոգիտական կենտրոնի կողմից», - նշեց նա:

Հրաչյա Խաչատուրի Բունիաթյանը (1907-1981թթ.) դպրոցական կրթությունը սկսել է Նոր

Բայազետի թիվ 1 դպրոցում:

Այս գյուղական դպրոցում 9 տարի սովորելուց հետո նա հաջողությամբ հանձնել է քննությունները և ընդունվել Երևանի Խ. Աբովյանի անվան միջնակարգ դպրոցը, որն ավարտել է մեկ տարի անց և ընդունվել Երևանի պետական համալսարանի (ԵՊՀ) բժշկական ֆակուլտետ: ԵՊՀ-ն ավարտելուց հետո սկզբում աշխատել է որպես կենսաքիմիայի գծով ասիստենտ, ապա ղեկավարել Երևանի կենդանաբանության և անասնաբուժական ինստիտուտի բաժանմունքը: Նա ավելի քան տասը տարի ղեկավարել է բժշկական ինստիտուտի կենսաքիմիայի ամբիոնը: Բունիաթյանն իր ձեռագիր ինքնակենսագրականում մեծ երախտագիտությամբ հիշատակում է պրոֆեսորներ Ա.Գ. Իոսանիայանի և Ն.Պ. Ղամբարյանի մասին, որոնցից փայլուն գիտելիքներ է ստացել:

Հրաչյա Բունիաթյանը 33 տարեկանում ներկայացրել է իր աշխատանքը Մոսկվայի բարձրագույն կրթության կոմիտեում՝ գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճան ստանալու համար: Նրա թեկնածուական թեզը բարձր է գնահատվել ռուս հայտնի կենսաքիմիկոս, ՍՍՀՄ պետական գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս, Սոցիալիստական աշխատանքի հերոս, ՌԳԱ վաստակավոր գիտնական, արտասահմանյան յոթ ակադեմիաների պատվավոր անդամ Ալեքսանդր Բակի կողմից, և Բարձր ատեստավորման հանձնաժողովի կողմից արժանացել է թեկնածուի կոչման:

1939-1941թթ. Հ. Բունիաթյանը Երևանի բժշկական ինստիտուտի պրոռեկտորն էր, 1940-ին նրան շնորհվել է ՀԽՍՀ գիտության վաստակավոր գործչի կոչում: 1942-1946 թվականներին Հ. Բունիաթյանը դարձել է Երևանի պետական համալսարանի ռեկտոր: Այդ տարիներին Հ. Բունիաթյանը մեծ աջակցություն է ցուցաբերել Ալիխանյան եղբայրներին՝ ԵՊՀ-ում տիեզերական ճառագայթների հետազոտման լաբորատորիայի և «Արագած» կայանի ստեղծման գործում:

1943 թվականին ակադեմիկոս Բունիաթյանը մի քանի ականավոր հայ գիտնականների հետ, ինչպիսիք են՝ Վ. Համբարձումյանը, Լ. Օր-

բելին, Ի. Օրբելին, Է. Հասարթյանը, Ն. Սիսակյանը, Խ. Աճառյանը և այլոք, հիմնադրել է Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիան:

Հարկ է նշել, որ Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի հիմնադիրների մեծ մասի վերապատրաստումն անցել է Ռուսաստանում (Լենինգրադ) և Ֆրանսիայում, մինչդեռ Բունիաթյանն իր գիտելիքներն ու գիտական հմտությունները ձեռք է բերել Հայաստանում:

Գիտության տարբեր բնագավառներում ունեցած իր խորը գիտելիքների, կազմակերպչական տաղանդի և կյանքի նկատմամբ ունեցած լայն հետաքրքրության շնորհիվ Բունիաթյանը միշտ առաջատար դիրքերում էր՝ Հայաստանի գիտությունների ակադեմիայի փոխնախագահ, Հայաստանի Գիտությունների ակադեմիայի նախագահության անդամ, Երևանի պետական համալսարանի ռեկտոր, Երևանի պետական բժշկական ինստիտուտի պրոռեկտոր, Հայաստանի կենսաքիմիական և ֆիզիոլոգիական ընկերությունների նախագահ:

1961-ին Բունիաթյանը հիմնադրել է կենսաքիմիայի ինստիտուտը: Նրա ղեկավարած գիտնականների սկզբնական շրջանում փոքր խումբը ֆիզիոլոգիայի ինստիտուտում մեծ թափով վերածվեց նեյրոքիմիայի համաշխարհային ճանաչում ունեցող կենտրոնի: 1981 թվականին Բունիաթյանը հիմնել է համամիութենական և միջազգային «Neurochimia» ամսագիրը:

Բունիաթյանը մեծացրել է կենսաքիմիկոսների երեք սերունդ և հիմնել հայ կենսաքիմիկոսների ու նյարդաքիմիկոսների խոշոր համայնք: Հ. Բունիաթյանի գլխավորությամբ պաշտպանվել է 50 թեկնածուական և 16 դոկտորական թեզ:

Նա գիտական աշխատությունների և նախագծերի խորհրդատու է եղել ոչ միայն Հայաստանում, այլև նախկին ԽՍՀՄ տարբեր կենտրոններում:

Բունիաթյանի նախաձեռնությամբ Երևանում կազմակերպվել են կենսաքիմիային, հատկապես նյարդաքիմիական խնդիրներին վերաբերող միջազգային կոնֆերանսներ:

Բունիաթյանն ավելի քան 250

գիտական հոգվածի հեղինակ էր՝ հրատարակված մասնագիտական ամսագրերում:

Նա եղել է «Ուղեղի կենսաքիմիայի հարցեր» և 14 հատորից բաղկացած «Ուղեղի կենսաքիմիայի խնդիրները» գիտական ժողովածուների գլխավոր խմբագիրը, որը հրատարակվել է կենսաքիմիայի ինստիտուտի կողմից: Ի դեպ՝ ամեն տարի խմբագրված «Ուղեղի կենսաքիմիայի խնդիրներ» ժողովածուն միջազգային օրագիր էր, որտեղ տպագրվում էին հայ, ինչպես նաև՝ միութենական գիտնականների և համաշխարհային ճանաչում ունեցող նյարդաքիմիական լաբորատորիաների ու ինստիտուտների ներկայացուցիչների աշխատությունները:

1947-1955թթ. Բունիաթյանը եղել է Հայաստանի ֆիզիոլոգների, կենսաքիմիկոսների և դեղագործների առաջատար ընկերությունների նախագահ, 1960-ին՝ Հայաստանի կենսաքիմիկոսների միության նախագահ, 1971-ին՝ Գերմանիայի բնագետների ակադեմիայի անդամ (Լեոպոլդինա), 1975-ին ընտրվել է նյարդաքիմիկոսների միջազգային միության հրատարակչությունների խմբագրական խորհրդի անդամ:

Բունիաթյանը եղել է մի քանի գիտական ընկերությունների անդամ, ինչպիսիք են՝ կենսաքիմիայի միջազգային միությունը, Ուղեղի հետազոտությունների միջազգային կազմակերպությունը, կենսաքիմիկոսների համամիութենական ընկերությունը, Միջազգային նյարդաքիմիական ընկերության խորհուրդը, «Neurochimia» հանդեսը, որը հրատարակվել է Անգլիայում: Եղել է «Կենսաքիմիայի», «Բժշկական քիմիայի հարցերի» և «Հայաստանի կենսաբանական ամսագրի» խմբագրական խորհուրդների անդամ: Բունիաթյանը եղել է աշխարհահռչակ նեյրոքիմիկոս Աբել Լայթայի ստեղծած «Նյարդաքիմիա» ձեռնարկի խմբագրական խորհրդի անդամ: Բունիաթյանն այս ժողովածուում հրատարակել է մի քանի գլուխ, որտեղ ներառվել են հայ նյարդաքիմիկոսների ձեռքբերումները:

Բունիաթյանի մեծ հեղինակությունը ԽՍՀՄ-ում ապացուցվեց նրանով, որ Խորհրդային կառավարությունը Բունիաթյանին նշա-

նակեց ԽՍՀՄ գիտնականների մեծ պատվիրակության ղեկավար՝ չնայած այս պատվիրակության մեջ շատ հայտնի ռուս գիտնականների մասնակցությանը:

Ակադեմիկոս Բունիաթյանը սերտ կապեր է հաստատել աշխարհի տարբեր անկյուններում ապրող հայկական սփյուռքի հետ: Նրանք օգնեցին համալրել իր ինստիտուտը ամենաժամանակակից սարքավորումներով և շատ մեծ հյուրընկալություն ցուցաբերեցին, երբ Բունիաթյանն այցելեց իրենց երկրներ: Հետևելով, թե հայկական սփյուռքն ինչ խանդավառությամբ է ընդունում Բունիաթյանին՝ Լենինգրադից ծագումով ռուս պատվիրակներից մեկը՝ պրոֆեսոր Դյոմինը, կատակով ներկայացավ որպես Դյոմինյան:

1981 թվականին Բունիաթյանը հիմնադրել է համամիութենական և միջազգային «Neurochimia» ամսագիրը: Նույն թվականի մարտի 19-ին նա հեռացավ կյանքից:

1982 թվականին Հայկական ՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի կենսաքիմիայի ինստիտուտն անվանակոչվեց նրա անվամբ՝ Հ.Բ. Բունիաթյանի անվան կենսաքիմիայի ինստիտուտ:

Դստեր փոխանցմամբ՝ Հրաչյա Բունիաթյանը բազմակողմանի հետաքրքրություններով օժտված անձնավորություն էր, նրան հետաքրքրում էին երաժշտությունը, արվեստը և գրականությունը: Իսկ նկարների հավաքածուն բաղկացած է հայտնի հայ, ռուս, եվրոպական նկարիչների աշխատանքներից:

Գիտաժողովում զեկուցողներից էր նաև ակադեմիկոսի թոռնուհին՝ Տյուրինգենի համալսարանի բջջային/մոլեկուլային ֆարմակոլոգիայի լաբորատորիայի վարիչ, պրոֆեսոր (կլինիկական ֆարմակոլոգիայի ամբիոն) Լուսինե Դանիելյանը:

«ԵՊԲՀ-ի հետ իմ կապը երկար տարիների պատմություն ունի, քանի որ ես սովորել եմ բժշկական համալսարանում, բայց ուսումնառության վերջին տարում տեղափոխվել եմ Գերմանիա՝ պահպանելով կապը տեղի մասնագետների, տարբեր ամբիոնների հետ»,- ասաց նա՝ համառոտ ներկայացնելով նաև իր կապը ԵՊԲՀ «ԲՈՐԲՅՆ» կենտրոնի հետ:

«Իմ երկարամյա կապը պահպանելով՝ սկսեցի համագործակցել նաև պրոֆեսոր Կոստանտին Ենկոյանի հետ և առաջարկեցի բուհի՝ TWINNING-ի դիմելու գաղափարը, և նա սատարեց այն: Ի ուրախություն մեզ՝ ծրագիրը հաջողվեց»:

Ակադեմիկոս Բունիաթյանը շատ մեծ ազդեցություն է ունեցել դստեր և թոռնուհու՝ որպես գիտական կայացման գործում:

«Պապիկս ինձ համար առաջին հերթին պապիկ էր: Իհարկե շատ փոքր էի այդ ժամանակ, որպեսզի հասկանայի կենսաքիմիայում իր նվաճումները, բայց տարիներ անց, երբ տեղափոխվեցի Գերմանիա և ավարտեցի բժշկական համալսարանը, սկսեցի համագործակցել աշխարհի տարբեր գիտնականների հետ: Ամերիկացի գործընկերներ ձեռք բերեցի և ծանոթացա նաև Յուջին Ռոբերթսի հետ, որը գամմա-ամինակարագաթթվի ֆունկցիայի բացահայտողներից է: Երբ նա ինձ ասաց, որ իմ պապիկը գիտության մեջ ստրատեգիկ, վերլուծական իր մտածողությամբ շատ հոգեհարազատ է իրեն, ես շատ տպավորված էի»,- մանրամասնեց Լուսինե Դանիելյանը:

Շարունակվող միջոցառումը՝ քննարկումների տեսքով, նեյրոգիտությամբ հետաքրքրվողների, հետազոտողների համար հազեցած օրակարգ ուներ:

ՀՈՐԴՈՐ ՈւՄԱՆՈՂՆԵՐԻՆ

Ֆիզիկական դաստիարակության ամբիոնի դասախոս Հասմիկ Պետրոսյանը շուրջ 40 տարի բժշկականում է: Նա ակտիվորեն մասնակցում է բուհում կազմակերպվող բազմաթիվ միջոցառումների՝ լավ օրինակ ծառայելով ուսանողների համար:

Ապագա բժիշկներին երկար տարիներ դասավանդած մարզիչը սիրով ու ջերմությամբ է խոսում ինչպես դասապրոցեսի, այնպես էլ ուսանողների մասին:

«Ուսանողները շատ լավ են հաճախում դասերին: Դասապրոցեսին ներգրավելու համար պետք է միշտ հետաքրքրություն մտցնել աշխատանքի մեջ, երբեք չպետք է նույն մեթոդով պարապմունքներն անցկացնել: Յուրաքանչյուր դաս տարբեր մոտեցումներով, հետաքրքիր մեթոդներով պետք է անցկացնել, որպեսզի ուսանողները սիրով հաճախեն: Կազմակերպում ենք խաղեր, համալիր վարժություններ, օգտագործում երաժշտություն, յոգա... Ֆիզիկական վարժություններից հետո արյան շրջանառությունը լավանում է, ուստի ուսանողների համար մասնագիտական նյութերը դառնում են ավելի ընկալելի», - նշում է դասախոսը:

Հասմիկ Պետրոսյանը լողի մարզիչ է, դեռ փոքր հասակից է հաճախել լողի: 1980-1984թթ. սովորել է ֆիզիկական կուլտուրայի հայկական պետական ինստիտուտում: 1983-ին, դեռ երրորդ կուրսից, որպես լողի մարզիչ է աշխատել ԵՊԲՀ-ում, իսկ այժմ ընդհանուր ֆիզկուլտուրա է դասավանդում:

Դասախոս-ուսանող հարաբերությունները հերացիականը բարձր է գնահատում, դրանք միշտ ջերմ են: Նրա գնահատմամբ՝ յուրաքանչյուր սովորողի անհրաժեշտ է անհատական մոտեցում ցուցաբերել:

«Իմ աղջիկն ու տղան ևս բժշկական բուհի շրջանավարտ են, աղջիկս դեղագետ է, տղաս՝ ստոմատոլոգ: Աշխատելով նաև նրանց հետ, ուսանողի հոգեբանությունն իմանալով՝ միշտ ծնողի կարգավիճակում եմ բոլորի հետ», - ընդգծում է ֆիզիկական դաստիարակության ամբիոնի դասախոսը:

Ամփոփելով խոսքը՝ ևս մեկ անգամ հիշեցնում է առողջության պահպանման գործում ֆիզիկական դաստիարակության կարևորության ու դերի մասին՝ խորհուրդ տալով հաճախ զբաղվել սպորտով, ֆիզիկական ակտիվ կյանք վարել:

ԲԱԶԿԱՄԱՐՏԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՉԵՄՊԻՈՆ ԱՊԱԳԱ ԲԺԻՇԿԸ

Ընդհանուր բժշկության ֆակուլտետի երրորդ կուրսի ուսանող Մարիամ Սարգսյանը համատեղում է բժշկությունն ու սպորտը:

Բարձր առաջադիմություն ունեցող ապագա բժիշկը նշում է՝ եթե սիրում ես մասնագիտությունդ և սպորտը՝ ապա ժամանակ գտնելու հարցում խնդիր չի առաջանում:

«Փոքր ժամանակ հորեղբորս աղջկա հետ վիճում էինք, թե ով է բժիշկ դառնալու: Նա ասում էր սրտի վիրաբույժ եմ ուզում դառնալ, ես՝ նույնը: Անընդհատ այդպես ասելով ու մայրիկիս հորդորներով, կենսաբանություն սիրելով՝ ես հիմա բժշկականում եմ՝ երագանքի ճանապարհին», - պատմում է նա, ով բացի անվճար համակարգում սովորելուց և սպորտով զբաղվելուց՝ նաև աշխատում է:

Խոսելով սպորտային հաջողությունների մասին՝ Մարիամը նշում է, որ բազմամարտ սկսել է պարապել 2022-ի մարտից, սակայն մինչ այդ ունեցել է բազմաթիվ ձեռքբերումներ:

«Մասնակցել եմ դպրոցական առաջնությունների երկու անգամ և երկու անգամն էլ գրավել 2-րդ հորիզոնականը: Մարզված չեմ եղել այդ ժամանակ: Միջբուհական 22-րդ առաջնությանը 2-րդ հորիզոնականն եմ զբաղեցրել, միջբուհական 23-րդ առաջնությանը՝ 1-ին, որից հետո սկսել եմ մարզվել բազկամարտով: Իմ հաջողություններում մեծ դեր ունի մարզիչս՝ Միկել Ղազարյանը, ում երախտապարտ եմ: Հայաստանի առաջնությանը, որին առաջին անգամ էի մասնակցում, միասվածքի պատճառով գրավել եմ աջ ձեռքով 2-րդ, ձախ ձեռքով՝ 3-րդ, իսկ միջբուհական 23-րդ խաղերին՝ 1-ին հորիզոնականը, միջբուհական 24-րդ խաղերին՝ աջ և ձախ ձեռքով կրկին 1-ին հորիզոնականը: Հայաստանի Հանրապետության բաց առաջնությանը, որը մենք էինք կազմակերպել աջ և ձախ ձեռքերով՝ 1-ին հորիզոնականն եմ զբաղեցրել: Մայիսին տեղի ունեցած Հայաստանի առաջնությանը աջ և ձախ ձեռքերով բազկամարտի Հայաստանի չեմպիոն եմ ճանաչվել», - նշում է Մարիամը՝ հավելելով, որ մասնակցել է նաև ԵՊԲՀ միջֆակուլտետային 2 առաջնությունների և գրավել 1-ին տեղը: Այժմ պատրաստվում է Եվրոպայի առաջնությանը՝ 65 կգ քաշային կարգում:

Ապագա բժիշկը ցանկանում է որպես նեղ մասնագիտություն ընտրել վիրաբուժությունը, թեև, մարզական հաջողություններով պայմանավորված, ուշադրությունը կենտրոնացրել է նաև միասվածքաբանության բնագավառի վրա:

TOPICS FOR INTERNATIONAL READERS

Статьи для
иноязычного
читателя

FIXATION IN INTERNATIONAL MEDICAL MAPS

Yerevan State Medical University after Mkhitar Heratsi hosted the 15th Asian Conference of the International Society of Pediatric Oncology (SIOP).

It was a great honor for the century-old university to gather under its roof leaders in the field of pediatric oncology from various corners of the world, including the United States, China, Japan, Singapore, Iran, India, Italy, Germany and many other countries.

More than 150 specialists from the leading medical facilities and educational institutions of around 60 countries of the world participated in the event.

"We have gathered to hold the 15th Asian Conference of the International Society of Pediatric Oncology (SIOP), which will summarize the international achievements in the most difficult medical field - pediatric oncology. This sector is constantly under attention, and the successes recorded in Armenia are outstanding. We can confidently say that as a developing country, we have actually exceeded the world's estimated indicators, in particular, 75 percent of livability speaks of the fact that the work carried out and achievements allow us to even share these successes", noted YSMU Rector Armen Muradyan welcoming all the participants and guests, adding that the internationally oriented works adopted by the university are very promising.

The Rector thanked the organizers of the conference, in particular, Professor Gevorg Tamamyan, whose efforts made it possible to hold a jubilee conference at our university, uniting leading specialists from dozens of countries.

"Such a comprehensive and important event is held for the first time in Armenia. It is a great honor for me to welcome its participants. Just two days ago, I had the honor of opening another important meeting in Armenia, which brought together cancer specialists, mainly from Europe and the USA. The 15th Asian Conference of the International Society of Pediatric Oncology is starting now, and the fact that this week Armenia turned into one of the pediatric oncology centers is wonderful," RA Minister of Health Anahit Avanesyan said in his welcome speech, adding that it is unnecessary to say that cancer is catastrophic. It is a disease that affects children, the most beautiful and kind creatures in the world. Children with cancer are incredibly strong, extremely brave, and we must do everything we can to help them overcome this terrible disease.

Garos Armen, founder and chairman of the board of "Children of Armenia Fund" (COAF), president and general director of Agenus Corporation, also welcomed the attendees. Among today's achievements

SIOP Asia 2023

SIOP Asia 2023

in the field of oncology, he emphasized the fact that about 90% of children's lymphomas and leukemia are curable. "Unfortunately, we cannot say the same about solid tumors, which are a very serious challenge not only in the case of children's tumors, but also in the case of adult tumors," Garo Armen mentioned.

"It is a significant day for every doctor and, especially, a person dealing with hematology and oncology. Under the arches of our alma mater, we are fortunate to host the most outstanding specialists in our field. Our educational center once again witnesses the achievements and achievements of its graduates. I am proud," said R. Samvel Danielyan, Director of Hematology Center named after Yeolyan, emphasizing that the conference will allow to relate to the experience of the largest universities and hospitals.

"As a pediatrician, even more so, as a pediatric surgeon, throughout my life I have carried this burden and anxiety for children who have had and have malignant tumors and diseases. It is extremely important that such an event is held in Armenia. I am glad that we are taking another important step to further develop this difficult field, because we need to understand that the child is not our future, but our everyday life", said the head of the chair of pediatric surgery, Professor Ara Babloyan.

SIOP ASIA continental president Hiroki Hori said that it is a great honor for the sub-Asian continental branch of the organization to hold the 15th conference in Yerevan. "I hope that this meeting will contribute to the development of pediatric oncology in Armenia and other countries of the region," he emphasized, thanking Armenian specialists for their great organizational efforts.

Head of the Children's Cancer and Blood Diseases Center of Armenia, Advisor to the YSMU Rector, Head of the Department of Pediatric Oncology and Hematology, Advisor to the Director of the Hematology Center, Professor of Pediatric Oncology at Ulm University in Germany, Head of the IDEA Working Group of the American Society of Clinical Oncology, Gevorg Tamamyan emphasized that this is a special day for him because it is a great honor for a small country to host such a big meeting. "I think we are a small country for Asia, we are small, but we are Armenians. Armenia is our home, and I am doubly proud to host you in the home of every doctor in Armenia, in our university. Children's cancer needs our attention. Every day we face another challenge and I am sure that during these days we will do everything to cooperate and share with each other. We expect that in the near future we will have the honor of hosting the world SIOP in our country," concluded Gevorg Tamamyan, the chairman of the conference's organizing committee.

In a conversation with journalists, he stated that the holding of the conference is the result of the work of a large team. It is certain that with this step, Armenia will further strengthen its position on international medical maps.

Alexandra Müller from Germany presented a report entitled "International Humanitarian Efforts to Support Children's Cancer Patients Affected by the War", within the scope of which, in particular, she referred to the humanitarian crisis in Ukraine and its consequences.

R. Henrik Grigoryan, a specialist of the Hematology Center named after Yolyan, presented the difficulties caused by the war in Artsakh, which the specialists had to face and still have to face.

Arpine Hovakimyan from Artsakh joined the 15th SIOP ASIAN conference, presenting the report "Life under blockade". The expert reminded that Artsakh has been under actual blockade since December 12 of last year. She referred to the rates of morbidity and treatment of the population with malignant neoplasms, the difficulties of transportation for the purpose of full diagnosis and treatment.

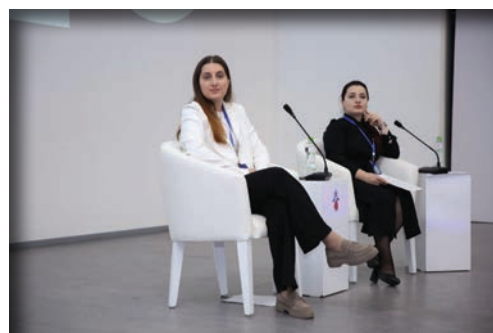
Guillermo Shantada, president of the International Society of Pediatric Oncology, presented the report "Current challenges in the management of retinoblastoma".

Addressing the closing session of the conference, Professor Venkatraman Radhakrishnan, Head of General and Pediatric Oncology, Adyar Cancer Institute, India described the conference as a wonderful experience, accompanied by thoughtful, beautifully organized presentations. "The event provided a great learning opportunity. In general, Armenia has a very good heritage in medicine. Armenian doctors are world-renowned for their research and clinical care. And I'm really happy to work together with them. Historically, Armenia and India had close ties. Today, our students come here to study medicine. We can conduct joint research, form multidisciplinary groups," said the Indian specialist.

Hiroki Hori, president of the Asia Continental Group of the International Society of Pediatric Oncology (SIOP) and professor at Japan Graduate Medical University, noted that a lot of knowledge about pediatric oncology was gained during the event. "We had a good opportunity to discuss how collaboration should be implemented in low- and middle-income countries in Asia to advance the practice of pediatric oncology. Currently, SIOP encourages low- and middle-income countries that can improve pediatric oncology. The project was perfectly in line with our vision for SIOP ASIA. We hope that this conference can be a turning point for the advancement of pediatric oncology in Armenia and neighboring countries. I hope that Armenia will be the leader in the region and will improve the situation with the support of international partners," the Japanese professor added.

Lawrence Faulkner, Honorary Doctor of YSMU, renowned pediatrician specializing in pediatric cancer and blood disorders, coordinator of the medical advisory board of the Cure2Children Foundation, specialist in pediatric hematology-oncology and stem cell transplantation emphasized: "The main work in this industry is done by people, so finding the right people

SIOP Asia 2023

SIOP Asia 2023

is an important step. I think that the experts gathered here in Yerevan are the right people. The conference was held at a time when there is a great readiness for cooperation in Asia, because in many countries there is progress in the field of pediatric oncology.

Jasek Toporski, a specialist at Sweden's Karolinska University Hospital, visiting professor at YSMU, noted that he visited Armenia for the first time 6 years ago, in 2017. "Back then, Armenian specialists performed transplants, they changed the general organizational structure of pediatric hematology, concentrating everything under one roof, which is very commendable. Every year, your doctors enrich their experience, and similar events prove that Armenia is recognized on a world scale, and people value what you do", concluded the professor.

The participants have great hope the cooperation between YSMU and International Society of Pediatric Cancer will be continual.

A female Leader in Oncology

Within the framework of the 15th SIOP ASIA 2023 conference, the "Women Leaders in the Field of Pediatric Oncology" award this year was awarded to Lilit Sargsyan, head of the pediatric oncology department of the Children's Cancer and Blood Diseases Center of Armenia, lecturer at the Department of Pediatric Oncology and Hematology of YSMU, and director of pediatrics at the Japan Heart Children's Medical Center in Cambodia Mariko Kakazu.

At the meeting with the same title, the specialists who received this honorary award presented their history and work in the field.

Mariko Kakazu is a Japanese who has been working in Cambodia for five years.

"The purpose of this award was that even in such a difficult profession as pediatric oncology, there are women who have managed to combine family, work and achieved success. And this should motivate women who are skeptical about all of this," said Lilit Sargsyan, who said that the event held by the International Society of Pediatric Oncology gave an opportunity to generalize, discuss the issues of the field, strengthen ties and honorably represent our country to doctor-scientists from different corners of the world.

LAWRENCE FAULKNER HIGHLY APPRECIATES THE POTENTIAL OF ARMENIAN DOCTORS

The SIOP ASIA 15th Congress held in Armenia – Yerevan State Medical University, is a starting point to have a better and more effective collaboration among particularly middle-income countries of South-East Asia. Lawrence Faulkner, YSMU Honorary Doctor, pediatric hematologist-oncologist, bone marrow transplant specialist expressed such point of view.

“I was privileged to stay in Armenia for some time, and had the local team to offer the first allogeneic transplant for children with sickle cell disease, and, of course, it was very important to maximize initial success. But Armenian doctors did very well, there is no question that they can do it. I think that there is a great potential. And, after all, Armenia is not a poor country, it is a middle-income country, and there is a potential to do a lot of things”, he assured.

It is noteworthy that the famous pediatrician, who had saved thousands of children’s lives around the world, was the direct participant in the allogeneic bone marrow transplant performed for the first time in Armenia. The transplant was performed by Prof. R. H. Yolyan Hematology Center.

Related to the collaboration in the field of pediatric oncology in a broader sense and to the role of Armenia in that context, the Professor told: “There is a huge potential for people that have vision. In pediatric oncology no single country can do studies big enough to make an impact on outcomes. Otherwise, countries and professionals are necessary to come together. Of course, there means, information technologies that were not available 20 years ago. So, I think that the meeting of SIOP ASIA 15th Congress, is a starting point to have a better and more effective collaboration among particularly middle-income countries of South-East Asia. Collaboration in pediatric oncology is critical”.

The main point of his lecture was trying to convince middle-income countries that procedures that were apparently complicated like bone marrow transplantation were actually a mixture of different procedures some of which were not that complicated, and really could be simplified without compromising outcome. “The main message is trying to promote offering simplified but safe bone marrow transplantation, and we have the proof that this can be done. We know what is and what is not important, when you can save a lot of money without compromising quality. Don’t be afraid, think about it. Me and others are available online to discuss things and try to make sure that the outcomes are good like it happened in Armenia without huge amounts of money”, Lawrence Faulkner emphasized.

Speaking about the medical community in Armenia in general, he added: “I don’t see a problem with technology, a problem with knowledge, a problem with drugs. The bigger problem I see is to keep people motivated and try to minimize their desire to go to other countries and be more satisfied professionally and financially which is very normal”.

THE FINAL CONFERENCE OF THE COBRAIN PROJECT

Within the framework of the “Neuroscience Week” event, the “Center for translational research of chronic neurodegenerative Disorders in Armenia” of the “EU HORIZON-2020” twinning action was launched. Neuroscience Initiative on maintaining a Healthy Brain Ageing COBRAIN Project Final Conference.

COBRAIN is the first “EU HORIZON-2020” program in Armenia, coordinated by YSMU. The main objective of the program is to develop the university’s research and innovation capacity by promoting brain research, with an emphasis on cellular and pharmacological neuroprotective mechanisms for the treatment of brain diseases.

“Today is another holiday for us, because we summarize one of our plans to make the world more scientifically understandable. This program seems very young, but it has its historical, academic roots. The program is in demand in Armenia, it allowed to realize the format of digitized science understandable to the world not only in the medical university, but also for the students and graduates of the medical university. It is very important for us that what the medical university does is clear and visible in the leading European countries.”- YSMU Rector Armen Muradyan noted, adding that the medical university is summing up the three-and-a-half-year COBRAIN project, which was implemented with leading European specialists and universities.

“The Medical University records its identification-synchronization with the leading European universities, and today’s summary is still the start of the new program that we announced today, namely the TEAMING program, and with TWINNING we reiterated the structure and educational level of the centers that European countries work with and noted that our scientific articles, which characterize the scientific progress of the university, surpassed our target of 100 articles per year in scientific journals with an impact factor. We voiced our ambition to become an equal partner to those universities”, said A. Muradyan, emphasizing that the future doctors and students at the YSMU COBRAIN Center have the opportunity to see modern science, to perform brain research in the direction of current problems, adding that the COBRAIN Center is a leader today in terms of scientific potential, and with the center’s activities and other programs, the medical university is returning its position in the field of neuroscience- the leading position it had in the region for decades in the Soviet Union.

As a special success, the rector pointed out the fact that the program was founded by famous scientists, as well as YSMU graduates, who were able to contribute to the further scientific progress of the mother university.

"The university has come a long way in this short period of time and has recorded significant, positive results. The program, let me say, is a success, and a success in more ways than one. In fact, we have managed to create a completely new environment for receiving quality education at the university with joint efforts, but this is not only education, but also an environment for connecting education with research and science. Many results show that the created conditions have also opened the way for the development of science in a number of important directions, such as brain research."-, said RA Minister of Education, Science, Culture and Sports Zhanna Andreasyan, congratulating the university on behalf of the department she heads and expressing confidence that this project is also important in another aspect, the internationalization of the university and its ranking, because the circle of international partners, which has developed and has deepened thanks to the program, will advance the university on the path of internationalization, and new opportunities will open for the development of the country.

"It is an important moment. as if we raised a small child. "We were all very excited at the launch of the COBRAIN program of the EU HORIZON-2020 TWINNING operation, and now the cooperation of the European Union, Germany and Sweden with the Yerevan State Medical University is a good example of the reunification of scientific potential," stressed Andrea Victorin, head of the European Union delegation to Armenia.

According to her, scientific works and education should be united. "This is quite an impressive victory: people are very enthusiastic about this center. Thanks to joint efforts, we were able to implement a long-term training program. Before covid, this was one of the few projects we got to participate in and get involved in similar large-scale works. I congratulate all of us, because Armenia really has the potential to become an international center of scientific studies," the head of the EU delegation emphasized.

According to Victor Richter, Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of Germany to Armenia, it was a great honor to participate in the conference.

"It is a very important and impressive program for us. I think that this project, in general, proves that science and research are in the center of attention of the government of the Republic of Armenia. We are glad to cooperate with you. Cooperation with Tübingen and Bochum universities will be continuous. Armenia and Germany have great potential for cooperation. We need legal foundations that will prepare the ground for wider cooperation," added the diplomat.

Swedish Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary to Armenia Patrick Svensson also considered it an honor to be present at this important event held at the Medical University. According to him, the achievements recorded within the framework of the project are significant achievements.

"Lund University and Yerevan State Medical University became cooperating parties in the field of scientific stud-

ies, especially in the field of identifying various brain diseases. We will be happy to have additional and deeper cooperation with Karolin University in Stockholm. I am sure that we will discover new platforms of cooperation, achieving the best results. Our participation in this program is proof of our support to the RA government," the ambassador said.

Alan Kaluef, member of the international advisory body of the YSMU COBRAIN project and the scientific and educational center for basic brain research, director of the ZENEREI research center, professor of neuroscience, expressed his satisfaction with the successful course of the project. "I am glad to see the fruits of the project. The brain has the most complex system structure. Historically, Armenia has had a very strong neuroscience, which it has passed

on to other scientists of the world. It is a great joy to see so many young scientists in this laboratory. I don't like the word "closure", I think this event is just a transition to another stage."

Konstantin Yenkovyan, vice-rector for scientific affairs of YSMU, chief researcher of the COBRAIN center and project manager, briefly presented the research results of the COBRAIN project and the scientific and educational center for basic brain research, particularly emphasizing the prospects for the new generation of researchers and the expansion of career opportunities.

In close cooperation with the universities of Tübingen (EKUT, Germany), Bochum (RUB, Germany) and Lund (ULUND, Sweden), as well as combining a number of other grant programs, including the one funded by the World Bank, the "Center for Educational Programs" Through the "Education Improvement" loan program implemented by the PIU, the opportunities offered by the "Scientific and Educational Center for Basic Brain Research" grant program, the COBRAIN program contributed to the establishment of a new center for neuroscience research. The center is the name bearer of the mentioned 2 major grant programs: COBRAIN Scientific and Educational Center for Basic Brain Research. In order to launch the new infrastructure, based on the experience of the partner universities, regulatory documents, guidelines, working procedures, etc., regulating the activities of the newly created center were developed and approved.

It's should be noted that "Chronic Neurodegenerative Disease Translational Research Center in Armenia" submitted to the EU competition. neuroscience for healthy brain aging, the project entitled "COBRAIN" received 96.6% of the maximum possible score from international experts.

The project was the basis for the launch of the "Brain" initiative in Armenia and the formation of the corresponding staff and infrastructure of the Center of Excellence for Brain Research. It should be noted that neuroscience occupies a unique place in the scientific priorities of the Yerevan State Medical University, which is currently developing at a special pace in the world in the context of the global brain initiative. Among the far-reaching

research goals of our university, the establishment of a center of excellence in brain research is also distinguished, which will be aimed at preventing chronic brain diseases and ensuring healthy functioning of the brain throughout human life. A comprehensive program has been developed for the initiative to ensure national competitiveness and excellence in brain research, for which COBRAIN has been a crucial starting point. As a result of the project, the field of scientific cooperation at the university has been stimulated, new consortia has been created, thanks to the efforts of which YSMU continues to expand its participation in the EU Horizon EUROPE open competitions, in anticipation of the creation of a center of excellence for brain research.

The series of “Neuroscience Week” events continued in with the “Biochemistry of the Nervous System” conference dedicated to H. Buniatyan’s memory. In order to promote joint programs, a series of “Networking Neurotalks” presentations was held on the same day, during which scientific groups or individuals conducting research in the field of neuroscience presented their work and made proposals for cooperation.

The next day, the 29th ISBS International Annual Conference started, which continued its activities in L.A Orbel Institute of Physiology, within the framework of the symposium on “Psychophysiology”.

Parallel to the activities of the Neuroscience Week, the YSMU Student Science Society organized an exhibition entitled “Beauty of the Brain”, the purpose of which was to present the ideas of young researchers and students about the connection between art and neuroscience. After the opening ceremony of the conference, accompanied by YSMU Rector, guests from abroad, representatives of diplomatic structures, Minister of Education and Culture and Sport Zhanna Andreasyan made a tour of the center, getting acquainted with the activities of the center, the works being carried out.

5TH ARMENIAN-GERMAN ONCOLOGY SCHOOL (ARGOS)

On May 17-18, the 5th meeting of the Armenian-German School of Oncology (ARGOS) took place at Yerevan State Medical University.

Lilit Harutyunyan, lecturer of the Department of Oncology of YSMU, head of the Oncology Clinic of Mikayelyan University Hospital, made an introductory speech at the conference, noting that various aspects of oncology, such as surgical, gynecological, dermatological cancer will be discussed during this event as well as management issues related to oncology.

YSMU Vice-Rector for Scientific Affairs Konstantin Yenkyan also made a welcoming speech, expressing satisfaction that there is already an opportunity for discussions, experience sharing and constant cooperation.

The Vice-Rector urged the guests to enjoy not only clinical discussions and presentations, but also our sunny capital.

Then German specialist Eva Wardelmann made a report on pathological problems of the liver and pancreas.

More general cancer cases were discussed by comparing cases in Germany and Armenia.

Michael Quante made a presentation on the topic of "Medical Oncology", followed by an online presentation-discussion on the topic "Surgical Oncology" by Ekin Demir.

The meeting on May 17 ended with general discussions, presentations of certain cases and final speeches.

The discussions of the second day of the conference were devoted to quality management in oncology.

German researcher Jörg Haier presented a report on "Quality Management in Oncology", lecturer of the Department of Oncology of YSMU David Zohrabyan and Lilit Harutyunyan presented reports on "Oncology Management in Armenia", Geghanush Stepanyan gave a report on "Nursing Care in Armenia", Giulia Dinkel reported on "Specialized Oncology Nursing", Sebastian Schaefer - "Carcinoma in Gynecology" and Eva Wardelmann presented a report on "Mesenchymal Tumors in Gynecology".

The day ended with discussions, presentation of clinical cases by Armenian university specialists, followed by the closing ceremony.

It's worth mentioning that cooperation with professors of the University Clinic of Munster of the Federal Republic of Germany began in 2015 and continues successfully to this day. It did not cease even in the conditions of the corona virus pandemic: two conferences were held back then.

ISBS 29TH ANNUAL INTERNATIONAL CONFERENCE

The 29th annual international conference of neuroscience and biological psychiatry "Stress and Behavior" of the International Stress and Behavior Society (ISBS) was launched as part of the "Neuroscience Week" event.

Conference participants were welcomed by ISBS president, member of the international advisory body of the "COBRAIN" program and the scientific and educational center of basic brain research, director of the ZENE-REI research center, neuroscience professor Alan Kaluef.

Konstantin Yenkoyan, vice-rector for scientific affairs of YSMU, stated with satisfaction that a large community of neuroscience has been formed by combining specialists from Armenia, Russia and China. "I would very much like this tradition of bringing together scientists to continue. We need a place where we can easily discuss science. I am glad that today that place is Yerevan State Medical University. Here in Yerevan, we can become a bridge uniting scientists," the vice-rector noted, wishing the conference a productive work.

Alexei Semyanov, a researcher at Jiaxing University College in China and the Moscow Institute of Bioorganic Chemistry, presented the report "Calcium and metabolic activity in cortical astrocytes during locomotion in mice." During the speech, the specialist presented the innovative methods used in the field of biomedicine and the performed tests, and at the end he answered the questions of the audience.

Tatyana Strekalova, a researcher at the University of Maastricht in the Netherlands, referred to the concept of "Emotional or psychological stress" using the example of mice, stressing that this is the main cause of depression. She presented the ultrasound model of emotional stress, on the basis of which behavioral changes outside the norm appear.

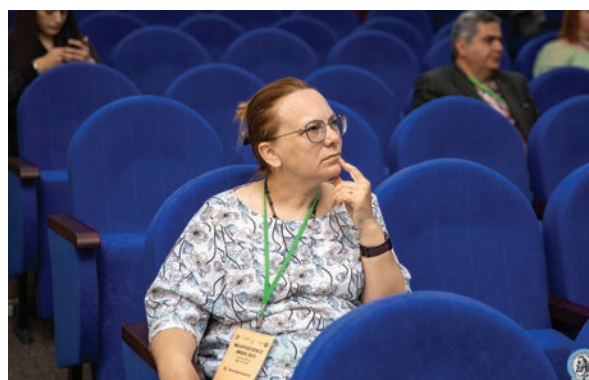
When the delegation of speakers of the ISBS conference was hosted by YSMU Rector Armen Muradyan, the prospects of deepening inter-university cooperation were discussed, in particular, the exchange programs of students and post-graduate students.

In the two-day conference, experts from leading universities of Armenia, Russia and China discussed various issues related to the topic. The next day, the work of the conference continued at the Institute of Physiology named after Orbeli. Here, famous scientists from Armenia, Russia, the United Kingdom, Bulgaria, Australia, Japan and Lithuania addressed a number of topics dedicated to stress, anxiety, memory, neurodegenerative diseases, neurochemistry, etc.

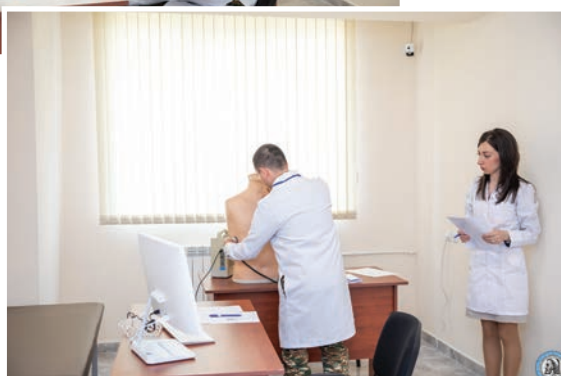
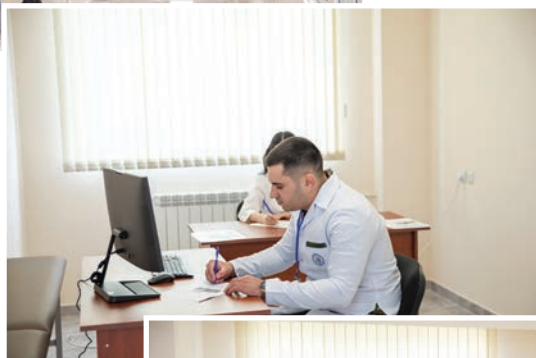
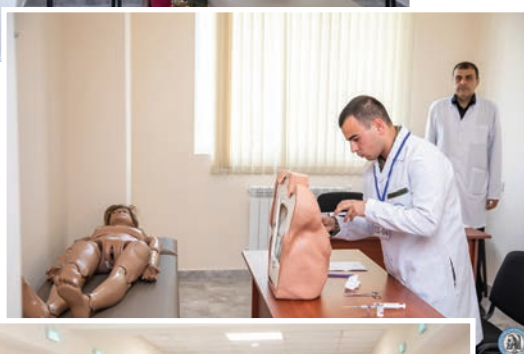
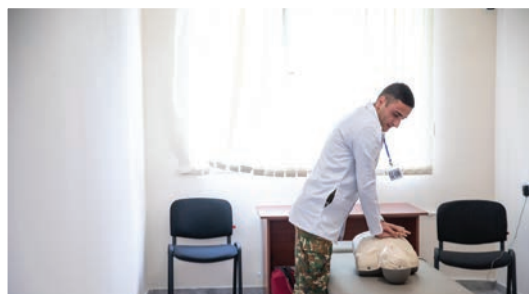
Armenian specialists presented "Cognitive features of evaluating students' academic emotions in the context of COVID-19", and N. Burdenko State Medical University specialist Vera Semiletova spoke about the neurophysiologic mechanisms affecting the body.

Founder of stressology in Armenia, famous psychiatrist, Professor Adel Tadevosyan presented "Unknown signals of death: The Aghajanyan effect: memory guides us: every new thing is a well-forgotten old" report.

During the event, ISBS President Alan Kaluef's "The Tale of Three Fishes" was held. How to write a popular science book for children about zebrafish neuroscience" book presentation.

CERTIFICATION OF PRACTICAL SKILLS AT YSMU WILL BE CONDUCTED IN OSCE FORMAT

At the end of the 2022-2023 academic year, for the first time, the practical skills certification of the state graduation exam at YSMU will be conducted in the OSCE (Objective Structural Clinical Exams) format.

The OSCE exam center is located in "Mikayelyan" University Hospital, the opening thereof was announced with the participation of education officials, and with a trial run of exams.

In 12 stations of the newly formed center, the participant of the mock exam must correctly implement the practical skills according to the established schedule.

The actions performed are evaluated by the professors included in the commission. The entire exam process is on the appropriate screen.

According to YSMU Rector Armen Muradyan, the new exam format will increase the quality of education and, most importantly, will bring it into line with international, particularly European, standards.

The OSCE exam includes both theoretical knowledge and practical skills. 3 rooms are intended for surgery, 5 rooms - for internal diseases: nephrology, pulmonology, cardiology, rheumatology and gastroenterology, 2 rooms - for obstetrics and gynecology, 1 room - for emergency care, and 1 room is called a rest room.

WHO/IARC WORKSHOP – AS PART OF THE ARICE PROJECT

Dr. Zisis Kozlakidis, Head of Laboratory Support, Biobanking, and Services at the IARC - International Agency for Research on Cancer/World Health Organization, hosted a workshop in Lyon, France, as part of the Twinning for the Armenian Research Infrastructure on Cancer Research (ARICE) project.

Zisis Kozlakidis is the Head of Laboratory Services and Biobanking at the International Agency for Research on Cancer, World Health Organization (IARC/WHO). He is responsible for one of the largest and most varied international collections of clinical samples in the world, focusing on gene-environment interactions and disease-based collections. This WHO infrastructure supports multinational efforts in making treatments possible and delivering those to resource-restricted settings.

The workshop was held on 15–17 May, with participants from Yerevan State Medical University (Armenia), represented by Tamara Sargsyan, Head of the Department of Medical Genetics of YSMU, Head of the Center for Medical Genetics and Primary Health Care, Doctor of Biological Sciences, leading expert of the EU ARICE program; Davit Babikyan, First Deputy Director of the Center for Medical Genetics and Primary Healthcare, Associate Professor of YSMU Department of Medical Genetics, Aline Ayvazian, Assistant Professor of YSMU Department of Medical Genetics, Head of the Laboratory of Medical Genetics, as well as Charles University (Czechia), and Medical University of Graz (Austria).

Presentation of the Nutrition and Metabolism branch, visit to pathology laboratory, presentation on the WHO classification of tumors series, visit to the Centre Leon Berard cancer hospital, as well as presentations about biobanking were included on the agenda of the workshop.

The goal of the ARICE project is to significantly increase the scientific and technological capacity of Yerevan State Medical University, with a focus on developing infrastructure for clinical genetic research and in particular on targeting the collection, governance, and use of biological material, and the data integration for downstream analyses.

Yerevan State Medical University after Mkhitar Heratsi won the “Armenian Research Infrastructure on Cancer Research” - ARICE program in 2020.

Thanks to the effective implementation of the ARICE program, YSMU will become the leader in the field of cancer genetic research in Armenia.

МАСТЕР-КЛАСС В ЕГМУ ОТ ВЕДУЩЕГО СПЕЦИАЛИСТА ДЕНИСА КРУТИКОВА ПО РЕСТАВРАЦИИ ПЕРЕДНИХ ЗУБОВ

Международный преподаватель художественной реставрации передних зубов, стоматолог-терапевт, стоматолог-ортопед Денис Крутиков с 15 июня в Ереване. С 17 июня в Центре отличия стоматологического образования ЕГМУ последовала трехдневная программа мастер-классов под названием "Энциклопедия восстановления передних зубов".

По словам Дениса Крутикова, Центр отличия стоматологического образования выше всяких похвал, ведь за 7 лет, что он проводит практические занятия по всему миру, такой насыщенности он еще не встречал. "Здесь у врачей все под рукой, все необходимые инструменты, которые максимально приближены к рабочему распорядку", - отметил Денис Крутиков.

Обращаясь к будущим стоматологам, специалист с 27-летним опытом подчеркнул, что первостепенны любовь к профессии, стремление постоянно учиться новому, желание постоянно "копаться": "Когда ты находишься в профессиональном поиске, возникает множество вопросов, или ты сам получаешь ответы на эти вопросы, или идешь учиться, чтобы коллеги тебе помогли. Вторым важным фактором в становлении хорошим специалистом является трудолюбие. Наша профессия состоит из двух компонентов: знания и способности. Ты можешь быть хорошим теоретиком, но плохим практиком, и наоборот. Нужно совместить эти два фактора", - пояснил приглашенный преподаватель, добавив, что, как в спорте, так и во всех сферах постоянное совершенствование является ключом к успеху. Говоря о стоматологии, он подчеркнул, что основная проблема, которую он видит среди современных врачей-стоматологов, заключается в том, что они не очень хорошо представляют, с чем имеют дело: "Для многих современная медицина больше связана с рекламой, PR, деньгами, но на самом деле она связана со здоровьем, то, что нельзя купить ни за какие деньги. Подумайте, что завтра вы можете оказаться у врача, который, как и вы, может не знать или не иметь возможности, и это нанесет большой вред вашему здоровью, поэтому начните с себя и увидите результат", - заключил Денис Крутиков.

По словам руководителя Отдела стоматологического и фармацевтического профессионального образования Гагика Хачатряна, в течение трех дней в сертифицированном мастер-классе приняли участие 60 врачей-стоматологов, как из Армении, так и из-за рубежа, каждый день по 20 участников, которые имели возможность на практике обогатить знания, обменяться опытом.

НАСЫЩЕННЫЙ РАБОЧИЙ ВИЗИТ В ВИЛЬНЮС

Делегация ЕГМУ с 29 мая по 1 июня в рамках проекта SAFEMED+ программы «Erasmus+» посетила Вильнюсский университет.

Команда университета (Анна Казарян, руководитель Отдела международного сотрудничества, координатор проекта SAFEMED+; Хачатур Маргарян, руководитель Центра карьеры; Ани Рапян, преподаватель Кафедры пропедевтики внутренних болезней; и Арам Мириджанян, преподаватель Кафедры хирургии №4) была приглашена Медицинским факультетом Вильнюсского университета в качестве представителей университета-партнера по проекту.

В ходе встречи были обсуждены возможности проведения экзаменов в формате OSCE (Объективные структурные клинические экзамены), методы с применением платформы электронного обучения Moodle, а также окончательное редактирование справочника сценарий OSCE.

Зарубежные коллеги представили армянским специалистам детали использования платформы, ознакомили их с особенностями подготовки сценариев для дистанционных экзаменов.

SIOP Asia 2023

